

The background features a complex abstract design. On the left, several thick yellow lines form overlapping, curved shapes that resemble stylized leaves or petals. The rest of the background is filled with various shades of blue, from a deep navy to a lighter, muted blue, with soft, wavy patterns that create a sense of depth and movement.

Yderligere lempelser af revisionspligten

Cand.merc.aud Speciale

Susanne Lund Olesen & Troels Hedegaard Dissing

Titelblad

Cand.merc.aud 10. semester speciale – Aalborg Universitet

Projektets tidsramme:

11.02.2008 - 30.05.2008

Projektets titel:

”Yderligere lempelser af revisionspligten”

Vejleder:

Lars Kiertzner, lektor ph.d. Aalborg universitet

Gruppens medlemmer:

Susanne Lund Olesen

Troels Hedegaard Dissing

Arbejdsfordelingen kan ses i bilag 1

1 Forord

Dette speciale er udarbejdet indenfor faget revision, og er i perioden februar til maj 2008 udarbejdet i forbindelse med afslutning af cand.merc.aud. studiet ved Aalborg Universitet.

Formålet med specialet er at udarbejde en selvstændig afhandling med relevans for en statsautoriseret revisors virke, for dermed at dokumentere vores færdigheder i, at anvende videnskabelige teorier og metoder under arbejdet med et fagligt afgrænset emne.

Specialet omhandler emnet ”Yderligere lempelser i revisionspligten” og tager sit udgangspunkt i lov nr. 245 af 27. marts 2006, hvor det i lovforslagets § 6 står skrevet, at tidligst i folketingsåret 2009/10 kan økonomi- og erhvervsministeren fremsætte lovforslag om en yderligere lempelse i revisionspligten. Specialets emne er yderst relevant, da der lige nu foregår forhandlinger i EU-kommissionen omkring forbud af lovpligtig revision for de mindste virksomheder.

Vi vil gerne takke alle der har bidraget til afhandling med sparring mv.

Specialet indstilles hermed til eksamination.

Aalborg d. 30. maj 2008

Susanne Lund Olesen

Troels Hedegaard Dissing

2 Summary

Dansk version

Dette speciale er udarbejdet indenfor faget revision og er i perioden februar til maj 2008 udarbejdet i forbindelse med afslutning af cand.merc.aud. studiet ved Aalborg Universitet.

Projektet tager sit udgangspunkt i den lempelse, der er sket i den lovpligtige revision ved lov nr. 245 af 27. marts 2006, hvor det i lovforslagets § 6 står skrevet at tidligst i folketingsåret 2009/10 kan Økonomi- og Erhvervsministeren fremsætte lovforslag om en yderligere lempelse i revisionspligten.

Den hidtidige lempelse er sket på baggrund af de muligheder, der er for dette i EU's fjerde selskabsdirektiv. Lempelsen er også en del af de danske bestræbelser på, at lempe for de administrative byrder. Ved vedtagelsen af lempelsen var der en diskussion både for og imod lempelsen. FSR var kraftigt imod lempelsen, de kritiserede den bl.a. for ikke at kunne gennemføre reelle administrative lettelser. Dette skyldes at mange virksomheder ikke vil have muligheden for, at fravælge en revision. Virksomhederne har muligheden jf. lovgivningen, men da vil der være krav om en revision af regnskabet fra virksomheden

English Version

This thesis is composed within the subject of auditing as a graduation project on the Cand.merc.aud line on Aalborg University.

The thesis is written with reference to the easing of restrictions, which have had their effect in the statutory auditing of annual accounts due to law no. 245 of March 27th 2007, which states in section 6, that the law can be revised at the earliest in 2009/10 by the minister of Economics and Business, with further easing in the duty to audit the annual financial statements.

The present easing of restrictions is based on the fourth directive from EU. These have also been carried out in Denmark in an effort to lighten the administrative burdens. During the passing of the law there was a discussion on the pros and cons regarding the easing. The union FSR strongly opposed the easing; In their opinion the law would yield no real easing of burdens to the companies. The law states that the companies have the opportunity to choose not to have their financial statement audited, but the fact that the companies would be demanded to have their annual statement audited anyway,

interessenter.

Det ligger fast, at der indtil videre ikke er nær det antal af virksomheder der har fravalgt revision af årsregnskabet, som det var forudsagt i de rapporter der blev lagt til grundlag for denne lovændring.

Med denne baggrund er der i projektet analyseret, hvilke problemer og muligheder der er ved en yderligere lempelse i revisionspligten. Til dette er der flere perspektiver, da man er nødt til at tage flere forhold i betragtning, hvis der skal ske en yderligere lempelse af revisionspligten. Derfor analyserer projektet bl.a. på hvilke forskelle, der er mellem de små og store virksomheder i regnskabsklasse B, de forskellige problemer der kan være ved en genindtræden i revisionspligten efter et fravalg, påvirkningen fra EU og hvilke vejledninger, der ligger hvis der fortsættes med revision.

Gennem en analyse af dette kan der konkluderes flere ting. IFAC har udarbejdet en guide for anvendelse af de internationale standarder når der skal revideres små og mellemstore virksomheder. Denne guide passer dog ikke specielt godt til danske forhold. Problemet er, at der er mange standarder, som bør anvendes til en revision, men det kan forekomme svært at anvende dem or-

because of other interested parties, this would render the passing without any real effect.

It is certain that only a small number of companies have taken the opportunity, in contrast to the much higher number, foreseen in the reports used as background material for passing the law in the parliament.

The thesis analyses what problems and opportunities there are with a further easing in the statutory auditing of annual financial reports. There are several perspectives that have to be taken into consideration. Therefore the project analyses, among other things, what the differences is between the smaller and larger Class B companies, the various problems there may be when a company has to resume auditing, the effect from the EU, and what sort of guidelines there are if auditing is to be resumed.

Through an analysis several conclusions are made. IFAC has worked out a guide for using the international auditing standards, when a small or medium sized entity must undergo auditing. This guide does not suit Danish conditions particularly well. The problem is, that there are a lot of standards that ought to be used during an audit, but it may seem difficult to use them all in the

dentligt, når en mindre dansk virksomhed skal revideres. Derfor kan det være interessant enten med en dansk vejledning eller en særlig dansk revisionsstandard til revision af mindre virksomheder. Hvad angår vejledning, så er det lige til at gå til selvom det er et stort arbejde, mens en særlig standard forekommer usandsynlig, da en særlig dansk revisionsstandard vil betyde et opgør med IFAC og det internationale samarbejde, og det vil Danmark på sigt ikke kunne undvære.

Projekt kommer også frem til at der er nogle forskelle mellem de små og store virksomheder i regnskabsklasse B, f.eks. muligheden for at opretholde en nogenlunde funktionsadskillelse i økonomifunktionen er til stede i de større virksomheder. Derudover er fastslået at der kan være en række problemer med genindtræden i revisionspligten, f.eks. omkring ureviderede åbningsbalancer og disse bliver større og større hvis de virksomheder der har mulighed for at fravælge revisionen bliver større.

EU har en stor indflydelse på dette område, da det er herfra mulighederne for lempelser i revisionspligten kommer, med baggrund i selskabsdirektiverne. Fra EU's side arbejdes der på at forbyde den lovpligtige revision af de mindre virksomheder. Dette kan få stor indflydelse på den undersøgelse der skal fo-

correct manner when using them on a small Danish entity. Therefore it could be interesting with either a Danish guide or audit standard for auditing the small entities in Denmark. Concerning the guide there should not be any issues except for the amount of work which is to be put in to make a guide. A Danish standard seems to improbable, due to the international bonds with among others IFAC. A Danish audit standard would mean a break in the international co-operation, which Denmark will not be able to do without.

The project finds that there are some differences between the smaller and bigger entities in class B, e.g. the possibility to separate duties which is more likely to appear in the bigger entities. Furthermore there may be some issues when a company reengage auditing, e.g. regarding unaudited opening balance. These problems will grow in size equal to the growth of the entities that choose not to be audited.

EU has a big influence on this area, because the source of opportunities to ease in the statutory auditing is in the directives. The EU is working towards ban the statutory auditing in the smaller entities. This can have a big impact on the examinations that has to be performed before further easing

retages inden en yderligere lempelse kan blive en realitet. Derudover arbejdes der i EU også på en afskaffelse af regnskabspligten for de mindste virksomheder. Dette kan gå hen og få stor indflydelse på fravalget af revision, da mange af de virksomheder, der i Danmark har muligheden for at fravælge revision, ikke gør det, da de alligevel lovmæssigt skal have udarbejdet et regnskab.

I perspektiveringens forsøges det, at se lidt ind i fremtiden og hvilke perspektiver der er for revisor professionen. Her slås det fast at revisorbranchen står overfor en lang række opgaver, der skal løftes. Det kan være svært at skabe en øget vækst i det område der hedder revision og revisionsvirksomhederne er derfor nødt til at kigge på andre områder som f.eks. rådgivning. Dette kan dog skabe nogle uafhængighedsproblemer, hvis rådgivning bliver en omfattende del af virksomheden, for hvordan kan revisor erklære sig neutralt om en virksomhed, hvis en anden vigtig del af ens arbejdsområde er at rådgive den samme virksomhed?

can be an reality. Furthermore EU is working to pass an abolition of the mandatory annual report for the smallest entities. This can have a strong impact on the number of entities that choose not to have the annual report audited, as many entities keeps the audit, because the auditor is making the statutory annual report anyway.

In the reports perspective the possible future for the auditors is discussed. The auditing business will be facing several challenges. It may be difficult to increase growth in the auditing section, and the audit companies may therefore need to look elsewhere for business, one of these areas could be consulting. This may create dependency issues, because if consulting is a big part of the business, how is it possible to give a neutral statement to go with the financial report?

Indholdsfortegnelse

1	FORORD	3
2	SUMMARY	5
3	INDLEDNING.....	12
3.1	SAMMENFATNING.....	14
3.2	PROBLEMFORMLERING.....	15
4	PROJEKTETS OPBYGNING.....	17
4.1.1	Første del.....	17
4.1.2	Anden del.....	18
4.1.3	Tredje del.....	18
4.1.4	Fjerde del.....	18
5	AFGRÆNSNINGER	19
6	DEFINITIONER.....	21
6.1	DE DANSKE REGNSKABSKLASSER.....	21
6.2	SMV	21
7	TEORI OG BAGGRUND	23
7.1	AGENT-/PRINCIPAL TEORIEN	23
7.1.1	Agentteorien.....	23
7.2	REVISION.....	27
7.2.1	Historisk udvikling.....	27
7.2.2	Lovgivning	27
7.2.3	Påtegningen	28
7.2.4	Besvigelser.....	29
7.2.5	Etik.....	30
7.2.6	Uafhængighed.....	31
7.3	KARAKTERISTIKA FOR DANSKE B-VIRKSOMHEDER	34
7.3.1	Årsregnskabslovens grænser	34
7.3.2	Medarbejdere og nettoomsætning.....	35
7.3.3	Selskabets ejere og finansieringskilder.....	36
7.3.4	Revisors rolle	38
7.3.5	Delkonklusion	39
7.4	DEFINITION AF ADMINISTRATIVE BYRDER	40
8	BAGGRUND FOR LOV NR. 245 AF 27. MARTS 2006	45
8.1	LOV NR. 245 AF 27. MARTS 2006.....	45
8.2	AMVAB-RAPPORTEN OG RAPPORT OM REVISIONSPLOGT FOR B-VIRKSOMHEDER.....	48
8.3	KRITIK AF RAPPORTERNE	49
8.3.1	Tillid.....	50
8.3.2	Fejl.....	50
8.3.3	Besvigelser.....	52
8.4	DELKONKLUSION	53
9	TIDLIGERE LEMPELSER AF REVISIONSPLOGTEN.....	55
9.1	FASTHOLDES ELLER FRAVÆLGES REVISIONEN.....	55
9.2	ÅRSAGER TIL AT VIRKSOMHEDERNE HAR FASTHOLDT REVISION	57
9.3	DELKONKLUSION	60
10	ERFARINGER FRA ANDRE LANDE.....	61
10.1	ERFARINGER FRA ENGLAND	61
10.1.1	Ny erklæringstype	63
10.2	SAMMENFATNING.....	64

11	DELKONKLUSION	65
12	LEMPELSE AF REVISIONSPLIGTEN FOR RESTEN AF REGNSKABSKLASSE B	69
12.1	FORSKELLE MELLEM SMÅ OG STORE B-VIRKSOMHEDER	69
12.2	REVISION AF KONCERNREGNSKABER	71
12.3	REVISION AF HOLDINGSSELSKABER, SOM IKKE ER KONCERNER	73
12.4	OVERGANG MELLEM GRÆNSERNE	74
12.4.1	<i>Ureviderede åbningsbalancer ved indtræden af revisionspligt</i>	75
12.4.2	<i>Ureviderede sammenligningstal</i>	77
12.5	DELKONKLUSION	78
13	EU'S PÅVIRKNING PÅ REVISIONS- OG REGNSKABSOMRÅDET	81
13.1	NY EU LOVGIVNING	81
13.1.1	<i>Indførelse af mikroselskaber</i>	82
13.1.2	<i>Forlængelse af overgangsperioden</i>	85
13.1.3	<i>Fritagelse af små selskaber fra krav om offentliggørelse</i>	86
13.1.4	<i>Udvidelse af undtagelserne til også at omfatte selskaber uden nævneværdige eksterne brugere</i>	86
13.1.5	<i>Yderligere forslag</i>	88
13.1.6	<i>Forskelle mellem medlemsstaterne i EU</i>	88
13.2	LEMPELSER AF REGNSKABSPLIGTEN.....	89
13.3	DELKONKLUSION	91
14	FORTSÆTTELSE AF REVISION	93
14.1	IFAC PROPOSED STRATEGY 2009 – 2011	93
14.2	IFAC AUDIT GUIDE.....	94
14.2.1	<i>Case – Dephta Furniture Inc.</i>	95
14.3	RISIKOBASERET REVISION	98
14.3.1	<i>Virksomheden og dennes omgivelser</i>	99
14.3.2	<i>Interne kontroller</i>	100
14.3.3	<i>Væsentlighed</i>	101
14.3.4	<i>Besvigelser</i>	102
14.4	REVISIONSPLANLÆGNING.....	102
14.4.1	<i>Test af kontroller</i>	103
14.4.2	<i>Substansrevision</i>	104
14.4.3	<i>Omfang af tests</i>	104
14.4.4	<i>Evaluering af revisionsbeviset</i>	105
14.4.5	<i>Rapportering</i>	106
14.5	SAMMENFATNING.....	106
14.6	REVISION AF SMV SET FRA FSR	107
14.6.1	<i>Byggeklodsmodel</i>	108
14.6.2	<i>Andre muligheder</i>	109
14.6.3	<i>Sammenfatning</i>	110
14.7	SÆRLIGE DANSKE VEJLEDNINGER OG STANDARDER	111
14.7.1	<i>En minimumsvejledning til de internationale standarder</i>	111
14.7.2	<i>En særlig dansk revisionsstandard til revision af mindre selskaber</i>	111
14.7.3	<i>Eksterne forhold</i>	113
14.7.4	<i>Sammenfatning</i>	113
14.8	DELKONKLUSION	114
15	KONKLUSION	119
16	PERSPEKTIVERING	125
17	LITTERATURLISTE	131

Bilag 1: Arbejdsfordeling

DEL 1

INDLEDNING OG TEORI

3 Indledning

Der er, i forbindelse med regeringens løfte om lettelse i de administrative byrder¹, opstået en diskussion om afskaffelse af revisionspligten i resten af klasse B virksomhederne. EU's fjerde selskabsdirektiv giver medlemslandene mulighed for at lempelse af revisionspligten i virksomheder med en omsætning helt op til 58 mio. kr., en balancesum på 29 mio. kr. og 50 ansatte, altså det nuværende loft for de danske B-virksomheder.²

I foråret 2006 blev der lempet for revisionspligten så mikro B-virksomheder kunne fravælge revision. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vurderede i deres redegørelse, at op mod tres procent af virksomhederne ville fravælge revision, samt de administrative lettelser ville spare virksomhederne for op mod 1,7 mia. kr.³ Disse tal viste sig langt fra at holde stik. Kun op mod seks procent af virksomhederne har fravalgt revision, og den reelle besparelser er derfor langt mindre. Der kan også stilles spørgsmålstegn ved, om en lempelse i revisionspligten er en reel administrativ lettelse. Mange af virksomhederne har reelt ikke muligheden for at fravælge det pga. investorer, långivere osv., så selvom kravet fjernes i loven, er det i realiteten ikke en administrativ lettelse for virksomhederne. Forskellen er nu, at det ikke er en byrde der pålægges fra lovgivers side, men en byrde virksomhederne nu bliver pålagt fra andre steder.

De senere år er det kommet en række nye krav til revisionen i gennem de nye processtandarder⁴, som pålægger revisorer at udføre mere omfattende revisionshandlinger, især mht. dokumentationen af de udførte handlinger. Der er langt større fokus på selve planlægningen, og at revisor skal opnå en dybere forståelse for virksomheden. Der er kommet større fokus på revisors dokumentation og på besvigelser. Opsummeret kan det siges, at der er kommet meget store krav til revision gennem de seneste år, og der vil komme yderligere krav. Dette vil medføre øgede omkostninger for virksomhederne. En omkostning som umiddelbart ikke virker

¹ Regeringsgrundlag (2007) s. 36

² Størrelsesgrænserne er under ændring og forventes gældende fra 1. september 2008 ved vedtagelse af den nye årsregnskabslov.

³ Tallet er beregnet på grundlag af Deloitte's opgørelse over det gns. revisionshonorar i B-virksomheder og Rambøll Managements opgørelse over omkostninger til det interne tidsforbrug. Tallet dækker samtlige B-virksomheder.

⁴ Revisionsrisikomodel

nødvendig for at udføre en tilstrækkelig revision i forhold til mange af de danske B-virksomheder.

Ofte er selve revisionen kun en mindre del af den samlede ydelse, revisor udfører i virksomhederne. Revisor er ofte sparringspartner og rådgiver for de mindre virksomheder på mange forskellige områder. Revisor bistår ofte med bogføring, udarbejdelse af selvangivelse og regnskab samt anden rådgivning, denne hjælp vil virksomhederne stadigvæk efterspørge. Spørgsmålet er derfor, hvor meget virksomhederne reelt vil spare ved at fravælge revisionen, da honoraret til revisionen ofte kun er en lille del af det samlede honorar.

Der var i forbindelse med lovforslaget stor diskussion for og imod en lempelse. Behandlingen i Folketinget skabte stor politisk uenighed mellem partierne, og blev først efter en del ændringer vedtaget med et snævert flertal fire måneder efter det oprindelige lovforslag. Loven blev vedtaget efter tredje behandlingen i folketinget. Igennem behandlingen af lovforslaget kom der en række ændringer til det oprindelige forslag. Nogle af de ændringer var blandt andet en stor nedsættelse af størrelsesgrænserne, en indførelse af punitiv revisionspligt⁵ og opretholdelse af revisionspligt i holdingselskaber. Netop udeladelsen af holdingselskaber giver en stor problematik omkring revision på baggrund af ureviderede regnskaber. Ligeledes vil det give problemer hvis en virksomhed i vækst har fravalgt revision og så på et tidspunkt overskrider grænsen for fritagelse. Det vil betyde, at der i et revideret regnskab bl.a. kan være ureviderede sammenligningstal og en urevideret åbningsbalance.

Revisor har som loven er i dag monopol på den lovpligtige revision. Hvis revisionen lempes yderligere, vil det give bedre mulighed for, at ikke godkendte firmaer kan gå ind og assistere virksomhederne med deres regnskaber, hvilket ellers var en del af den samlede pakke fra revisor. Assistance med opstilling af regnskab er ikke omfattet af revisorloven og revisor behøver derfor ikke være en uafhængig person, heller ikke revisor skal i denne situation være uafhængig. Dette kan skabe problemer med troværdigheden af regnskaberne, hvis disse kun er påført en påtegning omkring regnskabsassistance. Der gælder dog ikke samme problemstil-

⁵ Dvs. at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har ret til at pålægge revisionspligt hvis de bl.a. opdager fejl i regnskaberne. Mere herom i afsnit 8.1

ling ved frivillig revision, da det jf. ÅRL § 135 er revisor der har monopol på revision uanset om den er frivillig eller ej.

Der har i diskussionen været fokuseret på to yderpunkter, med fuld revision på den ene side og en fuldstændig afskaffelse på den anden side. Der er flere alternativer midt mellem de to yderpunkter. RS2400 omhandler review, som er mindre omfattende end en revision. Selvom mange mindre virksomheder ikke har behov for en omfattende revision, har review og assistance med opstilling efter RS4410 ikke været særlig populære, og de bliver ikke opfattet som alternativer til en revision.

IFAC har udgivet en guide⁶ til hvordan en revision skal være i SMV virksomhederne. Projektet vil med udgangspunkt i dette, analysere hvorvidt der er andre muligheder for en revision, end en fuld revision som mange virksomheder anser for unødvendig.

Men spørgsmålet er om der er overhovedet er behov for sådanne tilpasninger, da EU kommissionen i et oplæg lægger op til at forbyde lovpligtig revision for de mindste virksomheder. Der er i skrivende stund ikke kommet et endeligt forslag fra kommissionen, og projektet kommenterer og analyserer derfor de forslag som fremkommer i oplægget.

3.1 Sammenfatning

Folketinget lempede i foråret 2006 revisionspligten for mindre virksomheder. Denne lempelse skabte en stor diskussion for og i mod. Resultat af lempelsen var ikke som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen forudså, da langt færre virksomheder fravalgte revision. Alligevel lægges der op til, at revisionspligten skal lempes yderligere. Disse lempelser giver anledning til en række problemstillinger som nævnt i det tidligere afsnit.

Som nævnt har der i diskussionen været fokuseret på yderpunkterne. For at komme med andre alternativer vil projektet analysere, hvilke andre muligheder der er end flere lempelser. Med

⁶ Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities

udgangspunkt i IFACs guide vil det blive analyseret, hvilke muligheder der er ved en fortsættelse af revisionen. Her fokuseres især på, hvilke muligheder der vil være for SMV'ere.

EU ligger op til at afskaffe regnskabspligten og forbyde revisionspligten for de mindre virksomheder. Projektet vil diskutere de problemer, der er med EU kommissionens forslag og hvilken betydning forslagene vil have for dansk lovgivning og for de danske virksomheder.

3.2 Problemformulering

Med baggrund i ovenstående behandling af emnet er nedenstående problemformulering fremkommet.

Hvilke muligheder og begrænsninger er der ved en yderligere lempelse af revisionspligten?

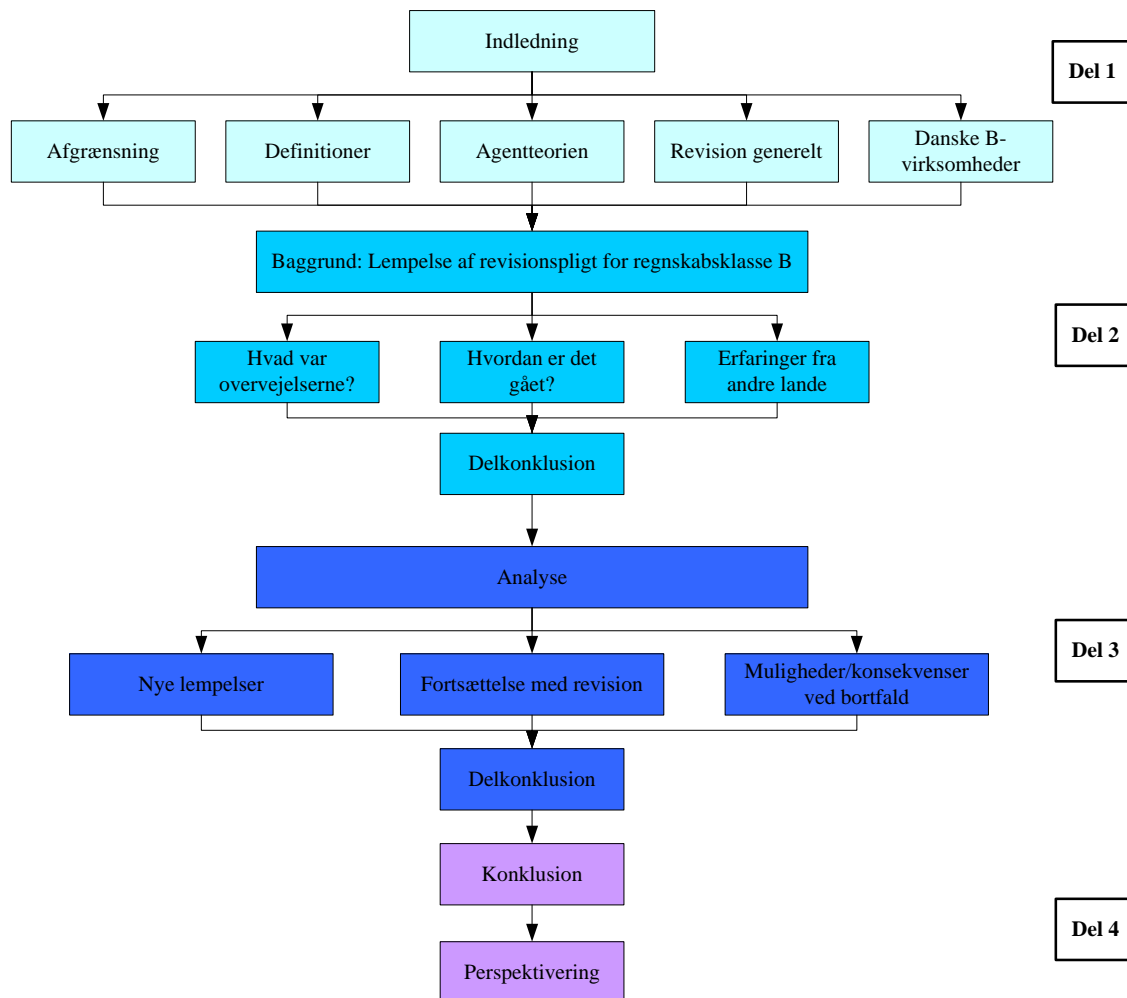
Ud fra denne problemformulering vil der blive analyseret og diskuteret og analyseret på følgende områder.

- Med udgangspunkt i IFAC guiden, vil der blive diskuteret og analyseret, hvilke muligheder der er ved en fortsættelse af revision?
- Hvilken indflydelse EU har?
- Hvilke problemer ligger der i at lempe yderligere, herunder forskelle mellem de store og små B-selskaber?

4 Projektets opbygning

Som det ses af figur 1 - projektdesign, er projektet delt op i fire dele. Nedenfor beskrives hver del mere dybdegående.

Figur 1 - Projektdesign



4.1.1 Første del

Denne del indeholder de indledende afsnit til projektet. Her præsenteres projektets formål, afgrænsninger, og struktur. I denne del vil agentteorien, revisors uafhængighed, definitioner mv. også blive beskrevet for at danne grundlag for en senere analyse. Denne del vil også belyse karakteristika for klasse B virksomheder.

4.1.2 Anden del

Denne del fungerer som en baggrundsanalyse. Her beskrives, hvilke overvejelser og diskussioner, der ligger til grund for lempelsen af revisionspligten i 2006 for klasse mikro-B virksomheder. Herefter vil projektet indeholde en analyse af, hvordan det er gået efter lempelsen. Dernæst ses på erfaringer fra England. England afskaffede i 2004 revisionspligten for alle virksomheder med en omsætning på under £5,6 mio. (ca. 56 mio. kr.). Eftersom revisionspligten i England har været lempet i en del år og igennem flere etaper, vil det være interessant at lave en sammenligning med netop England og se, hvilke erfaringer der kan drages derfra. Det hele samles i en delkonklusion, som danner baggrund for del tre.

4.1.3 Tredje del

I tredje del vil der blive gået mere i dybden med alternativer til en yderligere lempelse i revisionspligten, og der vil med udgangspunkt i IFACs guide blive diskuteret, om det er muligt at tilpasse en revision til størrelsen og kompleksiteten af virksomhed, der bliver revideret. Med baggrund i EU kommissionens strategioplæg, som indeholder forslag til en lempelse i revisionspligten for mindre virksomheder, vil der i projektet blive diskuteret, hvilke konsekvenser og muligheder der er ved et evt. bortfald af revisionspligten for resten af klasse B. I projektet vil der endvidere blive diskuteret de problemstillinger, der kan være ved lempelser i revisionspligten, bl.a. de problemer der kan være med ureviderede åbningsbalancer.

4.1.4 Fjerde del

Dette er den afsluttende del af projektet og svaret på problemformuleringen.

Denne del vil også indeholde en perspektivering, hvor der ses videre end projektets problemformulering. Emnet, som tages op i perspektiveringen, er: *”hvad er revisorens rolle i fremtiden?”* Det vil her blive diskuteret, hvilken rolle revisor vil få i fremtidens virksomheder, både set ud fra de ændringer der er behandlet i projektet, men også en lang række andre samfundsforhold.

5 Afgrænsninger

- Der er i specialet forudsat et vist kendskab til revision og regnskab, og derfor er ikke alle regnskabs og revisionsmæssige begreber behandlet til bunds.
- Der er sat en deadline pr. 15. maj for indsamling af materiale, og materiale efter denne dato er derfor ikke behandlet i projektet.
- Reduktion af revisionspligten er en del af en større lovændring, som også omfatter ændringer i bl.a. regnskabslovgivningen og selskabslovgivningen. Disse lovændringer er ikke behandlet, da de ligger uden for opgavens emne. Alene lovændringer vedrørende bortfaldet af revisionspligten er behandlet i opgaven. De samfundsmæssige effekter af lovændringen er ikke analyseret nærmere i opgaven. Dette omfatter eksempelvis vurdering af konkrete besparelser ved den administrative lettelse for hele samfundet.
- Der er et stort antal af revisionsstandarder, og disse er derfor meget omfattende. Derfor er det blevet valgt kun at inddrage dem anses for mest relevante i forhold til dette speciale. Det er desuden ikke fundet hensigtsmæssigt at behandle de udvalgte revisionsstandarder til bunds, da det, som nævnt tidligere forudsættes at læseren har et vist kendskab til revisionsområdet og da det antages ikke at ville bidrage med nogen merværdi til specialet.
- I de afsnit hvor der gøres brug af revisorloven, anvendes den nye revisorlov ved lovforslag L120.

6 Definitioner

6.1 De danske regnskabsklasser

I Danmark er virksomhederne delt op i klasser efter en række størrelseskriterier. Virksomhedens størrelse har derfor indflydelse på hvordan denne skal aflægge årsregnskab. Regnskabsklasserne er bestemt i årsregnskabslovens § 7.

Tabel 1 - Regnskabsklasser

Klasse	Omsætning	Balancesum	Antal ansatte	Andet
Klasse A	-	-	-	Virksomheder som ikke er omfattet af ÅRL § 3 stk. 1, men som frivilligt aflægger årsrapport jf. § 3 stk. 2.
Klasse B	58 mio. kr.	29 mio. kr.	50	-
Klasse C mellem	238 mio. kr.	117 mio. kr.	250	-
Klasse C store	>238 mio. kr.	>117 mio. kr.	>250	-
Klasse D	-	-	-	Statslige og børsnoterede virksomheder

6.2 SMV

Begrebet små og mellemstore virksomheder – SMV, anvendes i dette projekt om virksomhederne i regnskabsklasse B

7 Teori og baggrund

7.1 Agent-/principal teorien

I nedenstående afsnit ønskes den sammenhæng belyst, som revisor har med sin omverden, og hvilken betydning revision har for et regnskab. Dette område belyses for, at vise hvad en virksomhed siger nej til hvis den fravælger revision. Derfor gennemgås kort betydningen af revision, og et par helt centrale punkter i revisionen, nemlig besvigelser og revisors uafhængighed.

7.1.1 Agentteorien

Denne teori er et godt udgangspunkt, hvis man skal betragte den position, som revisors arbejde har i forhold til dem der engagerer revisor til, at udføre revisionen og regnskabsbrugerne. Den er også med til at belyse hvorfor det i mange situationer, er nødvendigt at lave en revision af et årsregnskab.

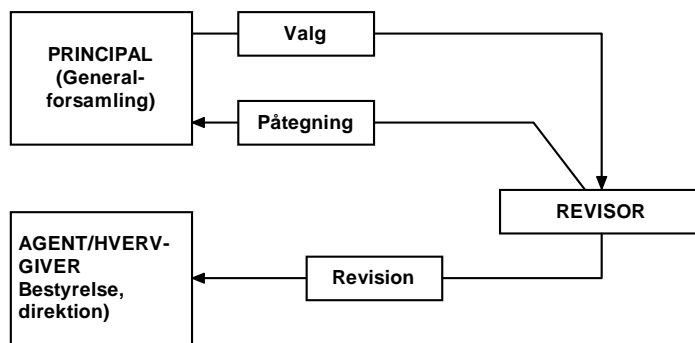
Hvad skal en revisor grundlæggende bruges til? En revisor hører tæt sammen med den liberale samfundsøkonomi, som det kendes i den vestlige verden. Virksomheder her vil konstant have brug for ny kapital til f.eks. investeringer i nye produktionsanlæg, da de færreste virksomheder har så store likvide reserver at der kan betales kontant. De investorer som så skyder penge i eller udlåner til en virksomhed vil derfor ofte ønske en form for sikkerhed for det, der bliver investeret i, og det er her revisor kommer ind.⁷

Der er en forskel, i hvem der reelt ejer virksomheden og de der skal forvalte midlerne, det vil jo langt fra være sikkert at disse to parter altid vil have sammenhængende interesser. Den kontrol som aktionærene har med virksomhedens ledelse, vil som udgangspunkt ske på virksomhedens generalforsamling, hvor den daglige ledelse skal fremlægge hvad der er sket i det forgangne år. I en situation hvor der f.eks. er resultatløns, vil ledelsen have mulighed for at vise virksomhedens økonomiske situation i et bedre lys og ejerne vil derved ikke have noget pålideligt beslutningsgrundlag.

⁷ Andersen (1996), s 11

For at have et mere pålideligt beslutningsgrundlag, vil aktionærene være nødsaget til at overvåge ledelsen kontinuerligt i løbet af året, for på den måde at have et mere fuldstændigt billede af, hvordan udviklingen har været, frem for det øjebliksbillede som ledelsen præsenterer på generalforsamlingen. Det er ofte dette arbejde en evt. bestyrelse vil udføre, men hvis der er tale om et større selskab med tusindvis af aktionærer vil det ikke være muligt for alle at få en bestyrelsespost, der må derfor være en uafhængig person, engageret af generalforsamlingen, til at varetage denne funktion. Forholdet illustreres via nedenstående figur.

Figur 2 - Agentteorien



Kilde: Andersen, (1996), s. 12

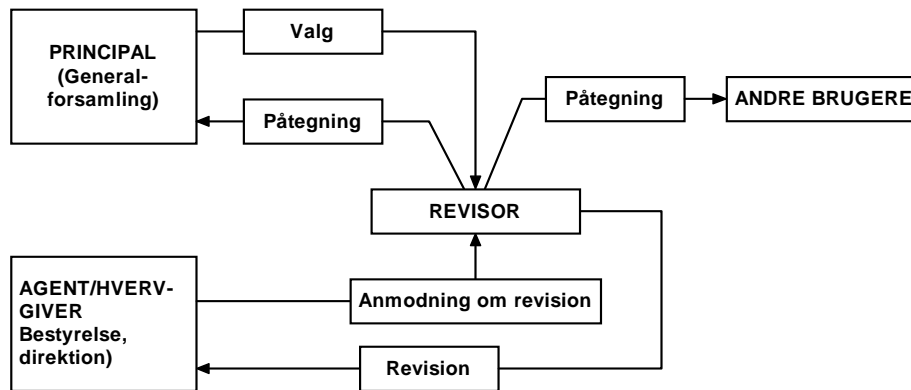
Som det fremgår af figuren, så er det revisor, der gennem sin revision, undersøger om virksomhedens daglige ledelse og bestyrelse har gjort deres arbejde med regnskabet korrekt og efter de gældende regler, således at virksomhedens regnskab lever op til det retvisende billede. Det er ikke revisors rolle at tage stilling til om de dispositioner der er foretaget i løbet af året har været korrekte eller kommentere hvad der ellers skulle have været gjort.^{8 9} Revisor har med sin kontrol også en præventiv effekt på virksomhedens ledelse, så de ikke varetager deres egne interesser frem for virksomhedens. Det kunne f.eks. være at puste regnskabet op, så resultatet ser bedre ud end det i virkeligheden er, for på den måde at opnå en højere løn til sig selv.

⁸ Andersen (1996), s. 13

⁹ Dette gælder dog ikke hvis der af revisor skal foretages forvaltningsrevision, hvilket som oftest vil være tilfældet ved revision af offentlige institutioner og lignende.

Hvis man ser agent-teorien i forhold til, hvordan det normalt vil se ud i Danmark, så er der nogle forskelle i forhold til figur 2.

Figur 3 - Dansk agentteori



Kilde: Andersen, (1996), s. 16

Som det fremgår af figuren, så er revisors arbejde ikke nødvendigvis kun til generalforsamlingens brug, men også en lang række andre enheder vil have interesse i at se revisors påtegning. Derfor bør en dansk erklæring være opbygget, så den har nytte for alle der kunne tænkes at skulle bruge den.

Det er revisor, der er det centrale element i denne model, da det er ham der binder hele systemet sammen med sit arbejde. Ved at revisor er så central i hele processen stiller det selvfølgelig også nogle krav til revisors arbejde og kvaliteten heraf, dette vil projektet behandle senere. Hvis revisor blev taget ud af modellen, som vil være tilfældet hvis der bliver fravalgt revision i et selskab, vil mellemløbet, som skaber tillid, være væk og spørgsmålet bliver derfor, hvordan der skabes tillid til et regnskab som revisor ikke har påtegnet.

Agentteorien kan ikke alene forklare behovet for den lovpligtige revision, i den situation hvor der er tale om flere aktionærer, eller at der er forskel mellem aktionærer og ledelse. Denne situation er dog langt fra typisk. Både i Danmark, men også i mange andre lande, vil der typisk være sammenfald mellem aktionær og leder af virksomheden. I en sådan situation vil det ofte være de andre brugere, som vist i figur 3, der vil kræve eller ønske en påtegning af informationerne fra virksomheden. Det kan f.eks. være SKAT, som vil have interesse i at den betalte skat er rigtigt beregnet eller banken, som ønsker at vide om de penge de låner ud går

til en rentabel virksomhed, så der er en god mulighed for at de vil få dem igen. Det er dog ikke noget hverken banken eller kreditorer kan kræve, men banken har selvfølgelig mulighed for f.eks. at hæve renten på et eventuelt lån, hvis der er usikkerhed omkring regnskabet.

Årsagen til agent-teorien har ændret sig i Danmark, skyldes udviklingen i samfundet. Den rene agent-teori er en økonomisk teori, men for at få den til at give mening i forhold til Danmark, skal den samfundsøkonomiske udvikling tages i betragtning, da denne vil være fremherskende når vigtigheden af de opgaver revisor foretager, skal begrundes.¹⁰

¹⁰ Andersen (1996), s 16

7.2 Revision

Som ovenstående afsnit omkring agentteorien illustrerer, har revisor en central rolle i det danske samfund, gennem sin revision af regnskaber. Senere i projektet diskuteres en evt. yderligere lempelse af den lovpligtige revision. For at forholde sig til hvad der vil ske ved en lempelse, er det nødvendigt at forholde sig til, hvad revision er.

7.2.1 Historisk udvikling

Selve revisorbranchen opstod i Danmark omkring år 1900 som et liberalt erhverv. De opgaver revisor udfører, har eksisteret en del længere tilbage i tiden. Tidligere var der hovedsageligt tale om offentlig revision, der har været revision af kommunerne siden 1837.¹¹ I 1909 kom den første lov om autoriserede revisorer, den var ikke nær så gennemgribende som den revisorlov som er gældende i dag. Loven stillede dog stadig krav om praksis og uddannelse. For at blive autoriseret revisor skulle man både bestå en revisoreksamen og have praktisk erfaring i minimum tre år. Derudover skulle man være økonomisk uafhængig, myndig, og have ført en "retskaffen vandel". Med loven fulgte også allerede dengang en mulighed for at frakende revisor sin autorisation, som det kendes i dag. Siden dengang har erhvervet udviklet sig kraftigt. Der er kommet langt flere revisorer, og ansatte i revisorbranchen, men der er også kommet en gennemgribende regulering af erhvervet gennem love, vejledninger og andet.

Lovkrav om revision opstod i 1917 med gennemførelse af aktieselskabsloven¹² og siden har der været lovkrav om revision.¹³ Aktieselskabsloven fra 1917 er dog blevet revideret mange gange siden og der er ligeledes sket en udvikling i den lovpligtige revision.

7.2.2 Lovgivning

Der er gennem lovgivningen opstillet en række krav til, hvordan revisor skal opføre sig og hvilke faglige kompetencer personen skal have. Det er jf. revisorlovens § 2 stk. 2 kun statsautoriserede og registrerede revisorer, der må udføre de opgaver som er nævnt i revisorloven § 1

¹¹ Andersen (1996), s 17

¹² Lov nr. 468 af 29. september 1917 – gammel aktieselskabslov

¹³ Langsted (2007), s. 115

stk. 2. Dette er for at sikre at den revisor som udfører arbejdet også har de rigtige kompetencer til at udføre det pågældende stykke arbejde.

Revisorloven § 1 stk. 2: *Loven finder anvendelse ved revisors revision af regnskaber m.v. og supplerende beretninger og rapporter, der i øvrigt kræves i henhold til lovgivningen eller udelukkende er bestemt til hvergivers eget brug.*

Som det fremgår af lovteksten drejer det sig om en række opgaver, hvor revisorloven er styrende for, hvordan revisor skal opføre sig og det er nødvendigt at dette overholdes for ellers vil revisionen ikke tilføre regnskabet nogen værdi overfor interessenterne. Udover RL § 1 stk. 2 som er bestemmende for, hvilke opgaver det drejer sig om, så fastsætter revisorloven en række grundlæggende træk for, hvordan revisor skal udføre sit arbejde. Dette gælder bl.a., som det fremgår af RL § 2 stk. 2, at arbejdet skal udføres med den omhu, nøjagtighed og den hurtighed, som opgaven tillader, og skal derudover udføres i overensstemmelse med god revisionsskik. Et af de grundlæggende begreber i denne sammenhæng er revisors uafhængighed, hvilket vil blive beskrevet senere i denne rapport.

7.2.3 Påtegningen

Det centrale i agentteorien og i revisors arbejde er dennes påtegningen af regnskabet, for når revisor påtegner regnskabet, så står revisor samtidig inde for, at regnskab med en sandsynlighed på 95 procent er retvisende. For at vende tilbage til den historiske betragtning, så var der i starten ikke nogen regulering af revisors påtegning, dette kom først i 1933. Siden er sket meget og bl.a. er RS-systemet kommet til. Heri ligger der vejledning til, hvordan en påtegning skal udformes, bl.a. i RS700 for påtegninger uden bemærkninger og RS701 for påtegninger med bemærkninger. Dette gør at de påtegninger som revisorer laver i dag er langt mere ens, end hvad de var tidligere. Dette skal medvirke til at brugerne vil få lettere ved at forstå og anvende de påtegninger, som kommer fra revisor. Det er ledelsens ansvar at opstille et årsregnskab, men det er revisor der gennem sin revision heraf og den påtegning der følger giver årsregnskabet en værdi overfor omverdenen.

7.2.4 Besvigelser

Udover de pligter som revisor har i forbindelse med påtegning af et regnskab, så har revisor en anden vigtig funktion, revisor har også jf. RS 240 ansvar for at overveje de muligheder der er for besvigelser. Dette gælder både de besvigelser som den daglige ledelse kunne lave, f.eks. regnskabsmanipulation for, at gøre ejerne tilfredse, men også de ansattes muligheder for f.eks. misbrug af aktiver.

Det er dog ikke sådan, at revisor skal planlægge sin revision for udelukkende at opdage besvigelser. Enhver revision bliver planlagt ud fra begreberne væsentlighed og risiko, hvor væsentlighed er det styrende begreb for, hvor hovedvægten af revisionen skal lægges. Dermed ikke sagt at besvigelser kommer i anden række, for det er revisors opgave hele tiden at være opmærksom på hvad der sker i virksomheden, og hvis der er noget, der tyder på besvigelser skal det undersøges grundigere. Hvis revisor finder grovere besvigelser i virksomheden, skal ledelsen først informeres og de har så fjorten dage til at få det standset og rettet op. Hvis dette ikke sker skal revisor straks henvende sig til Statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet.¹⁴ Hvis revisor finder at besvigelsen er af så grov karakter at det ikke nytter noget at informere ledelsen eller alle i ledelsen er involveret, skal han straks underrette SØK¹⁵.

Revisors forhold til besvigelser er dog ikke kun af opdagende karakter, da de som udfører besvigelser som regel vil forsøge at skjule dem, for derved at gøre dem svære at opdage. Det er derfor langt fra sikkert at revisor vil opdage en besvigelse, hvis den er tilstrækkeligt godt skjult og specielt hvis der ligger en sammensværgelse bag. Revisors rolle i forhold til besvigelser er derfor i ligeså høj grad af forebyggende karakter, så den der muligvis har lysten lader være, fordi muligheden for at blive opdaget vil være til stede. Revisor har dermed ikke kun funktionen, som den der skaber tillid til selskabet eksternt, men skaber også tillid til at der ikke sker noget ulovligt internt i virksomheden.

¹⁴ Langsted (2007), s. 57

¹⁵ Statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet bliver i daglig tale betegnet SØK

7.2.5 Etik

Etik er grundlæggende for hvordan vi som mennesker bør opføre os, derfor er der også lavet en regulering for, hvordan revisor skal opføre sig etisk. Da etik er det grundlæggende for hvordan revisor skal opføre sig så ligger det også bag de uafhængighedskrav der er til revisor, som vil blive præsenteret nedenfor. Etikken dækker alle de opgaver revisor beskæftiger sig med. Uanset om opgaven kræver uafhængighed eller ej skal revisor altid opføre sig etisk korrekt overfor sine omgivelser.

Opgaver, der ikke kræver uafhængighed kan f.eks. være aftalte arbejdshandlinger, som er en opgave der ligger internt i virksomheden. En sådan opgave vil ikke kræve at revisor er uafhængig, men der vil stadig være krav om at opgaven skal løses på en etisk korrekt måde, ofte nævnt som overholdelse af god revisorskik. Overordnet er dette formuleret i de fem globale etiske principper:

- Integritet
- Objektivitet
- Professionel kompetence og omhu
- Fortrolighed
- Professionel adfærd

Integritet

For at leve op til dette skal revisor behandle alle lige, uanset om man kan lide kunden eller ej. Hvis revisor ikke kan se bort fra sin sympati eller antipati bør han afstå fra opgaven. Som udgangspunkt skal revisor også være lige grundig uanset hans holdning til erklæringsemnet. Der kan dog være situationer hvor revisors holdning er så kraftig at det ikke kan undgå at have indflydelse på dennes arbejde, revisor bør derfor afstå fra opgaven i sådan en situation.

Objektivitet

Revisor må ikke have interessekonflikter eller være forudindtaget omkring sit erklæringsemne, revisor må f.eks. ikke revidere sin egen familie da der kan være en interessekonflikt. Hvis revisor er forudindtaget vil det heller ikke være muligt for ham at forholde sig neutral. Dette kan også relateres til den situation hvor revisor evt. skulle revidere sin egen familie, her vil

revisor måske også være tilbøjelig til på forhånd at antage at der ikke vil være fejl i regnskabet. Det bør heller ikke være muligt at påvirke revisor til at tage en beslutning som han ellers ikke ville tage.

Professionel omhu og kompetence

Dette hænger tæt sammen med revisorloven, der kræver at revisor arbejder med den nødvendige omhu. Derudover er det også krævet at revisor holder sin uddannelse opdateret, for hele tiden at kunne give en fuldt ud professionel ydelse med den korrekte og opdaterede kompetence.

Fortrolighed

Det er klart at revisor er nødt til at være fortrolig overfor sine klienter. Hvis der ikke er fortrolighed, så vil der ikke være den fornødne tillid fra klienten til at revisor vil kunne få alle de informationer som skal bruges til at udarbejde sin revision og lave en konklusion med den rette sikkerhed.

Professionel adfærd

Dette punkt binder de ovenstående punkter sammen, revisor skal i alle situationer optræde professionelt, så der den vej igennem skabes tillid til det produkt som han fremstiller. Produktet vil som regel være en eller anden form for erklæring, og hvis der ikke er tillid til den person som udformer erklæringen, så er det meget svært at skabe tillid til selve erklæringen.

7.2.6 Uafhængighed

Som tidligere nævnt er uafhængig helt centralt for revisors virke. Hvis agentteorien skal følges, så er revisor netop den uafhængige person, som objektivt analyserer og undersøger hvad der er blevet forelagt og derefter kommer med en erklæring om emnet.

Revisors uafhængighed er grundlæggende reguleret i de etiske regler, som er udarbejdet af FSR på baggrund af de internationale regler på området. I disse regler skitseres en række forhold, hvor der kan drages tvivl om revisors objektivitet og dermed også dennes uafhængighed. FSR's retningslinjer bygger i hovedtræk på de retningslinjer, som er udstukket af IFAC

gennem deres "Code of Ethics", disse er så tilrettet danske forhold, bl.a. indføjelser af de områder i revisorloven, som har en indflydelse på dette område.¹⁶

Økonomiske interesser

Et af områderne i retningslinjerne er, hvis revisor har en økonomisk interesse i den virksomhed der skal revideres. Hvis dette er tilfældet vil det være meget svært for revisor, at argumentere for sin uafhængighed. Der kan være tale om både direkte og indirekte økonomiske interesser, de direkte er de situationer hvor revisor har direkte kontrol med sine ejerandele i virksomheden. De indirekte situationer er, hvor revisor ikke har direkte kontrol med sin investering, men stadig er klar over den findes og vil kunne drage fordel heraf. I sådanne situationer vil revisor ikke være uafhængig af erklæringsemnet og vil derfor være nødsaget til at afstå for at påtage sig opgaven, hvis de etiske retningslinjer skal overholdes. Der vil dog også være situationer, hvor revisors økonomiske interesse er udenfor dennes kontrol og viden, f.eks. hvis der foretages en investering gennem en investeringsforening eller lignende, i sådanne tilfælde vil det ikke være nødvendigt at for revisor at afstå fra opgaven.¹⁷

Der er dog også andre forhold der kan få indflydelse på revisors objektivitet med erklæringsemnet som f.eks. familiaritet og intimidering.

Familiaritet

Denne situation kan skyldes flere ting, men det grundlæggende er at revisor opnår nære personlige relationer til erklæringsemnet. Dette kan bl.a. opstå ved at revisor har familie som arbejder i en stilling, i den virksomhed der skal udformes en erklæring for, hvor familiemedlemmet har bestemmende indflydelse eller sidder i en stilling i virksomhedens økonomifunktion. Hvis dette er tilfældet, ville det muligvis være svært for revisor at forholde sig objektivt, hvis der f.eks. findes fejl som kan komme familiemedlemmet til skade. Et andet eksempel på familiaritet, vil være hvis revisor opnår et personligt venskab med kunden. På den måde vil det heller ikke være muligt for revisor at forholde sig objektet til erklæringsemnet. For at undgå denne situation er der også krav om en vis rotation, så den samme revisor ikke kan have med den samme kunde at gøre alt for lang tid af gangen.

¹⁶ Retningslinjer for revisors etiske adfærd (2005), Indledning pkt. 2

¹⁷ Retningslinjer for revisors etiske adfærd (2005), s. 1-2

Intimidering

Intimidering omhandler den situation, hvor revisor enten på den ene eller anden måde bliver truet til at gøre noget som ikke er korrekt. En sådan trussel kan forekomme på flere måder, det kan f.eks. være den lille revisor, som har en kunde, der står for en stor del af omsætningen. I en sådan situation ville det muligvis være svært for revisor at udføre sit arbejde ordentligt, da en evt. erklæring med forbehold eventuelt vil medføre en opsigelse af samarbejdet fra kundens side og dermed stort tab af omsætning for revisor. For at undgå dette, må revisor maksimalt have 25 procent af sin omsætning hos en enkelt kunde. Intimidering kan også forekomme i den mere direkte form, hvor revisor bliver truet til f.eks. at undlade at komme med en påtegning med forbehold. I en sådan situation bør revisor altid afstå fra opgaven og informere den revisor, som overtager opgaven, om hvorfor opgaven blev afstået.

Uafhængigheden har også fået en endnu større plads indenfor den seneste tid, bl.a. er en af ændringerne i den reviderede RS 700 og den nye RS 701 at der i overskriften står "Den uafhængige revisors erklæring", tidligere var der ikke noget særligt krav om formuleringen af overskriften. Dette vil muligvis medvirke til at der bliver endnu større fokus på at revisor reelt er uafhængig.

7.3 Karakteristika for danske B-virksomheder

For at forstå konsekvenserne af en yderligere lempelse i revisionspligten, er det nødvendigt at få kendskab til karakteristika og sammensætning af de danske B-virksomheder, som er de virksomheder der umiddelbart vil blive påvirket. Det er nødvendigt at klarlægge hvilken betydning disse karakteristika har for revisors arbejde i virksomheden og dermed hvilke konsekvenser en yderligere lempelse i revisionspligten vil have.

7.3.1 Årsregnskabslovens grænser

Årsregnskabslovens § 7, stk. 2 nr. 1. opdeler virksomhederne i regnskabsklasser, for klasse B-virksomhederne gælder følgende grænser:

For virksomheder som i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende grænser:

- En balancesum på 29 mio. kr.
- En nettoomsætning på 58 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 50.

Som følge af tilpasninger til ændringer i EU's fjerde selskabsdirektiv, er der i Folketinget fremsat et udkast til forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven. Dette forslag indeholder ændring i regnskabsklasserne. I forslaget ændres § 7 stk. 2, nr. 1 litra a og b til:

- En balancesum på 36 mio. kr.
- En nettoomsætning på 72 mio. kr.

I § 68 foreslås det ændret, at der ikke længere stilles krav til virksomhederne om at opgive det gennemsnitlige antal ansatte. Det har den betydning at klasse B-virksomheder ikke længere skal oplyse det gennemsnitlige antal ansatte, da oplysningerne om dette løftes fra klasse B til klasse C. Det vil sige at grænsen for gennemsnitlige 50 ansatte udgår.

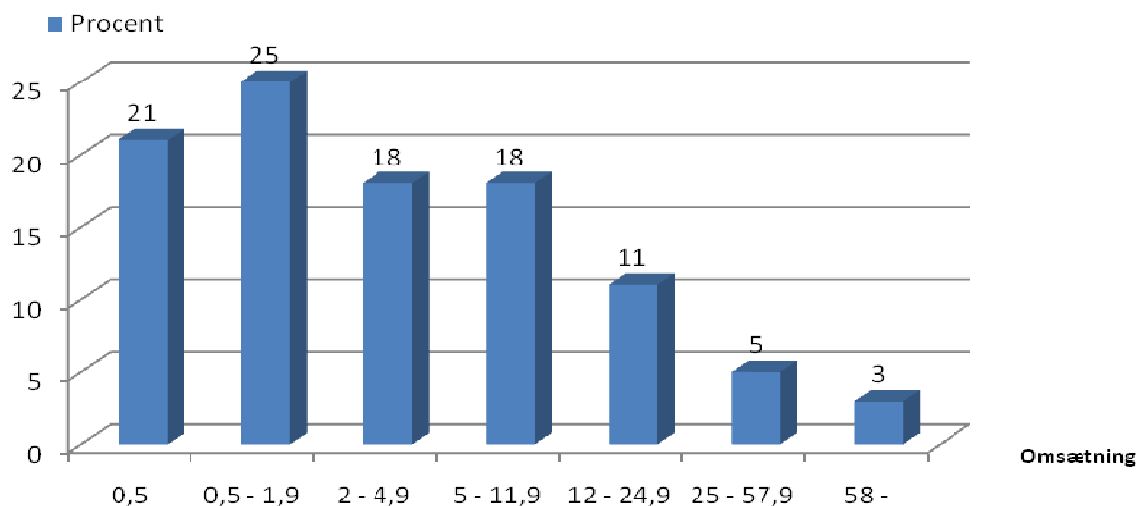
Ca. 130.000 danske selskaber er omfattet af årsregnskabslovens klasse B. Heraf er ca. 50.000 selskaber uden selvstændig erhvervsaktivitet, som bl.a. omfatter holdingselskaber eller tomme selskaber.

7.3.2 Medarbejdere og nettoomsætning

Rambøll Management foretog i foråret 2004 en spørgeskemaundersøgelse blandt aktie- og anpartsselskaber i regnskabsklasse B¹⁸. Spørgeskemaet blev besvaret af 554 selskaber med erhvervsaktivitet og 101 holdingselskaber uden selvstændig aktivitet. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har brugt denne undersøgelse som grundlag for deres rapport om vurdering af lempelse i revisionspligten.

I nedenstående figur 4 ses et diagram over klasse B virksomhedernes nettoomsætning. Som det fremgår af figuren er langt de fleste B virksomheder meget små. 46 procent af virksomhederne har en nettoomsætning på under 2 mio. kr., og hele 82 procent har en nettoomsætning på under 12 mio. kr.

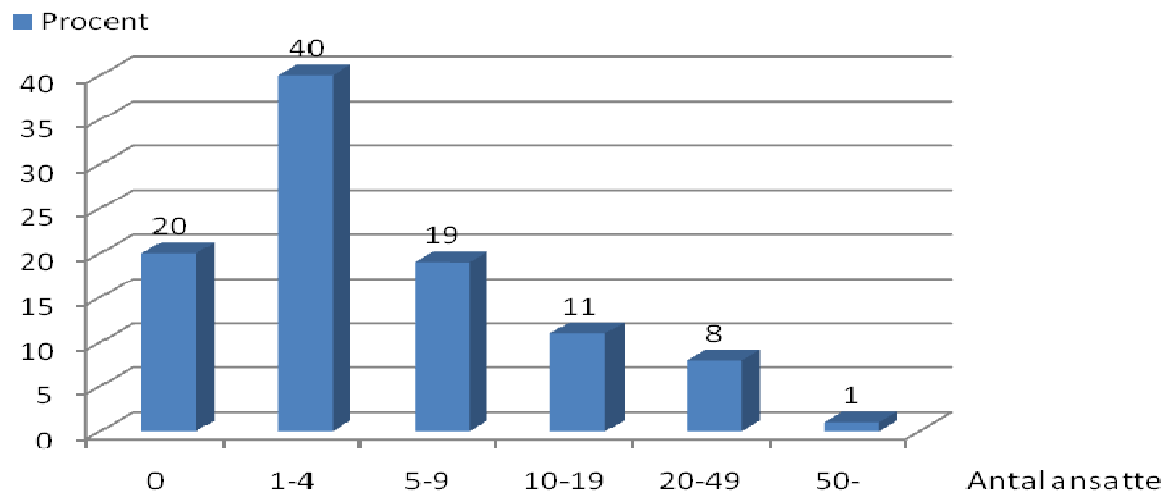
Figur 4 Driftsselskabernes nettoomsætning



Kilde: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (2005), s. 14

¹⁸ Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (2005), s. 13

Størrelsesgrænsen på 58 mio. kr. i omsætning virker derfor meget stor i forhold til de danske B-virksomheder og med en forøgelse til 72 mio. kr. vil langt de fleste danske virksomheder være B-virksomheder. Den lave omsætning hænger naturligt sammen med at de fleste virksomheder også har få ansatte eller ofte også bare drives af ejeren og måske en eller to ansatte.

Figur 5 Antal ansatte i driftsselskaberne

Kilde: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (2005), s. 15

Det ses af ovenstående figur 5 at 79 procent af virksomhederne har under ti ansatte. Dette er også markant mindre end den øvre grænse for B-virksomheder, som er på gennemsnitlig halvtreds ansatte. Undersøgelsen viser også at 43 procent af virksomhederne ikke har nogen ansatte i økonomifunktionen. Når der er så få ansatte i en virksomhed, varetager medarbejderne ofte flere funktioner, såsom bogholderiet og sekretærfunktioner. Det betyder at det er svært for selskaberne at opretholde en effektiv funktionsadskillelse. Denne manglende funktionsadskillelse betyder, at der er større risiko for fejl og besvigelser, da den samme person vil varetage opgaver som f.eks. bogføring og betaling. En effektiv funktionsadskillelse vil minimere risikoen for fejl, og vil desuden have en præventiv effekt imod besvigelser.

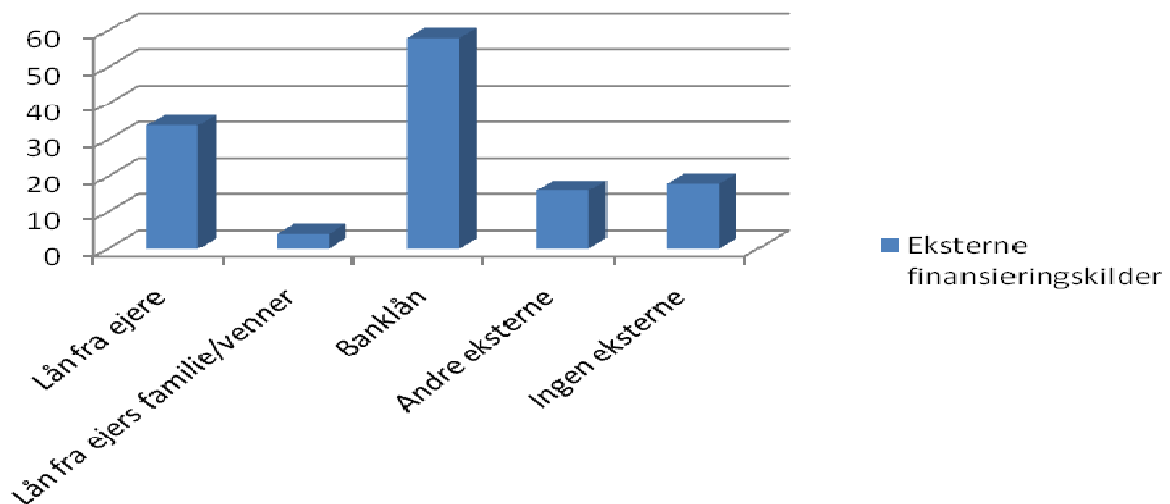
7.3.3 Selskabets ejere og finansieringskilder

De fleste selskaber i regnskabsklasse B er ejet af én aktionær eller andelshaver. Således har 64 procent af selskaberne kun én ejer og 25 procent to ejere. 60 procent af selskaberne er familie-

ejet. Der ses yderligere at ejerne i 59 procent af selskaberne deltagere i den daglige drift af firmaet og 69 procent beskæftiger sig med økonomi og regnskab i selskabet. Ejerne er altså en stor del af selskabet og tilfører mere end blot kapital til selskabet, de tilfører blandt andet også arbejdskraft og kompetence.

Finansiering i driftsselskaberne ses af nedenstående figur 6. Det ses at hovedparten af finansieringen stammer fra banklån eller kapital fra ejerne. Det skal dog også bemærkes at 18 procent af selskaberne ikke har en ekstern finansieringskilde.

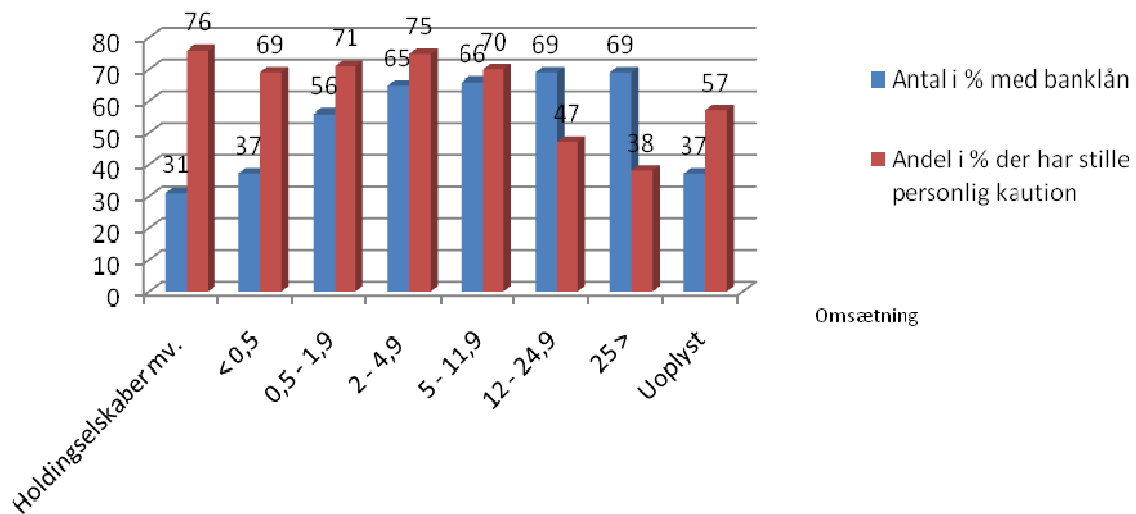
Figur 6 Eksterne finansierings kilder



Kilde: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (2005), s. 16

Som det ses af efterfølgende figur 7 stilles der i langt de fleste B-selskaber en personlig kauti- on når der optages et banklån, behovet for en personlig kauti- on falder i takt med selskabets omsætning. Det viser at de store selskaber ofte har en større forhandlingsstyrke eller større sikkerhedsstillelse end de mindre selskaber, men også at de større selskaber ofte er ældre sel- skaber med en mere professionel ledelse. Dermed har de opnået en større anciennitet og re- spekt i forhold til bankerne.

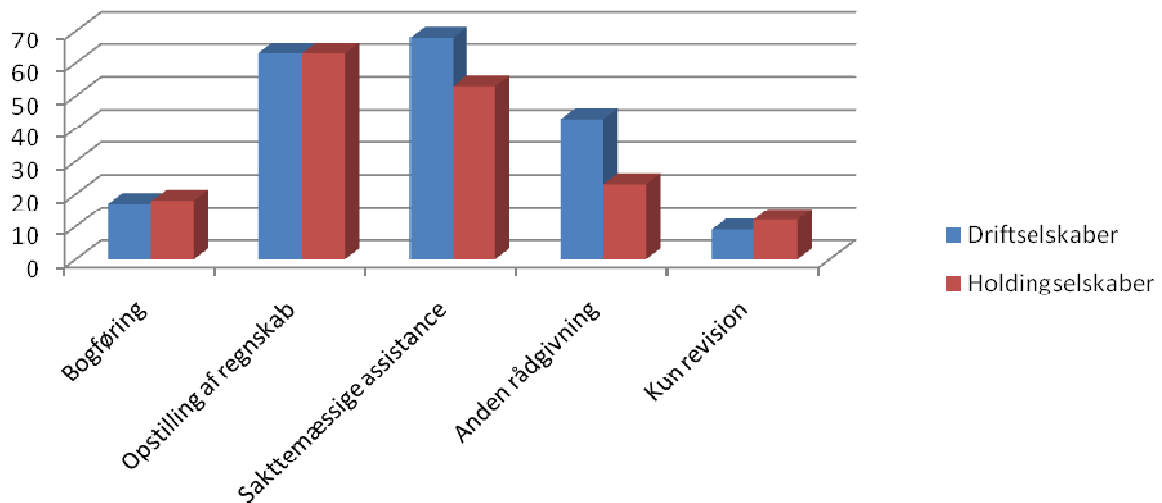
Figur 7 Banklån og personlig kaution



Kilde: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (2005), s. 62

7.3.4 Revisors rolle

Revisor har ofte flere funktioner i selskabet end blot revision, som det ses i efterfølgende figur 8 er det kun i ni procent af selskaberne, hvor revisor kun udfører revision. Selskaberne betaler også revisor for hjælp til opstilling af regnskabet i 68 procent af selskaberne og i 66 procent af selskaberne betales også for skattemæssige assistance. Desuden bruges revisor også til bogføringsopgaver samt andre rådgivningsopgaver.

Figur 8 Revisors rolle i virksomhederne

Kilde: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (2005), s. 18

Revisors relative alsidige funktion i regnskabsklasse B selskaberne skal ses i forhold til, som tidligere nævnt, medarbejderantallet og medarbejderkompetencen i virksomheden. Ofte er revisor den eneste med særlige økonomiske kompetencer i tilknytning til virksomheden, og derfor er revisor den naturlige sparringspartner for mange virksomhedsejere. Dette giver også udslag i at 66 procent af driftsvirksomhederne har haft den samme revisor i mere end fire år.¹⁹

7.3.5 Delkonklusion

Det er kendetegnende for de danske B-virksomheder at mange af dem er små i forhold til størrelsesgrænserne i årsregnskabsloven. Der er typisk få ansatte, og ofte varetages flere opgaver af den samme person og der er tit sammenfald mellem ejer og den daglige ledelse. Disse to faktorer gør at det ikke er nemt at opretholde en effektiv funktionsadskillelse, hvilket gør sandsynligheden for fejl og besvigelser større. Revisors rolle i virksomheden er ikke blot at udføre revision. Han varetager en lang række andre opgaver for virksomhederne, såsom opstilling af regnskab og rådgivning. Revisor er ofte en slags sparringspartner for mange virksomhedsejere, og det virker derfor ikke sandsynligt at en lempelse i revisionspligt vil have nogen større effekt. Dette kommer rapporten ind på i de senere afsnit.

¹⁹ Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (2005), s. 18

7.4 Definition af administrative byrder

Et af de grundlæggende begreber når lempelser i revisionspligten skal diskuteres, er de administrative byrder. Derfor vil dette afsnit indeholde den definition af de administrative byrder, som er anvendt af lovgiver og en diskussion af denne definition.

Lempelse af revisionspligten er blot en option for regeringen at lette de administrative byrder. Regeringen har som mål at have lempet de administrative byrder med 25 procent inden 2010. Dette vil de gøre for at forbedre de danske virksomheders konkurrenceevne, dette kommer til udtryk i deres regeringsgrundlag fra 2005.

*Administrative byrder lægger en dæmper på virksomhedernes produktion og vækst.
Regeringen vil derfor fortsætte indsatsen for at lette virksomhedernes
byrder med op til 25 pct. i 2010.*

Kilde: Regeringsgrundlag 2005, s. 44

Men hvornår er der tale om en administrativ byrde? Myndighederne har fastsat følgende definition på administrative lettelser.

- *For det første skal aktiviteten være administrativ. Det vil sige, at der skal være tale om en opgave eller udgift, der i sig selv er administrativ eller nødvendig for at kunne varetage en administrativ opgave. Sikring af stilladser er et eksempel på en opgave, der er lovpligtig, men ikke administrativ. Indberetning af moms er derimod en administrativ aktivitet.*
- *For det andet skal aktiviteten være et krav fra det offentlige. Det betyder, at administrativt arbejde, som virksomheden alene laver for sin egen skyld, ikke betragtes som en byrde. En virksomheds udarbejdelse af vidensregnskaber er et eksempel på en opgave, der nok er administrativ, men som ikke kan betegnes som en administrativ byrde.*

Kilde: www.oem.dk

Denne definition kan være med til at skabe en diskussion omkring de administrative byrder. For hvornår er der tale om en reel lettelse i de administrative byrder? Erhvervs og Selskabsstyrelsen har sat et mål om, at der skal ske en besparelse ved lempelse af revisionspligten og dette er jf. definitionen opnået så snart det ikke er et krav fra myndighederne, men der frivilligt sker revision. Der er derfor ikke tale om en administrativ byrde når det er noget som virksomhederne udfører frivilligt, hvor vidensregnskabet er opgivet som eksempel. Det kan dog være svært at se at der er sket en lettelse, når der i praksis ikke er det, pga. krav fra bl.a. banker og andre interessenter. Yderligere kan der fremkomme krav fra skat om at regnskabet skal indsendes. Det behøves ikke være et revideret regnskab, men sandsynligheden for at blive udtaget til kontrol er større hvis feltet med revisor ikke er krydset af i selvangivelsen. Dermed kan man sige at den administrative byrde er flyttet, den er godt nok ikke længere pålagt, men alligevel er virksomhederne nærmest nødsaget til det alligevel.

DEL 2
BAGGRUNDSANALYSE

8 Baggrund for lov nr. 245 af 27. marts 2006

Den 15. november 2005 blev der fremsat et lovforslag²⁰ omkring ændringer årsregnskabsloven. Det primære formål, var ifølge økonomi- og erhvervsministeren, forenklinger og administrative lettelser. Loven blev vedtaget med enkelte, men centrale ændringer²¹ i forhold til de oprindelige forslag 27. marts 2006. Lovændringen var gældende fra 1. april 2006. Lovens væsentligste indhold var lempelse af revisionspligten for ca. 75.000 mindre virksomheder i regnskabsklasse B.

Dette afsnit indeholder en redegørelse for, hvad overvejelserne var før indførelsen af denne lov. Afsnittet vil begynde med en gennemgang af lovændringen.

8.1 Lov nr. 245 af 27. marts 2006

Den ændring som er mest relevant for dette projekt, findes i ÅRL § 135. Her foreslås det, at revisionspligten ophæves for virksomheder, der i to på hinanden følgende år (balancetidspunktet) ikke overskrider to af følgende størrelser:

- Balancesum 1½ mio. kr.
- Nettoomsætning 3 mio. kr.
- Antal ansatte (gennemsnit i regnskabsåret): 12 ansatte

Erhvervsdrivende fonde har dog fortsat pligt til at lade deres årsrapporter revidere uanset størrelse.²² Virksomheder der besidder kapitalandele i andre virksomheder, og som udøver betydelig indflydelse over en eller flere af disse virksomheders driftsmæssige eller finansielle ledelse, dvs. holdingselskaber, fritages heller ikke, selvom de måtte være under grænserne. Kravet om, at virksomhederne skal besidde betydelig indflydelse over mindst en virksomhed medfører, at virksomheder, der har en række mindre og spredte investeringer i eksempelvis børsnoterede aktier, ikke vil være omfattet af bestemmelsen.

²⁰ Lovforslag L50

²¹ Ændringerne var bl.a. at holdingselskaber ikke blev fritaget og en reduktion i størrelseskravet i nettoomsætningen og at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har ret til at pålægge revision i visse tilfælde.

²² ÅRL § 135, stk. 2

Eventuelle virksomheder i regnskabsklasse D²³, som ellers opfylder størrelsesgrænserne for udeladelse af revision, vil ikke kunne undlade at lade sig revidere. Dette er i overensstemmelse med årsregnskabslovens princip om, at virksomheder i regnskabsklasse D, uanset størrelse, altid skal følge lovens mest omfattende krav.

Nystiftede virksomheder vil kunne anvende bestemmelsen om fritagelse fra revisionspligt, hvis de ikke forventer at overskride grænserne i det første regnskabsår. Dette er i overensstemmelse med gældende fortolkning i forbindelse med virksomhedens indplacering i regnskabsklasse i virksomhedens første regnskabsår²⁴. Der er dog den betingelse, at der i stiftelsesdokumentet er oplyst, at virksomheden fravælger revision af deres årsrapport. Hvis virksomheden ikke oplyser dette, er det pålagt revisionspligt det første år, hvorefter de i årsrapporten for det første år kan oplyse, at virksomheden fravælger revision i det følgende år.

Indtil nu har Erhvervs- og Selskabsstyrelsen haft undersøgelsesadgang til årsrapporter, som indeholdte en revisionspåtegning. I det årsrapporter nu også kan indeholde andre erklæringer fra revisor end revisionspåtegninger udvides Erhvervs- og Selskabsstyrelsens undersøgelsesadgang til også at omfatte årsrapporter som indeholder andre erklæringer fra revisor.²⁵

Hvis virksomheden eller dennes ejer har accepteret et bødeforlæg, eller som led i en straffesag dømmes for overtrædelse af selskabs-, skatte- eller afgiftslovgivningen, vil den ikke være undtaget fra revisionspligten.²⁶ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan forlænge den periode, hvor virksomheden skal lade sin årsrapport revidere, med op til to regnskabsår.²⁷

Hvis Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har udtaget årsrapporten til gennemgang og derved konstaterer væsentlige fejl eller mangler, kan de beslutte, at regnskabet skal revideres for det følgende regnskabsår.²⁸

²³ Børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber

²⁴ Reduktion af revisionspligten, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 6 (2006)

²⁵ ÅRL § 159

²⁶ ÅRL § 135, stk. 6

²⁷ ÅRL § 136 stk. 6

²⁸ ÅRL § 159

Det er naturligvis stadigvæk muligt for et selskab som er undtaget for revision, frivilligt at lade sit regnskab revidere. Selskabet skal da stadigvæk opfylde de normale krav for revision, f.eks. skal det stadigvæk være en statsautoriseret eller registreret revisor som reviderer årsrapporten.²⁹ Hvis et selskab har fået udarbejdet en erklæring til årsrapporten fra revisor, skal denne indsendes sammen med årsrapporten til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.³⁰

Fravælges revision, kræver dette en vedtægtsændring. Dette kan kun ske på den ordinære generalforsamling, det er præciseret i lovbemærkningerne, at dette ikke kan ske på en ekstraordinær generalforsamling. Hvis generalforsamlingen beslutter at næste års årsrapport ikke skal revideres, skal det oplyses i ledelsespåtegningen året før.³¹ I et ikke-revideret regnskab skal den ansvarlige ledelse i ledelsespåtegningen erklære, at betingelserne for at undlade revision er opfyldt. Dette skyldes at kravet om at vise omsætningen i de helt små virksomheder nu helt er bortfaldet.³²

Kravet om to på hinanden følgende år, vedrørende revisionspligten i virksomhederne, er identisk med kravet om to på hinanden følgende år ved indplacering i regnskabsklasserne efter ÅRL § 7. Som nævnt ovenfor kræves det at virksomheden oplyser i ledelsespåtegningen at de fravælger revision for det kommende år. Der er i henhold til årsregnskabsloven § 10a krav om, at virksomheden på tidspunktet for oplysningen om fravalg af revision i det kommende regnskabsår allerede opfylder betingelserne for fravalg. Dette vil medføre at virksomheden skal have været under de anførte størrelsesgrænser i to regnskabsår, inden oplysningen om fravalg for det kommende regnskabsår kan gives i ledelsespåtegningen, som godkendes af generalforsamling i begyndelsen af det tredje år. Selve fravalget af revision kan således først ske i det tredje år, hvor virksomheden de to foregående år har været under størrelsesgrænserne.³³

Reduktionen af revisionspligten og konsekvensændringerne i forbindelse dermed, gjaldt for regnskabsår, der begyndte den 1. januar 2006 eller senere.

²⁹ ÅRL § 135a

³⁰ ÅRL § 22 stk. 1, 2.pkt.

³¹ ÅRL § 10.

³² ÅRL § 32

³³ Reduktion af revisionspligten, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 6 (2006)

8.2 AMVAB-rapporten og rapport om revisionspligt for B-virksomheder

Startskuddet til diskussionen og senere hen loven om lempelse af revisionspligten gik da Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i januar 2004 fik udarbejdet AMVAB-rapporten. Rapporten blev udarbejdet som et led i regeringens plan, for at reducere de administrative byrder med 25 procent inden år 2010.³⁴

Faktaboks 1 – AMVAB³⁵

Den grundlæggende idé bag AMVAB-metoden er, at typiske virksomheder, som vurderes at være normalt effektive, er med til at værdifastsætte de administrative omkostninger, der er forbundet med at skulle efterleve konkrete lovkrav/regler. Det sker gennem personlige interviews med relevante medarbejdere i de berørte virksomheder. Eksempelvis er nogle interviews foretaget på en fiskerbåd, i baglokalet til et slagteri eller lignende. Kort sagt der hvor medarbejderne udfører de administrative aktiviteter i dagligdagen. AMVAB-målingerne baserer sig således på en meget betydelig virksomhedsinddragelse, og indtil nu er der samlet set for alle AMVAB-målingerne foretaget mere end 1.100 virksomhedsinterviews, der i alt har varet omkring 3.000 timer.

Når det er blevet opgjort, hvor lang tid det administrativt tager at gennemføre en given lovpligtig opgave for en normal effektiv virksomhed, omregnes tiden til kroner og ører efter den gennemsnitlige timeløn for den personalegruppe, der udfører den administrative aktivitet. Derefter undersøges det, hvor mange gange om året opgaven skal gennemføres og hvor mange virksomheder, der årligt bliver berørt. På den baggrund er det muligt at beregne reglens samlede administrative omkostninger i kroner og ører på samfundsniveau.

I forbindelse med virksomhedsinterviewene indsamles desuden virksomhedernes forslag til forenklinger af lovgivningen. Det kan fx være uhensigtsmæssige indberetningstidspunkter eller lang sagsbehandlingstid hos myndighederne, som kan udgøre en irritationsbyrde for virksomhederne. Irritationsbyrderne indgår ikke direkte i AMVAB-tallene, men er også et vigtigt aspekt i myndighedernes arbejde med at regelforenkle og skabe bedre vilkår for erhvervslivet.

Når der sker forenklinger af lovgivningen, vil nogle virksomheder i visse tilfælde fortsat – især på kort sigt - vælge at opretholde den pågældende foranstaltning, typisk som følge af krav eller forventninger fra virksomhedens interessenter. Det gælder fx den netop vedtagne reduktion af revisionspligten, som giver ca. 75.000 små selskaber mulighed for at fravælge revision. Det er væsentligt at understrege, at selv i disse undtagelsestilfælde vil der være tale om en reduktion i omkostningerne, der følger af lovgivningsmæssige krav, selvom nogle virksomheder fortsat har fx revision. De virksomheder, som frivilligt fortsætter med at have fx revision, gør det, fordi den konkrete virksomhed vurderer, at den pågældende foranstaltning har en reel merværdi for virksomheden – og dermed ikke er en byrde.

Kilde: Redegørelse af 31. maj 2006 om erhvervslivet og reguleringen 2004/05, s. 4

³⁴ Regeringsgrundlag 2005

³⁵ Aktivitetsbaseret Måling af Virksomhedernes Administrative Byrder

I AMVAB-rapporten forsøges det bl.a. at vise, hvor store omkostninger årsregnskabsloven påfører virksomhederne, såvel interne som eksterne. Rapporten viste at det var muligt at opnå en besparelse ved lempelse af revisionspligten for B-virksomheder på 1,4 mia. kr.³⁶

I marts 2005 udgav Erhvervs- og Selskabsstyrelsen endnu en rapport, med formålet at belyse forholdene omkring en evt. lempelse af revisionspligten for B-virksomheder. Rapporten fastslog at de samlede besparelser kunne fastlægges til 1,7 mia. kr. Dette skyldtes en stigning i antallet af selskaber, forhøjelse af størrelsesgrænserne i årsregnskabsloven, og en forventning om en stigning i revisionshonorarerne, som følge af nye og kommende revisionsstandarder. Rapporten redegjorde for at alle andre lande end Danmark, Sverige og Malta havde benyttet sig af muligheden i EU's fjerde selskabsdirektiv til at undtage små selskaber. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skønnede at omkring 90 procent af de små selskaber i EU er undtaget revisionspligt. Formålet med rapporten var at danne grundlag for en politisk diskussion om alternativer til lovpligtig revision. Rapporten opstillede fire alternativer, for hvilke den opstillede fordele og ulemper.³⁷

Rapporten blev kritiseret fra mange sider for ikke at være objektiv, og for på en række punkter at være direkte fejlbehæftet og mangelfuld. Dette vil blive berørt i de følgende afsnit. Rapporten blev ikke udarbejdet i forbindelse med overvejelserne om lempelse af revisionspligten, men ikke desto mindre kom rapporten og dens konklusioner til at spille en væsentlig rolle i det lovforberedende arbejde.

8.3 Kritik af rapporterne

Udgivelsen af rapporterne fik en række interesseorganisationer og andre til at reagere og give udtryk for deres holdninger for og imod bortfaldet af revisionspligten. FSR, FRR, HTS³⁸, DHS³⁹ samt SKAT stod på den ene side i debatten med argumenter for at bibeholde revisionspligten. På den anden side udtalte bl.a. Håndværksrådet og DI⁴⁰ sig positivt om bortfald af

³⁶ AMVAB - Basismåling på årsregnskabsloven (2004), s. 48

³⁷ Størrelsesgrænser, mindre omfattende kontrol, selskabsformen, noget for noget ordning

³⁸ Handel, Transport og Service

³⁹ Dansk Handel og Service

⁴⁰ Dansk Industri

revisionspligten. I det følgende er der udvalgt tre centrale område, hvor der argumenteres for og imod lempelsen. Argumenter var både gældende før den første lempelse, men vil også være aktuelle ved en evt. yderligere lempelse.

8.3.1 Tillid

Når en årsrapport er revideret gives der med revisors erklæring en statistisk sikkerhed på 95 procent for at årsrapportens tal er retvisende. Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant og revisorrollen er, bevidst og ubevidst, tiltænkt mange forskelligartede funktioner og roller i samfundet. Grundlæggende handler det, som nævnt under agentteorien, om at være det tillidskabende led bl.a. i forbindelse med den finansielle sektor, virksomhederne indbyrdes og i forholdet til myndighederne. At revision har værdi og skaber værdi samt sikrer tillid, er utvivlsomt. Revision er en del af den tillidskæde, som enhver virksomhed har behov for at omgive sig med. Dette gælder ikke mindst for B-virksomhederne, der typisk er relativt svagt økonomisk funderet.⁴¹ FSR kritiserede rapporten for at underspille de samfundsmæssige konsekvenser ved en lempelse i revisionspligten. De mente ikke at rapporten tog stilling til om det ville være en samfundsmæssig gevinst eller et tab.⁴²

8.3.2 Fejl

Revisor opdager igennem sit arbejde en række fejl i regnskaberne og FSR lavede derfor, i forbindelse med diskussionen om lempelse i revisionspligten, en undersøgelse⁴³ blandt deres medlemsvirksomheder omkring opdagede fejl i regnskabet. I gennemsnit har revisor tredive efterposteringer til kundernes bogføring, og det er meget sjældent at disse fejl er i det offentlige favør.

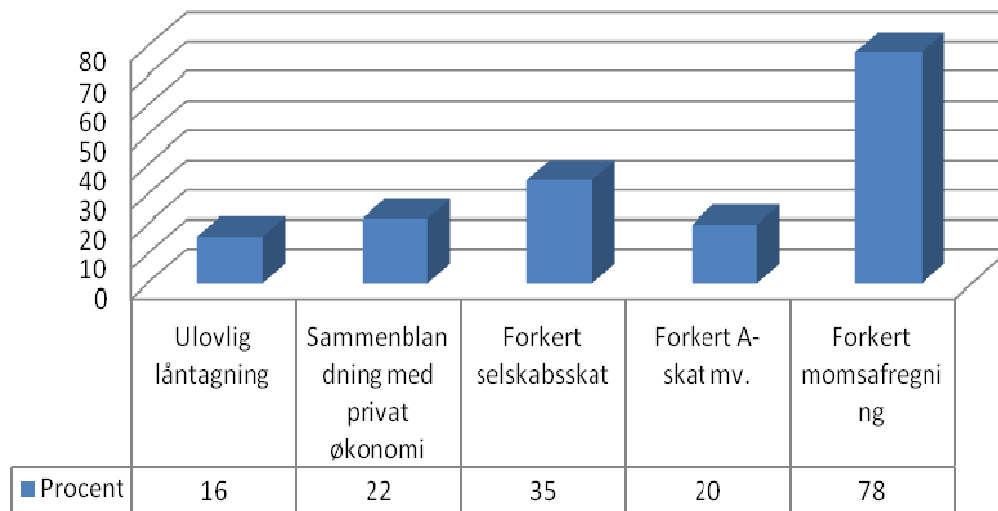
I nedenstående figur 9 er det skitseret hvordan og hvor mange fejl der fremkommer i årsregnskaberne.

⁴¹ Revisionspligt – eller ej – for klasse B virksomheder, Inspi nr. 5 (2005), s. 30.

⁴² Revisionspligt – eller ej – for klasse B virksomheder, Inspi nr. 5 (2005), s. 31

⁴³ Rapport om virkninger af ophævelse af revisionspligten, (2005)

Figur 9 Fejl i regnskaberne



Kilde: Rapport om virkninger af ophævelse af revisionspligten, (2005)

Det er værd at bemærke, at der i 78 procent af regnskaberne er fejl i momsregningen. Over 63 procent af fejlene er dog under 5.000 kr., men der til gengæld mange af dem. For stikprøven alene udgør værdien af momsfejlene knap 70 mio. kr. Stikprøven omfatter ca. ti procent af alle B-virksomheder, så hvis der laves en statistisk fremskrivning, vil fejlene i alle B virksomheder være på ca. 700 mio. kr., og efter som det oftest er i virksomhedernes favør, er det et offentligt tab på 700 mio. kr.⁴⁴

Ligningen af virksomheder sker i dag på baggrund af reviderede regnskaber og selvangivelser udarbejdet af revisorerne. Uden en revisionspligt vil skattemyndighederne skulle bruge langt flere ressourcer til at kontrollere og sikre at kvaliteten af ligningen ikke falder. Det betyder en ekstra udgift for det offentlige. FSR mente det vil være ganske betydelige ekstra ressourcer der skal sættes ind, det samme fastslog DHS.^{45 46}

Også i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vil der være en øget udgift til administration. Ifølge årsregnskabsloven foretager Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kontrol af de indsendte regnskaber, dette sker på baggrund af reviderede regnskaber. For at opretholde den samme sikkerhed

⁴⁴ Revisionspligt – eller ej – for klasse B virksomheder, Inspi nr. 5 (2005) s. 30

⁴⁵ Revisionspligt – eller ej – for klasse B virksomheder, Inspi nr. 5 (2005) s. 31

⁴⁶ Afskaf ikke revisionspligten, Inspi nr. 5, (2005), s. 24

og kvalitet af kontrollen skal der også her sættes ekstra ressourcer ind, da der bør kontrolleres flere regnskaber, når disse i forvejen ikke er blevet gennemgået af revisor.

8.3.3 Besvigelser

Kapitel syv i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport omhandler revisionspligtens betydning for økonomisk kriminalitet. Det konkluderes at revisor i mange tilfælde har begrænsede muligheder for at afslører kriminalitet, hvilket også blev diskuteret i afsnit 7.2.4, da besvigelser jo ofte vil være forsøgt skjult.

Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet⁴⁷ udsendte i 1999 en betænkning omkring rådgivers rolle ved bekæmpelse af økonomisk kriminalitet.⁴⁸ Det fremgår at det kun er to procent af de anmeldte besvigelser revisor står for. Men som Lars Bo Langsted⁴⁹ påpeger, er det de interne kontroller der i 63 procent af tilfældene afdækker besvigelser. Den sammenhæng der er imellem revision og de interne kontroller, får udvalget til at udtale:

”Dette styrker den antagelse, at det er primært er revisors indsats som forebygger af kriminalitet der i praksis har betydning også for afdækning af allerede begået kriminalitet.”

Kilde: Betænkning nr. 1379/1999, rådgivers roller ved bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, delbetænkning III afgivet af justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet, (1999)

En undersøgelse fra ACFE⁵⁰ fra 2004 viser derimod nogle nyere tal og fastslår at ud af den kriminalitet der begås af ledelsen blev de 23,5 procent afdækket af de interne kontroller og af den eksterne revisor i 27,5 procent af alle tilfældene.⁵¹ Denne undersøgelse viser at de besvi-

⁴⁷ Brydesholt-udvalget

⁴⁸ Betænkning nr. 1379/1999, rådgivers rolle ved bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, delbetænkning III afgivet af Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet, (1999)

⁴⁹ Slut med revisionspligt for de mindste selskaber, Jyllandsposten 19. september 2005

⁵⁰ Den amerikanske forening af ”American Certified Fraud Examiners”

⁵¹ Slut med revisionspligt for de mindste selskaber, Jyllandsposten 19. september 2005

gelses revisor opdager primært er ledelsesbesvigelser, som også er de langt alvorligste og dyreste.

Rapporten fastslår at revisor har en præventiv virkning i forhold til besvigelser, men det er svært at fastslå hvilken styrke den har. Lars Bo Langsted skrev i Jyllandsposten foråret 2005⁵² at den allerstørste succes, en ekstern revisor kan opnå, er at hans tilstedeværelse og arbejdsindsats afskrækker både ansatte og ledelse fra at tænke på at begå økonomisk kriminalitet. Brydesholt-udvalget fandt også i deres bemærkninger, at revisors præventive værdi var helt uundværlig. De beskrev i den sammenhæng, at de var tilbøjelig til at foreslå at udvide den lovpligtige revision, men at dette vil have for store omkostninger af anden art. På den anden side anbefalede de på det kraftigste ikke at lempe i revisionspligten i det, at det vil have store kriminalpræventive konsekvenser.

HTS, der repræsenterer brancher der tilsammen udgør halvfjerds procent af B-virksomhederne, frygtede at muligheden for at fravælge revision vil gøre det lettere at udarbejde kreative regnskaber og skabe unfair konkurrence overfor andre virksomheder.⁵³ Halvfems procent af deres medlemmer var overbevist om at revision har en præventiv effekt og at revisionspligt forebygger mod økonomisk kriminalitet.

8.4 Delkonklusion

AMVAB rapporten og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport om revisionspligt i B-virksomheder blev startskuddet for diskussionen om, hvorvidt revisionspligten skulle lempes eller ej. De to rapporter blev grundlaget, for det lovforslag som blev vedtaget i foråret 2006. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport fik meget kritik for at være overfladisk og for ikke at være objektiv. FSR og FRR kritiserede rapporten for at negligere de samfundsmæssige konsekvenser ved den manglende tillid til regnskaber der ikke er revideret. FRR konkluderede i en rapport at der er fejl i en meget stor del af regnskaberne, samt at revisorer i gennemsnit laver tredive efterposteringer i kundernes bogføring, derfor mente de at regnskaber, der ikke er revideret, vil være utroværdige. Eftersom der er langt flere fejl, der vil slippe igennem, vil

⁵² Slut med revisionspligt for de mindste selskaber, Jyllandsposten 19. september 2005

⁵³ Serviceerhverv forsvarer revisionspligten, Inspi nr. 5, (2005)

det betyde øgede omkostninger både for SKAT og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Det største kritikpunkt gik på, at rapporten nedgjorde revisors rolle i opdagelsen og forebyggelsen af økonomisk kriminalitet. Både brancheforeninger, Brydesholt-udvalget og andre advarede imod de konsekvenser en lempelse i revisionspligten vil have for den kriminalpræventive effekt.

Disse konsekvenser var relevante at diskutere før lempelse af revisionspligten og er også meget relevante at inddrage når en yderligere lempelse skal diskuteres. I folketingsåret 2009/10 kan Erhvervs- og Økonomiministeren fremsætte lovforslag om en yderligere lempelse i revisionspligten. Før ministeren kan fremsætte et lovforslag, skal det undersøges om det er forsvarligt set ud fra de erfaringer den første lempelse har givet. I det følgende afsnit vil projektet derfor se nærmere på hvordan det efterfølgende er gået.

9 Tidligere lempelser af revisionspligten

9.1 Fastholdes eller fravælges revisionen

Nu da det er blevet muligt for op imod 75.000 mindre selskaber, at fravælge den tidligere lovpligtige revision jf. den lovændring, som er diskuteret i ovenstående afsnit, er det interessant at se på, hvor mange der har benyttet sig af muligheden, dette er bl.a. blevet undersøgt af FRR. FRR har i forbindelse med denne undersøgelse spurgt 120 revisorer, derfor er de tal som kommer frem ikke 100 procent eksakte, men det påpeger dog stadig en klar tendens for virksomhedernes valg.⁵⁴

Målet med lempelsen var at virksomheder i stort antal skulle fravælge revision, sådan er det dog ikke helt gået. I undersøgelsen blev det undersøgt, hvordan virksomhederne har taget imod lovforslaget og det er bl.a. kommet frem i nedenstående resultater. Nedenfor ses en tabel over hvor mange virksomheder der har fravalgt revision.

Tabel 2 - Fravalg af revisionspligt

	<i>Gennemsnit (antal)</i>
Hvor mange selskabs kunder har du i alt (ca.)	88,94
Hvor mange af disse kan fravælge revision fra 2007 (ca.)?	39,31
Hvor mange af disse har fravalgt revisionen fra 2007 (ca.)?	2,54

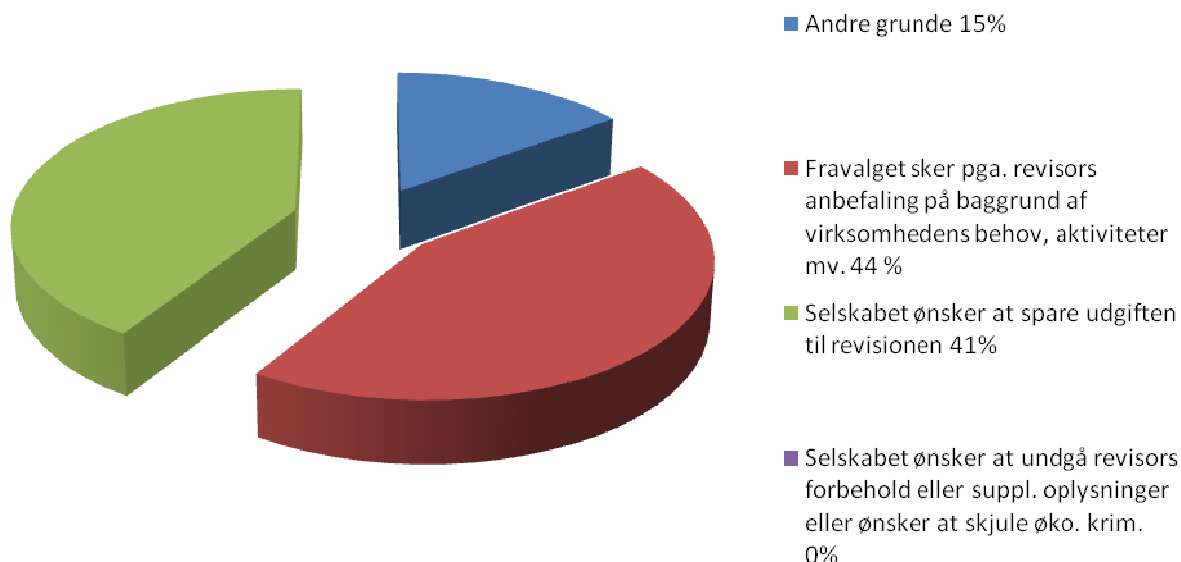
Kilde: www.frr.dk

Som det fremgår af tabellen er det kun omkring tre procent af den samlede klientmasse, og seks procent af dem, der har haft muligheden for at fravælge, der har gjort det. Tallet kunne muligvis have været højere, da selskaberne havde relativ kort tid til at tage stilling og få tilføjet i årsrapporten at de fravalgte revision, der kan derfor ske en forøgelse i løbet af næste regnskabsår. De nyeste tal kan derfor være højere end det ovenfor nævnte. Men det viser, at de tres procent der ville fravælge revisionen ifølge Erhvervs- og Selskabsstyrelsens forudsigelse, ikke holder og dermed er den samlede besparelse for virksomhederne, meget mindre end de 675 mio. kr. som var argumentationen før lempelsen.

⁵⁴ FRR virksomhedsbarometer 2. kvartal 2007

I nedenstående figur 10 ses en oversigt over grundene til at nogle virksomheder har fravalgt revision.

Figur 10 Hvad er efter din mening den vigtigste årsag til, at de enkelte selskaber har fravalgt revision?



Kilde www.frr.dk

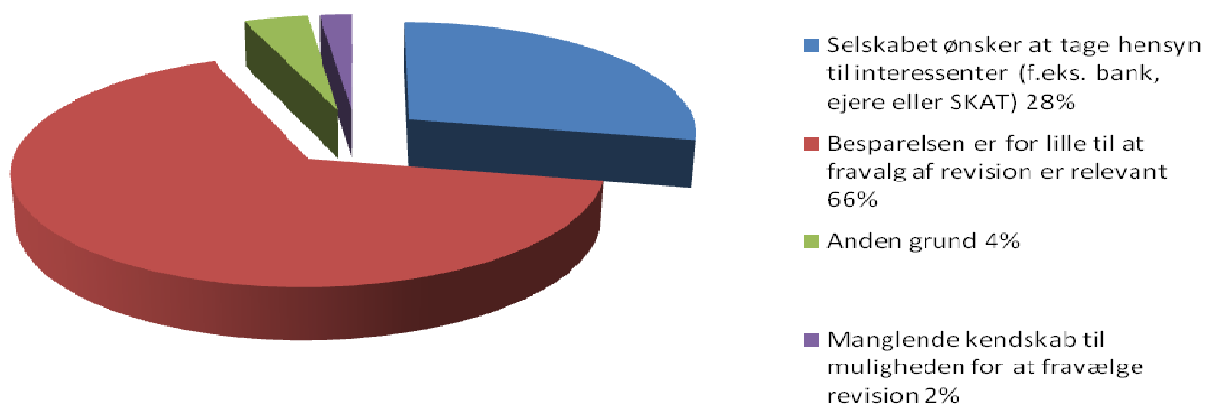
Som det fremgår af ovenstående figur 10, skyldes størstedelen af de fravalg der er, enten revisors anbefaling eller hvis selskabet ønsker at spare udgiften til revisor. Dette er også i overensstemmelse med, hvad der var tanken bag lovforslaget, da det også må antages at være en økonomisk betragtning der ligger bag, når revisor anbefaler et fravalg.

Ingen af respondenterne har svaret at fravalget skyldes at man vil undgå at revisor skal undersøge noget som ikke skal komme til overfladen. Der er dog ikke der mange der frivilligt ville vælge denne svarmulighed, selvom dette var tilfældet, og det er derfor en mulighed at fravalget skyldes at virksomheden har noget at skjule selvom det ikke fremgår.

9.2 Årsager til at virksomhederne har fastholdt revision

En af grundene til at fravalget ikke er større skyldes at besparelsen for virksomhederne ikke er stor nok.⁵⁵ Dette kan bl.a. skyldes at mange virksomheder i det segment hvor revisionspligten er blevet lempet i forvejen modtager regnskabsmæssig assistance og anden rådgivning, og det derfor ikke vil koste dem ret meget mere at få regnskabet revideret. Derfor er der mange der bliver ved med at have revision. Nedenstående figur 11 viser en oversigt over nogle af de grunde der er til, at der ikke er blevet fravalgt revision, nu hvor muligheden ellers er til stede.

Figur 11 Hvad er efter din mening den primære årsag til, at nogle selskaber ikke fravælger revision?



Kilde: Fastholdes eller fravælges revisionen, Inspi nr. 11 (2007), s. 18

Som man kan se af ovenstående figur 11 er de to overvejende grunde, enten at besparelsen er for lille til at det kan betale sig at lade være, eller at der skal tages hensyn til andre interessenter. At virksomheden kan sætte kryds i feltet i selvangivelsen "er regnskabet revideret" er noget som de fleste selskaber gerne vil betale for, fordi de anser sandsynligheden for at blive udtaget til kontrol ved SKAT som mindre, hvis regnskabet er revideret.

Udover at besparelsen er for lille, så er den anden store grund til at der ikke fravælges revision, at mange af virksomhederne har eksterne interessenter, som ønsker eller kræver at regn-

⁵⁵ FRR virksomhedsbarometer 2. kvartal 2007

skabet er påtegnet. Som vist i den danske version af agent-teorien, så er det f.eks. banker og aktionær, hvilket også er hvad der fremgår af figuren.

Disse to grunde må antages at have en vis sammenhæng, da mange virksomheder godt vil betale for at deres regnskab får en påtegning, så der på den måde er større tillid til deres regnskab, og det derfor f.eks. bliver lettere at låne penge i banken eller alternativt opnå en lavere rente.⁵⁶

Der er også lavet en undersøgelse, hvor virksomhederne og ikke revisorerne er blevet spurgt omkring forhold vedrørende mulighederne for at fravælge revision. I denne undersøgelse fremgår det også at ca. seks procent af de virksomheder, der har mulighed for at fravælge revision også havde gjort det. I denne undersøgelse er der dog en langt større andel, nemlig 28 procent, af de adspurgte der har svaret at der ikke var blevet fravalgt revision fordi man ikke var klar over muligheden, hvor det i FRR's undersøgelse kun var to procent der benyttede denne svarmulighed.⁵⁷

Som tidligere nævnt vil banker og andre interessenter muligvis stille krav om at der skal ske revision af årsregnskabet. Ifølge denne undersøgelse så er det kun ti procent, hvor det er krævet at der skete revision, og det var overvejende banker der stillede krav om dette.⁵⁸

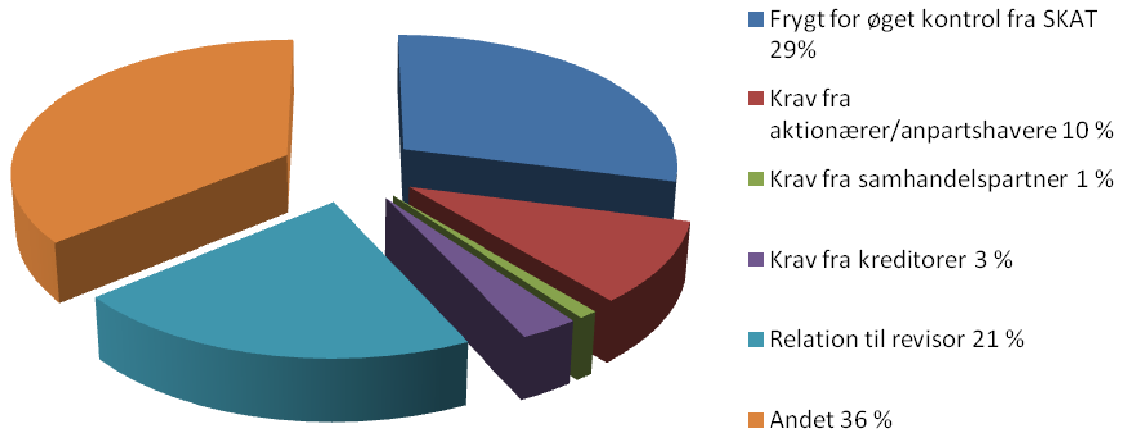
Denne undersøgelse har dog sat lidt yderligere perspektiv på hvad der har været motiverne for at fastholde revisionen.

⁵⁶ FRR virksomhedsbarometer 2. kvartal 2007

⁵⁷ Fastholdes eller fravælges revisionen, Inspi nr. 11 2007

⁵⁸ Fastholdes eller fravælges revisionen, Inspi nr. 11 2007

Figur 12 Hvad er virksomhedens væsentligste grund til at have fastholdt revision og derved revisionspåtegningen i årsrapporten?



Kilde: www.frr.dk

Undersøgelsen bekræfter at der er et stort antal selskaber der lader sig revidere pga. SKAT og deres relation til revisor, som f.eks. sparringspartner i virksomheden. Som det fremgår af ovenstående figur 12 udgør kategorien "Andet" en meget stor del af den samlede besvarelse, derfor vil det muligvis være interessant at se på hvad denne kategori indeholder.

Tabel 3 Gruppering af respondenternes besvarelse af kategorien "Andet"

	Antal	Procent
Misforstået loven/forkert rådgivning	3	6 %
Revisor laver regnskab alligevel	10	19 %
Kontrol af regnskab fra tredjepart	18	33 %
Krav fra aktionær/anpartshaver	1	2 %
Andet selskab skulle alligevel gennemgås	2	4 %
Selskab vurderes i løbet af en årrække at skulle have lovpligtig revision	3	6 %
Forhold til revisor/rådgivning fra revisor	4	7 %
I tvivl om revisionen skal fastholdes	1	2 %
Omdømme udadtil	7	13 %
Andre årsager	5	9 %

Kilde: Fastholdes eller fravælges revisionen, Inspi nr. 11 2007

Som ovenstående tabel 3 viser, er der en vis spredning på de andre grunde, som virksomhederne kan have til ikke at fravælge revisionen, men de to overvejende grunde er et ønske om en kontrol af regnskabet hos tredjepart og at revisor alligevel udarbejder regnskabet. Dette er begrundelser som også tidligere er nævnt i projektet, og dette bekræfter endnu engang at dette segments samarbejde med revisor spænder videre end bare revision af årsrapporten, hvilket har en indflydelse på, at fravalget er langt mindre end forventet.

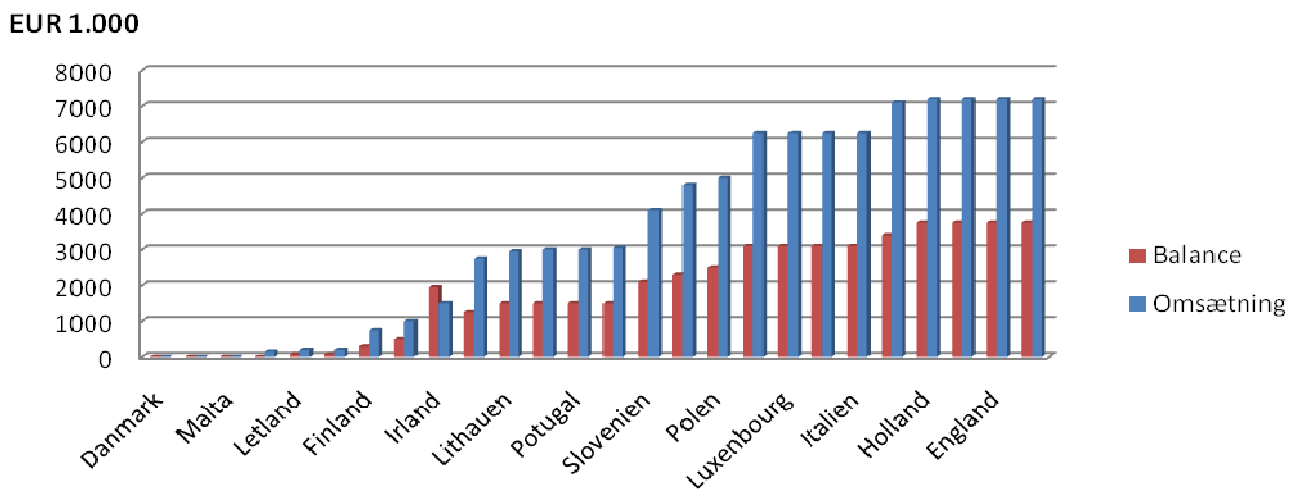
9.3 Delkonklusion

Det kan af ovenstående sammenfattes at det langt fra er gået som lovgiver havde forudsagt med dette lovforslag, da der ikke er nær så mange virksomheder der har fravalgt revision, som forudsagt. Dette hænger sammen med en række forhold bl.a. at besparelsen er for lille, hensyn til interessenter og en del andre forhold, hvilket gør at virksomhederne ikke ønsker at undvære revisionen. Der er dog også en række virksomheder der har svaret at de ikke har vidst at det nu var muligt at undvære den lovpligtige revision. Dette har gjort at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har rundsendt information til virksomhederne. Der kan derfor være mulighed for at der vil være flere der fravælger revision fremover, men det vil næppe komme op på det niveau som der var forudsætningen for lovændringen. Det skal dog bemærkes at for at fravælge revision, da det først var muligt, skulle det være foregået temmelig hurtigt, og det vil derfor være sandsynligt at der sker en forøgelse i antallet af virksomheder, der vil fravælge revision fremover.

10 Erfaringer fra andre lande

Det er ikke kun Danmark der har valgt at benytte mulighederne for at lempe reglerne omkring lovpligtig revision, faktisk er at Danmark sammen med Sverige og Malta var nogle af de sidste til at begynde at lempe. Nedenstående figur 13 viser hvordan reglerne for lempelse af revisionspligten er anvendt i de andre europæiske lande.

Figur 13 Revisionspligtens størrelsesgrænser i andre lande



Kilde: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder, (2005), s. 20

Som figuren viser, så er der en række lande der har lempet kraftigt i revisionspligten bl.a. England som har lempet helt op til loftet. Det er derfor hensigtsmæssigt, at se nærmere på, hvad der efterfølgende er sket i England. Dette vil dog ikke blive nogen dybere analyse, da der er en lang række forhold, som bevirker at det ikke er muligt at overføre konklusioner fra England direkte til Danmark.

10.1 Erfaringer fra England

I England begyndte man allerede at lempe i 1994. I starten blev der ikke lempet ret meget, men efterfølgende lempelser i 1997 og 2004 gør at der nu er lempet op til loftet på 7,1 mio. euro⁵⁹. Da England på flere områder minder om Danmark, kan Danmark måske gøre brug af

⁵⁹ Rapport om revisionspligten for B-virksomheder, (2005), s. 5

nogle af de erfaringer man har erhvervet sig i England. I det følgende afsnit beskrives disse erfaringer.

Erfaringer fra England viser, at selvom der er mange virksomheder, der nu har mulighed for at fravælge revisionen, er der stadig mange der holder fast i den. I regnskabsåret 2004/05 var der stadig 180.000 virksomheder af de, der har haft muligheden for fravalg, som fastholdt revisionen. Dette skyldes for de flestes vedkommende, at revision var den mest effektive måde at løse mange interne problematikker og efterkomme krav fra ejere. Derfor ville mange stadigvæk beholde den fulde revision.⁶⁰

Det er dog usikkert hvordan nye og mere omfattende revisionsstandarder vil påvirke prisen på en revision. Da prisen er et vigtigt argument for dem der har beholdt revisionen, så er det ikke sikkert at alle dem som stadig får udført revision vil beholde denne, da det dermed ikke vil være den mest omkostningseffektive metode til kontrol længere. Der vil derfor være virksomheder som på sigt vil opgive revisionen uden at opleve de eventuelle fordele de ville have haft ved de nye standarder, alene fordi der bliver kigget på prisen.⁶¹

Det man oplever i England er også, at der er flere revisorer der ikke har en fuldstændig uddannelse, som laver regnskab for virksomhederne. Dermed har virksomhederne ikke længere deres normale kontakt til en autoriseret revisor, hvor man tidligere har modtaget kvalificeret sparring frem for blot revision af årsregnskabet.⁶² Derved kan virksomhederne miste noget af den vejledning, som en revisor med en fuld uddannelse kan give, og som ville kunne være med til at udvikle virksomheden. Virksomheder som har mulighed for at undlade revision, vil ofte ikke vil selv have ressourcer til at lave forretningsudvikling, og vil derfor bl.a. have brug for denne form for modspil fra en kvalificeret revisor.

FRC, som er det engelske modsvar til det danske FSR, har kigget på nogle af de konsekvenser der har været ved lempelsen af den lovpligtige revision. Noget af det som muligvis ville kunne kræve en revision af et regnskab vil være hvis der skal tilføres kapital fra en bank. Banker-

⁶⁰ Beyond the threshold, (2007), s. 9

⁶¹ Beyond the threshold, (2007), s. 9

⁶² Beyond the threshold, (2007), s. 10

ne har i mange tilfælde ændret deres retningslinjer når der skal lånes penge til mindre virksomheder hvor regnskabet ikke er revideret.⁶³ Ændringerne i retningslinjer har medført at det ikke er krævet at de mindre virksomheder skal have revideret deres regnskab. Dette vil selvfølgelig være endnu et incitament for virksomhederne til at fravælge revision, hvis der stadig kan lånes penge i banken uden at denne kræver en revision.

FRC har i samme rapport også undersøgt hvordan det ser ud med fejl og problemer med bogføringen. Et af problemerne er at, virksomhederne ikke selv mener at de har nogle væsentlige problemer med deres regnskab, mens revisorerne mener at det ikke er helt så godt, da der bliver fundet en hel del små fejl under de fleste revisioner.⁶⁴ Når der ikke foretages revision vil det betyde at der forekommer fejl, som ellers ville være blevet opdaget. Det er som nævnt ikke fejl som virksomhederne generelt betragter som et større problem, og derfor fravælger virksomhederne revision da de ikke ønsker at betale det, det koster.

Prisen er en af årsagerne til, at der i England er blevet indført en ny erklæringstype. Revisorerne vil gerne beholde kontakten til kunderne for derigennem at kunne sælge andre ydelser, bl.a. forretningsudvikling, denne erklæringstype vil blive diskuteret i nedenstående afsnit.

10.1.1 Ny erklæringstype

I England har man udover at lempe for den lovpligtige revision, indført en ny form for erklæring, som skal være en mulighed for de virksomheder, der ikke ønsker revision af regnskabet.⁶⁵ Denne type af erklæring er skabt fordi de engelske revisorer mener, at der mangler noget til at supplere ISA 2410 omkring review. Det kan dog være svært at se, hvor de store forskelle er mellem denne nye erklæringstype, og den der er kendt fra et review. Hvis man ser på selve den standardpåtegning der er præsenteret, i rapporten, så står det klart, at der i sammenhæng med denne erklæring ikke er udført vidtgående undersøgelser. Det kunderne ønsker, er en påtegning, så deres regnskab får større værdi, de vil bare ikke betale ret meget for den.

⁶³ Review of how accountants support the needs of small and medium-sized companies and their stakeholders, (2006), s. 3

⁶⁴ Review of how accountants support the needs of small and medium-sized companies and their stakeholders, (2006), s. 18

⁶⁵ The ICEAW assurance service on unaudited financial statements, (2006) s. 2

ICEAW⁶⁶ har derfor udformet en påtegning, hvor de undersøgelser, der ligger bag ikke er særligt grundige og derfor vil den være en smule billigere at udføre, end hvis der skulle være udført et review. Det fremgår bl.a. af vejledningen at revisor kun skal udføre de opgaver, som han finder nødvendigt, og at der ikke skal udføres gennemgribende opgaver for at finde væsentlige fejl og besvigelser.⁶⁷ Dette svarer også meget tæt til hvad der skal udføres ved et review.

10.2 Sammenfatning

I England er der lempet for revisionspligten i flere omgange. Det har medført at en del virksomheder har fravalgt revisionen. Der er dog også et stort antal af virksomheder, der stadig beholder revision af årsregnskabet, men disse gør det kun fordi det er den mest omkostnings-effektive kontrol de kan få. Hvis det bliver dyrere at få udført revision fremover pga. flere revisionsstandarder vil der muligvis være mange af disse virksomheder, der også vil fravælge revision.

I England er der lavet en ny erklæring som et alternativ til review, hvor revisor ikke skal udføre så omfattende handlinger som ved en revision. Forskellen mellem den nye erklæring og review er dog svær at få øje på. Bankerne i England har også valgt at lave deres procedurer om, så virksomhederne ikke nødvendigvis behøver at fremvise et revideret regnskab.

Om det samme vil gøre sig gældende i Danmark er svært at sige. Erfaringer kan ikke direkte overføres, da der skal tages hensyn til forskellene mellem erhvervslivet i Danmark og England, og den måde de respektive landes lovgivningen er sat sammen. Men grundlæggende kan man sige at virksomhederne stadigvæk efterspørger en form for erklæring til regnskabet, men de er ikke villige til at betale for en fuld revision. I Danmark kan der også opstå et behov for et alternativ til revision, da der er rigtig mange mindre virksomheder i Danmark, som muligvis ikke har behov eller vil betale for en fuld revision.

⁶⁶ Institute of Chartered accountants in England and Wales

⁶⁷ The ICEAW assurance service on unaudited financial statements, (2006) s. 22

11 Delkonklusion

I januar 2004 fik Erhvervs- og Selskabsstyrelsen udarbejdet AMVAB-rapporten. Denne rapport kom til at danne grundlag for en diskussion omkring lempelse i revisionspligten. Rapporten viste, at virksomhederne kunne spare 1,4 mia. kr. ved en lempelse i revisionspligten. I marts 2005 udgav Erhvervs- og Selskabsstyrelsen deres rapport om lempelse i revisionspligten. Heri fastslog de, at der burde kunne spares 1,7 mia. kr. Rapporten blev kritiseret fra mange sider for at være bestilt arbejde og for ikke at være objektiv. Revisorernes brancheorganisationer og andre advarede mod at lempe i revisionspligten, dels på grund af den tillidsposition revisoren har, og på grund af de fejl og besvigelser, der måtte formodes at være i ureviderede regnskaber. Rapporten anslog at ca. tres procent af virksomhederne ville fravælge revision, hvis de havde muligheden.

I marts 2006 blev loven vedtaget så de mindste af B-virksomhederne blev fritaget fra revision. Hvis selskaberne ville gøre brug af muligheden for at fravælge revision, skulle det ske på den ordinære generalforsamling. Det viste sig imidlertid at få af selskaberne valgte at gøre brug af muligheden. Ifølge en undersøgelse lavet af FRR har kun ca. 6,5 procent af deres klienter fravalgt revision for årsregnskabet 2007. Den samlede besparelse på 1,7 mia. kr. har dermed langt fra holdt stik. Der kan dog stilles spørgsmålstegn ved, om det er det reelt ønskede fravalg der er tale om. Eftersom loven blev vedtaget i marts måned 2006 skulle man, hvis man ønskede at undlade revision af 2007 årsrapporten, derfor ændre vedtægterne på den ordinære generalforsamling, som skal afholdes senest inden udgang af maj. Dette kan der muligvis være mange, der ikke har nået og man kan derfor ikke sige noget om den fulde effekt endnu. Men det må antages at fravalget, og dermed besparelsen, langt fra står i mål med de tal Erhvervs- og Selskabsstyrelsen brugte i deres rapport.

I England har man lempet for revisionen over flere gange. Senest i 2004 lempede England helt op til loftet i fjerde selskabsdirektiv. Erfaringerne fra England viser at et større antal selskaber har fravalgt revisionen. I England har man valgt at indføre en ny erklæringstype, som ikke er så omfattende som en revision, men som supplerer et review. Denne erklæringstype har fået bankerne til at ændre deres praksis og virksomhederne kan nu låne penge uden at vise et revideret regnskab. Den praksisændring har betydet at langt flere har valgt at undlade revi-

sion. Det er dog værd at bemærke at erfaringer fra England ikke direkte kan overføres til Danmark, da der er en række forskellige forhold indenfor bl.a. selskabs- og skatteret der er vidt forskellige.

Nu da diskussionen om en yderligere lempelse i revisionspligten er begyndt, vil det være relevant at se på om nogle af de diskussioner, der var før den sidste lempelse, er aktuelle i dag, og om det er de samme forhold, der gør sig gældende for de store virksomheder i klasse B som for de små.

DEL 3
ANALYSE

12 Lempelse af revisionspligten for resten af regnskabsklasse B

I folketingsåret 2009/2010 skal lov nr. 245 af 27. marts 2006 tages op til revision⁶⁸, dette giver anledning til at lempe yderligere for revisionspligten, hvilket det også forventes at der bliver. I den forbindelse er det relevant at se på, hvilke konsekvenser der vil være af en yderligere lempelse. Dette afsnit vil indeholde en beskrivelse af forskellen mellem de mindste og største af B-virksomhederne, for at se om virkningen af en yderligere lempelse vil være den samme. Dernæst vil det blive beskrevet, hvilke konsekvenser og problemer der er ved en lempelse, da det kan give nogle yderligere problemer, at det er lidt større virksomheder som få mulighed for at undlade revision.

12.1 Forskelle mellem små og store B-virksomheder

I Danmark er ca. 130.000 selskaber, som tidligere nævnt, omfattet af årsregnskabslovens klasse B. Ud af dem blev ca. 75.000 fritaget fra lovpligtig revision ved den sidste lempelse i 2006. Effekten af lempelsen blev, som nævnt i afsnit 9.3., ikke som man havde forventet. Spørgsmålet er om en lempelse vil have den samme effekt i de store klasse B virksomheder? Der er en række nævneværdige forskelle mellem de to yderpunkter i regnskabsklasse B.

I mange små B-virksomheder er der ofte få ansatte, tyve procent af virksomhederne har ingen ansatte, mens fyrre procent kun har ansat mellem en og fire medarbejdere. I de lidt større virksomheder er der flere ansatte og der er derfor flere der kan varetage de forskellige funktioner i økonomiafdelingen. Virksomhederne får derfor en bedre funktionsadskillelse. I de større virksomheder har de også ofte flere ansatte i økonomifunktionen. Det betyder at der er mere kompetence til regnskabsudarbejdelse i virksomheden. Ofte har de større virksomheder ikke så meget brug for rådgivning som de små virksomheder, da de har kompetencen internt i firmaet. Revisor vil derfor ikke så ofte skulle varetage f.eks. bogføringsmæssige opgaver eller opstilling af regnskab. Man kunne derfor forestille sig at de større virksomheder vil have en større tendens til at fravælge revision, da revisoren ikke har samme rådgivnings- og assistan-

⁶⁸ Lovforslagets § 6

cemæssige værdi for de store som for de små, og de besidder selv de nødvendige kompetencer til at opstille et årsregnskab.

Det er ofte en virksomheds interessenter, der forlanger at virksomhedens regnskab skal være revideret. Kreditgiverne og investorerne forlanger det ofte for at sikre sig, at det er en rentabel virksomhed og for at sikre sig, at det er overvejende sandsynligt at de får deres penge igen. I større virksomheder kan det formodes at virksomhederne har en større forhandlingsstyrke overfor investorerne, leverandører og bankerne. De har måske opbygget en større tillid, eller de har måske opbygget så stor en kapital, at deres lånebehov ikke er så stort som i mindre virksomheder. Derfor kan kravet om et revideret regnskab påvirke de større virksomheder mindre. Desuden er der en tendens til at bankerne langt hellere vil høre om fremtiden og have nogle realistiske budgetter. En faktor der også gør det nemmere for de større virksomheder, der selv har ressourcerne til at udarbejde dette, at fravælge revision.

Mange danske virksomheder har få forskellige ejere, faktisk er 89 procent af virksomhederne ejet af en eller to ejere. Der vil derfor ikke være så mange aktionærhensyn at tage, hvis virksomheden kun ejes af en person, som også deltager i driften. Ejeren har en god føling med hvad der sker i virksomheden og behovet for et revideret regnskab er ikke så stort som det ellers kunne være. Dette gælder dog både i de store og i de små virksomheder.

En anden ting, der er fælles for de små og store virksomheder er, at på feltet i selvangivelsen skal det krydses af om regnskabet er revideret eller ej. Dette afholder mange fra at fravælge revision, da frygten for at blive udtaget til skattekontrol og de mulige omkostningerne hertil ofte overskygger omkostningerne til revision.

Sammenfattende kan det konkluderes, at der er nogle grundlæggende forskelle på B-virksomhederne i Danmark. Spørgsmålet er om disse forskelle vil få en betydning, hvis revisionspligten også afskaffes for de største B-virksomheder. Dette spørgsmål vil der ikke blive taget stilling til i dette projekt, da det ikke er til at spå om fremtiden. Der vil i næste afsnit i stedet blive fokuseret på hvilke konsekvenser en yderligere lempelse vil have. Konsekvenserne er ikke anderledes i forhold til de konsekvenser der allerede har været ved den første lempelse, men vil blive mere fremtrædende jo flere virksomheder der fritages fra revisionspligt.

12.2 Revision af koncernregnskaber

Moderselskaber skal som hovedregel, efter ÅRL § 109, aflægge koncernregnskaber. Dog findes der i ÅRL § 110 en undtagelse for små koncerner. Således kan koncerner der i to på hinanden følgende regnskabsår, ikke overskrider følgende to ud af tre størrelser undlade at udarbejde koncernregnskaber. Dette er de samme grænser som pt. adskiller B og C virksomheder.

- En balancesum på 29 mio. kr.
- En nettoomsætning på 58 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal ansatte på 50.

Et moderselskab er per definition underlagt lovpligtig revision uanset størrelse. Et antal dattervirksomheder kan være fritaget fra lovpligtig revision og koncernen kan fravælge revisionen af disse selskaber. En modervirksomhed kan undlade at aflægge koncernregnskab, hvis den selv er en dattervirksomhed af en højere modervirksomhed i et andet EU/EØS-land⁶⁹.

Koncernregnskaber bygger på, at ensartede poster vurderes efter samme metoder⁷⁰. De underliggende enkeltregnskaber kan være udarbejdet efter forskellig regnskabspraksis, men dattervirksomheder skal i så fald udarbejde et yderligere nyt regnskab, som bygger på de samme metoder som moderen⁷¹. Moderselskabets praksis skal være dominerende, og det er de samme metoder for indregning og grundlag for måling, der skal benyttes i koncernregnskabet.

I den gamle årsregnskabslov var der en regel i § 61d, stk. 1 om:

*..til revisor i en dattervirksomhed bør så vidt muligt vælges mindst
en af moderselskabets revisorer.*

⁶⁹ ÅRL § 112

⁷⁰ ÅRL § 119

⁷¹ ÅRL § 119 stk. 2

Denne regel er nu ophævet. Dog fremgår det af aktieselskabsloven § 83, at statslige og børs-noterede virksomheder *så vidt muligt* skal vælge en revisor, der er valgt af moderselskabets generalforsamling og, hvis dette ikke er muligt skal der så vidt muligt, vælges en revisor, der er netværksforbundet med en revisor, der er valgt af moderselskabets revisor. Dette kan dog være problematisk med udenlandske dattervirksomheder. Derfor er RS 600 omkring anvendelse af anden revisors arbejde blevet udarbejdet⁷². Projektet vil ikke gå i dybden med denne revisionsstandard, da det ligger uden for emneområdet. I stedet vil der blive fokuseret på de tilfælde hvor datterselskaberne ikke er revideret, og derfor ligger uden for RS 600 anvendelsesområdet.

Der vil kunne forekomme tilfælde, hvor en dattervirksomhed ikke er revideret, men skal indgå i koncernregnskabet. Koncernrevisor må derfor ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko i koncernregnskabet tage stilling til, hvilke supplerende arbejdshandlinger der er behov for vedrørende aktiviteterne i den ikke-reviderede virksomhed. Der kan være tilfælde, hvor risikoen for væsentlig fejlinformation er så lav i forhold til det samlede koncernregnskab, at yderligere arbejdshandlinger ikke er påkrævet. Der vil også være tilfælde, hvor yderligere handlinger vil være påkrævet for at opnå et tilstrækkeligt revisionsbevis.

I aktieselskabslovens § 54b og anpartsselskabslovens § 20a gives der revisor hjemmel til undersøgelser i forbindelse med dattervirksomheden. Aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven pålægger bestyrelse og direktionen, i en virksomhed der er datterselskab i en koncern, at give revisor adgang til at foretage de undersøgelser, der anses for værende af betydning, ved vurdering af selskabet. Dette er ikke kun gældende ved revision, men også ved andre erklæringer.

I datterselskaber har revisor derfor fuld adgang til at lave de undersøgelser, der skal til for at sikre et tilstrækkeligt revisionsbevis. Det må derfor forventes, at en række koncerner bibeholder revision i datterselskaberne, da revisor alligevel skal udføre revision af de væsentlige og

⁷² RS 600, gælder også de tilfælde hvor den anden revisor er netværksforbunden.

mest risikofyldte transaktioner og begivenheder, saldobalanceposter samt oplysninger, der indgår i koncernregnskabet.⁷³

Anderledes forholder det sig med associerede virksomheder. Her har revisor ikke den samme adgang til undersøgelser som i datterselskaber. I associerede virksomheder har moderselskabet ikke den bestemmende indflydelse til at pålægge virksomheden at lade sig revidere. Igen skal revisor vurdere væsentlighed og risiko i forhold til koncernen eller bare selskabet, og finder revisor, at han ikke kan opnå tilstrækkeligt revisionsbevis, må konsekvensen være, at han må tage forbehold i sin erklæring. Hvis revisor ligefrem finder, at manglen er væsentlig og gennemgribende, må det resultere i at revisor ikke kan afgive en konklusion.

12.3 Revision af holdingselskaber, som ikke er koncerner

Holdingselskaber kan, ifølge ÅRL § 135 stk. 3, ikke fravælge revision selvom de ligger under grænserne. Holdingselskaber er defineret som, selskaber, der besidder kapitalandele i enten dattervirksomheder eller associerede virksomheder. Problemstillingen for revisor er som udgangspunkt den samme som for koncernrevisor. Dog skal der i holdingselskaber ikke tages højde for enkeltposterne i regnskabet, da de ikke er af den størrelse der skal udarbejde koncernregnskab.

Situationen er parallel med revision af koncerner. Revisor skal stadigvæk gøre sig nogle overvejelser, om der skal tages forbehold. Det kan f.eks. afhænge af aktiviteternes omfang i den underliggende ikke-reviderede virksomhed, eller valg af indregning af de ikke-reviderede dattervirksomheder, idet kostpris kan ligge væsentligt under indre værdi eller dagsværdi eller eventuelle erklæringer fra ledelsen⁷⁴. En erklæring fra ledelsen kan ikke stå alene som bevis, og må suppleres af stærkere revisionsbeviser. Det kan dog være svært at opnå dette stærkere bevis, hvis det datterselskab, der er forbundet med usikkerheden, ligger i et svært tilgængeligt land.

⁷³ Lempelse af revisionspligt Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 5, (2006)

⁷⁴ Lempelse af revisionspligt Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 5, (2006)

Finder revisor ikke, at der kan opnås et egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis, må der tages forbehold. Dette er naturligvis, ligesom i koncerner, kun aktuelt for associerede virksomheder, hvor revisor ikke automatisk har adgang til at indhente oplysninger.

Problemstilling er også relevant for de tilfælde, hvor holdingselskabet ejer en del af et interessentselskab. Her er der ikke regnskabspligt, og revisor kan derfor risikere at skulle indregne kapitalandele fra en virksomhed hvor der slet ikke er udarbejdet regnskab. Dette kan medvirke til nogle væsentlige usikkerheder i moderselskabets regnskab.

Det må, ligesom i koncerner, forventes at en række holdingselskaber ikke fravælger revision af deres datterselskaber, da holdingselskabet alligevel skal revideres.

Holdingsstrukturen er indenfor en ganske kort årrække blevet meget populær i Danmark, og på nuværende tidspunkt er ca. 25 – 30 procent af alle nye selskaber holdingselskaber.⁷⁵ Dette er en af årsagerne til at mange ikke fravælger revision af deres driftselskab, da moderselskabet ofte vil være et holdingselskab og disse kan ikke undlade den lovpligtige revision.

12.4 Overgang mellem grænserne

Fritagelse fra lovpligtig revision gælder for virksomheder, som to år i træk ikke overskrider to ud af tre grænser. Når virksomheden så overskrider grænser to år i træk, indtræder revisionspligten med virkning for det andet år. Virksomhedens vedtægter skal suppleres med en bestemmelse om revision af årsrapporten, og der skal vælges en revisor, der skal anmeldes og registreres ved Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Dette kan kun ske på den ordinære generelforsamling.

Revisor skal som altid udføre de arbejdshandlinger, som giver et tilstrækkeligt revisionsbevis, så der kan afgives en revisionspåtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger. Det betyder at der vil være nogle problemstillinger, når revisor første gang skal revidere et regn-

⁷⁵ Expirian A/S, Kvartalsanalyse marts 2007, s. 4

skab, som er overgået til lovpligtig revision. Der vil både være udfordringer ved bl.a. åbningsbalancen og sammenligningstal. Dette vil blive analyseret nærmere i de følgende afsnit.

12.4.1 Ureviderede åbningsbalancer ved indtræden af revisionspligt

Ved en førstegangsrevision eller genindtræden i revisionspligten, har revisor ikke tidligere tilvejebragte revisionsbeviser, som understøtter primobalancen. Vejledning og standarder til hvordan primobalancer skal revideres findes i RS 510. RS 510 har følgende formål:

...at opstille standarder for og give vejledning om primobalancer, når regnskabet for den foregående periode ikke er revideret..

Den omhandler altså situationen, hvor et aktuelt regnskabsårs primotal ikke er revideret som led i tidligere års regnskabsaflæggelse.

Ved førstegangsrevisioner skal revisor, ifølge RS 510 afsnit to, indhente tilstrækkeligt bevis for, at:

- Primobalancen ikke indeholder fejlinformation, som har væsentlig indflydelse på regnskabet for den aktuelle periode.
- Den foregående periodes ultimobalance er blevet korrekt overført til den aktuelle periode eller – om nødvendigt – er blevet korrigeret og
- En hensigtsmæssig regnskabspraksis er anvendt konsistent, eller ændringer i regnskabspraksis er korrekt indarbejdet og tilstrækkeligt præsenteret og oplyst.

Der er derfor behov for supplerende revisionshandlinger når det drejer sig om regnskaber der ikke har været revideret året før. RS 510 afsnit otte pålægger også revisor at udføre yderligere handlinger når foregående regnskab ikke er revideret. De supplerende handlinger, som er beskrevet i RS 510 afsnit ni og ti, fremgår af nedenstående citat.

9.

For omsætningsaktiver og kortfristede forpligtelser kan noget revisionsbevis normalt indhentes som en del af revisionshandlingerne for den aktuelle periode. F.eks. vil indbetalinger fra primobalancens debitorer og udbetalinger til primobalancens kreditorer i løbet af regnskabsåret give et vist revisionsbevis for posternes tilstedeværelse, ejendomsret, fuldstændighed og værdiansættelse ved periodens begyndelse. For varebeholdninger er det derimod vanskeligere for revisor at opnå revisionsbevis vedrørende beholdningerne ved periodens begyndelse. Det er derfor normalt nødvendigt at udføre yderligere revisions handlinger som f.eks. overværelse af fysisk optælling af de nu værende varebeholdninger og afstemning af disse med varebeholdningerne primo, kontrol af værdiansættelsen af varebeholdningerne primo samt kontrol af bruttoavance og periodisering. En kombination af disse revisions handlinger kan give tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

10.

For anlægsaktiver og langfristede forpligtelser, som f.eks. materielle anlægsaktiver, kapitalandele og langfristet gæld, vil revisor almindeligvis undersøge den under liggende dokumentation for primobalancen. I visse tilfælde kan revisor indhente ekstern bekræftelse på f.eks. langfristet gæld og kapitalandele. I andre tilfælde kan revisor være nødt til at udføre yderligere revisions handlinger.

Ved revision af åbningsbalancer opstår der visse problemstillinger og revisionsområder som er svære at revidere. På områder som kapitalandele og langfristede gældsforpligtelser kan der indhentes ekstern dokumentation, mens revision af varebeholdninger kan skabe problemer, da det kan være svært at skaffe et tilstrækkeligt revisionsbevis for dets primoværdi. Normalt vil revisor korrigere ultimoværdien for afgang og tilgang, men dette vil kræve at virksomheden har et integreret lagersystem. Et andet område der er svært reviderbart er anlægsaktiver. Det kan være svært at sikre sig revisionsbevis for deres reelle anskaffelsessværdi og hvorledes der er foretaget afskrivninger mv. i de år der ikke har været foretaget revision.

Såfremt revisor ikke efter udførelsen af de ovennævnte og andre revisions handlinger er i stand til at opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis om primobalancen, skal revisor afgive en revisionspåtegning med forbehold eller hvis det er væsentlig og gennemgribende afstå fra at konkludere. RS 510 giver et eksempel på forbehold, se nedenstående.

Forbehold:

Vi deltog ikke i den fysiske optælling af varelagrene pr. 31. december 20x1, da denne dato lå forud for vort valg som revisorer for selskabet. Beskaffenheden af selskabets registreringssystemer har ikke gjort det muligt for os at overbevise os om tilstedeværelsen af selskabets varelagre på dette tidspunkt gennem andre revisionshandling.

Konklusion:

Det er vor opfattelse, at årsrapporten, bortset fra den mulige virkning af den i forbeholdet anførte i relation til opgørelse af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 200x2 samt for sammenligningstallene for 20X1, giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og den finansielle stilling pr. 31. december 20X2 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 20X2 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Som det ses af foregående citat, kan nogle af revisionshandlingerne være ret omfattende. Det vil derfor være dyrt for virksomhederne at overgå til lovpligtig revision. Det kan derfor antages, at mange virksomheder, som ligger lige under grænsen for lovpligtig revision, ikke ville fravælge revision af den grund, at det kan være ekstra dyrt at indtræde igen, og en eventuel besparelse derfor vil blive mistet. Hvis virksomhederne tilmed risikerer at få en påtegning med forbehold, vil det yderligere afskrække nogle virksomheder fra at fravælge revision. Det kan selvfølgelig diskuteres hvorvidt virksomhederne er klar over at de kan få en påtegning med forbehold, og om det er god revisorskik at true virksomheden med en sådan påtegning såfremt, at underliggende selskaber ikke bliver revideret. Det er det selvfølgelig ikke og det grænser til intimidering, men derfor skal revisor altid forsøge at vejlede efter bedste evne, og dette kan jo være at påpege de problemer, der kan opstå fremover.

12.4.2 Ureviderede sammenligningstal

Hvis et tidligere års regnskab ikke har været revideret vil der kunne optræde urevideret sammenligningstal i årsrapporten. RS 710 opstiller standarder, for og giver vejledning om, revisors ansvar for sammenligninger.

Det slås fast i RS 710 afsnit to at revisor skal vurdere, om sammenligningerne i al væsentlighed er i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme, som gælder for det reviderede regnskab. Revisor skal naturligvis ikke udføre samme omfang af revisionshandling som ved revision af den aktuelle periodes tal. De er normalt begrænset til at sikre,

at sammenligningstallene er korrekt vist og klassificeret på en passende måde. Det omfatter, at revisor vurderer om:

- Anvendt regnskabspraksis for sammenligningstallene er i overensstemmelse med den, der gælder for den aktuelle periode, eller om der er foretaget passende rettelser og/eller givet passende oplysninger herom,
- Sammenligningstallene stemmer med de tal og andre oplysninger, som blev vist i den tidligere periode, eller om der er foretaget passende rettelser og/eller givet passende oplysninger herom.

Revisor skal ligeledes følge retningslinier i RS 510⁷⁶. Vurdering af sammenligningstallene vil helt naturligt også foregå sammen med vurdering af åbningsbalancen.

Ifølge RS 710 afsnit 18 anbefales det, den tiltrædende revisor, når den tidligere periode ikke er revideret, at anføre i sin revisionspåtegning, at sammenligningstallene ikke er revideret. Når sammenligningerne vises som sammenligningstal, skal revisor afgive en revisionspåtegning, hvor sammenligningstallene ikke omtales specifikt, i det revisors konklusion er på den aktuelle periodes regnskab som helhed, inklusive sammenligningstallene. Jf. RS 710 afsnit 10. Hvis det ikke er muligt at revidere sammenligningstallene i regnskabet, må dette betragtes som utilstrækkeligt revisionsbevis og der skal derfor tages forbehold i påtegningen af regnskabet.

Såfremt at revisor konstaterer at sammenligningstallene er væsentlig fejlbehæftet, skal han anmode ledelsen om at ændre tallene. Såfremt ledelsen ikke ønsker at efterleve dette, skal revisor modificere sin revisionspåtegning.

12.5 Delkonklusion

Der er ofte forskel på den funktion, revisor har i de små virksomheder, og den funktion, han har i de større virksomheder. I de mindre virksomheder hjælper revisor ofte med bogførings-

⁷⁶ RS 710 afsnit 8

opgaver og andre regnskabsmæssige assistanceopgaver. I de lidt større virksomheder forholdes det sig ofte sådan, at de selv har de regnskabsmæssige ressourcer, og revisor har ofte en mere rådgivende funktion og derfor ikke hjælper med assistanceopgaver. Derfor kunne det umiddelbart tyde på, at hvis revisionspligten også bliver lempet for de lidt større virksomheder, at der er flere af dem, der vil fravælge revision. Dog er der mange andre faktorer, der spiller ind i valget om revision eller ej. Der er også hensynet til kreditorer og långivere, og på det punkt er der måske ikke den store forskel på de store og de små virksomheder.

Lempelse i revisionspligten har medført forskellige problemer, som er blevet berørt i de ovenstående afsnit. Problemerne opstår når revisor skal revidere et regnskab som indeholder elementer der ikke er revideret. Hvis en virksomhed har overskredet størrelsesgrænserne og skal revideres vil der være problemer med ureviderede åbningsbalancer og sammenligningstal. Det er derfor ofte nødvendigt for revisor, at udføre yderligere handlinger for at sikre sig et egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis. Hvis revisor ikke kan skaffe sig et egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis, skal der tages forbehold. De yderligere handlinger vil forøge omkostningerne til revision og sammenlagt med risikoen for et forbehold, vil mange virksomheder, der ligger tæt op af størrelsesgrænserne vælge at lade deres regnskab revidere.

I koncerner og i holdingselskaber vil der opstå problemer, hvis der er ureviderede datterselskaber og associerede selskaber der skal indregnes i årsregnskabet. Når der er tale om datterselskaber, har moderselskabet eller holdingselskabet mulighed for, at give revisor adgang til at foretage undersøgelser i de underliggende selskaber. Revisor kan derfor ofte skaffe sig den nødvendige viden og et egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis, og dermed kunne afgive en konklusion uden forbehold. Problemet opstår når der er tale om et associeret selskab, her har modervirksomheden ikke bestemmende indflydelse og revisor har derfor ikke automatisk adgang til oplysninger. Revisor skal derfor vurdere, hvor væsentligt og gennemgribende det associerede selskabs tal påvirker regnskabet.

Moderselskaber og holdingselskaber vil, ud fra ovenstående, ofte vælge at lade deres dattervirksomheder revidere da de alligevel selv skal revideres og de derfor helst vil undgå et forbehold, hvis revisor ikke får adgang til datterselskabet.

De ovenstående afsnit viser, at der er flere tilfælde, hvor en virksomhed egentlig er fritaget fra revision, men hvor de af den ene eller anden grund alligevel vælger eller får pålagt at skulle lade deres regnskab revidere. Her opstår diskussionen igen om hvorvidt, der egentlig har været tale om en administrativ lettelse. Godt nok er det noget virksomhederne nu selv vælger, men af andre administrative grunde kan de føle sig nødsaget til alligevel at lade deres regnskab revidere. Disse problemer gør sig i vid udstrækning gældende for både de store og små B-virksomheder, der er dog visse forhold, som medvirker til, at det vil være overvejende sandsynligt, at fravalget vil være større ved en yderligere lempelse af revisionspligten.

13 EU's påvirkning på revisions- og regnskabsområdet

I november 2006 fremlagde EU Kommissionen et handlingsprogram der havde til hensigt at minimere de administrative byrder i forbindelse med den eksisterende lovgivning i EU. Der blev fastsat et mål om, at inden 2012 skulle byrderne være reduceret med 25 procent.⁷⁷ Dette tiltag er sat i værk for at styrke Europas konkurrenceevne, især på grund af byrdernes indvirkning på SMV'er, hvor disse typisk vil have en større andel af de samlede udgifter. Den europæiske selskabsret, regnskabsførelse og revision blev udpeget som prioriterede områder og i juni 2007 udsendte EU kommissionen en meddelelse omkring disse områder.⁷⁸ Meddelelsen var tænkt som et diskussionsoplæg, så kommissionen kunne få nogle input fra brancheorganisationer, virksomheder og andre relevante parter, inden deres videre arbejde. I følgende afsnit vil EU kommissions forslag blive beskrevet og analyseret.

13.1 Ny EU lovgivning

Kommissionen lægger op til to valgmuligheder. Den første er at analysere, om der er behov for de eksisterende selskabsdirektiver, eller om de gældende EU-regler inden for selskabsret bør begrænses til de retsakter, der specifikt regulerer grænseoverskridende spørgsmål. Den anden valgmulighed består i at koncentrere sig om særskilte forenklingstiltag.⁷⁹

Inden for revision og regnskabsområdet, vil kommissionen lægge vægt på særskilte forenklingstiltag. Disse forslag vil først og fremmest fokusere på at reducere de administrative byrder for SMV'er, som kommissionen mener, er særlig hårdt belastet af de administrative byrder.

Det er vigtigt at lægge mærke til at kommissionen overser de fordele, som de administrative byrder giver virksomheder. Som tidligere nævnt er revision og regnskabsopstilling blot en lille del af det arbejde en revisor udfører for virksomhederne. I revisors arbejdsydelser indgår

⁷⁷ Meddelelse fra kommissionen til rådet, Europarådet, parlamentet, det europæiske økonomiske og sociale udvalg og regionsudvalget, (2007), s. 2

⁷⁸ Meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision, (2007)

⁷⁹ Meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision, (2007), s. 4

også en lang række af forskellige former for rådgivning og assistance. Så selvom at kommissionen ligger op til at reducere nogle af de administrative byrder, vil virksomhederne ikke nødvendigvis spare mange penge. Dette nævner FSR også i deres høringssvar til kommissionen.⁸⁰ FSR mener at kommissionen overvurderer byrden ved regnskabsaflæggelse, og overser de fordele den giver virksomheden såvel som deres interesser.

Kommissionen ligger op til at det overordnede formål med fjerde, syvende og ottende selskabsdirektiv bevares, hvilket overordnet er at bevare og forbedre kvaliteten af regnskabsførelsen og revisionen i EU. Kommissionen understreger samtidig at de pågældende direktiver skaber administrative byrder, som for mange SMV'er er for stor. Kommissionen er opmærksom på at IASB har lavet et udkast til en IFRS standard som netop omhandler SMV'er. Kommissionen mener dog ikke at dette udkast til en standard indeholder tilstrækkeligt med elementer, til at lette de administrative byrder. Derfor har kommission fundet frem til en række andre tiltag som de mener, vil lette byrderne, disse analyseres nærmere i de nedenstående afsnit.

13.1.1 Indførsel af mikroselskaber

Kommissionens første tiltag består i at fritage mikroselskaber fra at anvende regnskabsdirektiverne. De mener, at de allermindste selskaber er særlig hårdt belastet, af den byrde der er forbundet med at udarbejde en årsrapport, og at interessen for deres regnskaber er relativt lav. Ved mikroselskaber forstås, ifølge kommission selskaber med følgende størrelsesgrænser:

- Under ti ansatte
- En samlet balance på under ca. 3,7 mio. kr. (500.000 €)
- En omsætning på under 7,5 mio. kr. (1.000.000 €)

Dette svarer til over en fordobling af de størrelsesgrænser som pt. fritager de mindste danske selskaber for revisionspligt. Begrebet "mikroselskaber" dækker over halvdelen af de danske selskaber.

⁸⁰ FSR, høringssvar til EU kommissionen ang. meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision, (2007), s. 1

Kommissionen lægger op til at mikroselskaberne kan undlade at udarbejde et regnskab, men som FSR ganske rigtigt påpeger i deres høringssvar vil dette ikke betyde den store besparelse for virksomhederne. Virksomhederne i Danmark skal nemlig også udarbejde et skatteregnskab. Skatteregnskabet bliver i dag lavet med udgangspunkt i årsrapporten, og fjernes årsrapporten skal skatteregnskabet stadigvæk udarbejdes, og dette vil i store træk kræve de samme ressourcer, som hvis der samtidig skulle udarbejdedes en årsrapport. Derved vil udgiften blot blive flyttet, fra udarbejdelse af årsrapporten til en større udgift end den nuværende til udarbejdelse af skatteregnskabet.

Et af kommissionens argumenter for at fritage mikroselskaber for revision og regnskabsafleggelse er, at interessen for deres regnskaber er meget lille. Dette er langt fra tilfældet i Danmark, hvor erfaringerne fra afskaffelse af revisionspligten for de mindste B-selskaber viser, som nævnt tidligere i afsnit 9, at ikke ret mange selskaber har fravalgt revision. Dette skyldes blandt andet at der er flere interessenter, som har interesse i regnskaberne. Det vil påføre disse interessenter en øget administrativ omkostning, hvis de ikke længere har adgang til regnskabsinformationen, da de vil skulle finde alternative måder at lave f.eks. en kreditvurdering på. Det vil også kunne komme til at betyde at virksomhederne skal betale nogle højere renter, da f.eks. bankerne vil opfatte disse virksomheder som mere risikofyldte, hvis de ikke har adgang til den information som et regnskab kan give. FSR påpeger at f.eks. kreditinstitutter, leverandører og pengeinstitutter vil stille krav til, hver deres type af regnskabsinformation og måder at stille årsrapporten op på, hvis der ikke længere er et ensartet regelsæt. Dette vil skabe en ugennemsigtighed og vil således efter FSRs vurdering ikke være en forenkling, hvilket vi er enige i.⁸¹

EU kommissionens overvejelser indeholder ingen refleksioner om konsekvenserne for interessenterne, altså dem som reglerne pt. tilgodeser og beskytter. Lempelser i revisions- og regnskabspligten vil også medføre flere omkostninger til samfundet, da der vil være et øget behov for kontrol fra blandt andet skattemyndighederne for at undgå regnskabs- og skatte-svindel.

⁸¹ FSR, høringssvar til EU kommissionen ang. meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision, (2007), s. 5

FSR påpeger også at lempelse i revisionspligten vil give en betydelige forøgelse i risikoen for skatteunddragelse, regnskabsfusk og svindel i mindre virksomheder, som ikke har velfungerende interne kontroller, dette er også blevet påpeget tidligere i projektet. Selvom revisor kun opdager omkring to procent af de besvigelser der rapporteres⁸², har revisor en meget stor præventiv effekt. Alene det at der skal foretages en revision i virksomheden afskrækker mange fra at begå kriminelle handlinger. Det fratager også myndighedernes muligheder for at få indberetninger fra revisor om foretagne lovovertrædelser, som f.eks. hvidvaskning og finansiering af terror og der er derfor behov for øget myndighedskontrol, også på dette område.

I en analyse af høringssvarene ses det at et stort antal tilslutter sig oprettelsen af mikroselskaber, så længe det blot er op til den enkelte medlemsstat. Det er dog vigtigt at når svarene analyseres, at tage højde for at grænserne for, at mikroselskaber i nogle lande virker meget små, bl.a. set i forhold til hvor stor en lempelse de har i revisionspligten på nuværende tidspunkt. Det omfatter, som nævnt, over halvdelen af virksomhederne i Danmark. Derfor bør det være op til det enkelte land hvorvidt man vil benytte lempelsesmuligheden, og hvor meget der i så fald skal lempes. Kommissionen lægger op til at beslutningskompetencen for fritagelse fra regnskabsdirektiverne skal ligge ved den enkelte medlemsstat, mens det er EU der træffer beslutningen om fritagelse fra revision. FSR beskriver dette som meget inkonsekvent og mener at beslutningen om fritagelse fra revision skal træffes af den enkelte medlemsstat. Dette skal ses i sammenhæng med at der i L50 2005/06, forslaget § 6 er en bestemmelse om at økonomi- og erhvervsministeren tidligst i folketingsåret 2009/10 kan fremsætte lovforslag om en yderligere lempelse i revisionspligten. Dette kan dog først ske efter en analyse af om det er forsvarligt. Det er specielt ud fra en afgifts- og skattekontrolynsvinkel, at det skal vurderes om det er forsvarligt. Hvis det er EU der træffer beslutningen om hvorvidt de mindste selskaber skal fritages for revision, vil denne analyse være uden betydning. Dette virker meget uheldigt såfremt at vurderingen slår fast, at det ikke er ansvarligt at lempe yderligere.

Bendt Bendtsen udtaler i Økonomi- og Erhvervsministeriets høringssvar, at den danske regering ser positivt på kommissionens forlag, at de mener at indførelsen af mikroselskaber er et godt initiativ, og at de mener at mikroselskabernes fritagelse fra det fjerde selskabsdirektiv er

⁸² Som tidligere nævnt i projektet er der flere der påstår at revisor finder langt mere end de to procent besvigelser, og derfor kan effekten være endnu større.

vejen frem. Regeringen lægger vægt på at det skal være op til den enkelte medlemsstat at bestemme om det skal implementeres eller ej.⁸³ Det kan tolkes ud fra høringsvaret at det er regeringens plan at lempe yderligere for revisionspligten, men at de er fuldt ud klar over at de er forpligtet til at afvente vurderingen af resultaterne af den nuværende lempelse.

13.1.2 Forlængelse af overgangsperioden

Kommissionens andet forenklingstiltag går på at forlænge overgangsperioden for SMV'er der overskrider tærsklerne, fra to til fem år. Kommissionen mener at en længere overgangsperiode, indtil der udarbejdes mere detaljerede regnskaber, vil være til særlig fordel for selskaber i opstartsfasen.

Et klart flertal af respondenter til kommissionens oplæg, forholder sig skeptiske overfor dette forslag. En overgangsfase på tre år vil dog kunne accepteres. FSR er ikke bekendt med situationer, hvor den to-årige vurderingsperiode har medført yderligere administrative byrder. Både FSR og Dansk Erhverv mener at en forlængelse af overgangsperioderne vil medføre en urimelig lang periode, hvor interessenterne i virksomheder, der vokser hurtigt, ikke får adgang til fuld information eller reviderede regnskaber. De mener at det vil mindske uigennemsigtheden i markedet og forringe konkurrenceevnen, hvilket vi er enige i.

Ud fra kommissionen oplæg vil det betyde, at virksomheder, der et år er under grænserne først fem år efter, igen skal offentliggøre et revideret regnskab efter årsregnskabsloven. Dette virker, som nævnt, som urimelig lang tid. I virksomheder i vækst kan der indenfor fem år ske utrolig meget, og det virker derfor ikke forsvarligt, at disse virksomheder ikke skal underlægges en lovpligtig revision af deres regnskaber.

⁸³ Økonomi- og Erhvervsministeriet, *høringssvar til EU kommissionen ang. meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision, (2007,)* s. 2

13.1.3 Fritagelse af små selskaber fra krav om offentliggørelse

Kommissionens tredje forslag går ud på at fritage de små selskaber⁸⁴ fra kravet om offentliggørelse af deres regnskaber. Kommissionen mener at fritagelse fra dette vil give store administrative lettelser.

Dette forslag kan vække en del undren, set med danske øjne, da der ikke umiddelbart er nogen større omkostninger forbundet med at offentliggøre regnskabet, når dette allerede er udarbejdet. I dag offentliggøres selskabernes regnskaber gennem Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, og mange interessenter rekvirerer oplysninger direkte derfra. Hvis det ikke længere bliver offentliggjort, vil det betyde en forøget omkostning for interessenter at indhente disse oplysninger, en regning som formentlig vil blive sendt videre til selskaberne.

FSR påpeger i deres høringssvar, at en af fordelene ved offentliggørelse er at der er visse tidsfrister for udarbejdelse og indsendelse af regnskabet. Når virksomhederne ikke længere skal offentliggøre deres regnskaber, vil det betyde at, de ikke har nogen tidsfrister at overholde. Det vil betyde dårligere vilkår for samhandel og kreditter, og her vil regningen igen blive videresendt til selskaberne.

Det er her svært at identificere den egentlig besparelse i forslaget. Der er umiddelbart flere indirekte omkostninger forbundet med forslaget, og hverken FSR eller Dansk Erhverv støtter forslaget. Et snævert flertal af respondenter støtter heller ikke forslaget. Det er dog vigtigt at pointere at det kun er ud fra en dansk synsvinkel, at forslaget virker besynderligt. I andre lande er det mere omkostningsfuldt for virksomhederne at offentliggøre deres regnskaber, og derfor vil forslaget muligvis være en lempelse for virksomheder i andre lande.

13.1.4 Udvidelse af undtagelserne til også at omfatte selskaber uden nævneværdige eksterne brugere

Det fjerde forslag kommissionen stiller er, at der skal stilles færre krav til selskaber, hvis regnskaber kun bruges af få eksterne brugere. For at reducere de administrative byrder for

⁸⁴ Ved små selskaber menes: Selskaber med en omsætning under ca. 65 mio. (8,8 mio. €) og en balance på 3,3 mio. kr. (4,4 mio. €) og under 50 ansatte.

disse selskaber foreslår kommissionen derfor, at der anvendes en risikobaseret tilgang. Det betyder at følgende mellemstore selskaber⁸⁵ kan anvende den ordning, der gælder for små selskaber:

- Selskaber, hvis administrerende direktører også er ejere, f.eks. en administrerende direktør der er hovedaktionær eller deltager (forudsat at ingen anden deltager råder over mere end fem procent)
- Selskaber med ubegrænset ansvar, der er omfattet af fjerde direktivs artikel 1, stk. 2⁸⁶, og artikel 47 stk. 1a.

Det der i EU regi forstås ved mellemstore virksomheder, er i Danmark det der svarer til regnskabsklasse C virksomhederne. Det er et lille antal af de danske virksomheder der befinder sig i denne klasse, hvorfor en lempelse her ikke vil have en stor effekt. Der vil til gengæld være en betydelig konsekvens for långivere, kunder, myndigheder osv.

En lempelse for nogle regnskabsklasse C virksomheder vil skabe problemer for mindretals aktionærer. De har ikke længere nogen indsigt i den virksomhed, som de har investeret i, og i længden vil det betyde at selskaberne kan miste mange investorer. FSR påpeger at denne strategi ikke harmonerer med regeringens handlingsplan for risikovillig kapital⁸⁷, hvor regeringen har som mål, at Danmark skal have Europas bedst fungerende markeder for risikovillig kapital i 2010.⁸⁸ Som led heri åbnede regeringen for, at pensionsmidler kunne investere i uoterede aktier og anparter. Sådanne investeringer forudsætter opgørelse og indrapportering til pengeinstitutter af selskabets indre værdi, ifølge seneste aflagte årsrapport. Dette umuliggøres såfremt at nogle C-virksomheder fritages fra revision, og såfremt at et flertal også vælger at fravælge revisionen.

⁸⁵ Ved mellemstore selskaber menes: Selskaber med en omsætning under ca. 240 mio. (35 mio. €) og en balance på 120 mio. kr. (17,5 mio. €) og under 250 ansatte.

⁸⁶ Omfatter banker og andre kreditinstitutter samt forsikringsselskaber

⁸⁷ FSR, *høringssvar til EU kommissionen ang. meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision*, (2007,) s. 8

⁸⁸ Økonomi- og Erhvervsministeriet, *Handlingsplan for risikovillig kapital*, (2005), s 5

FSR udtaler at:

”årsrapporten indeholder vigtige informationer, herunder oplysninger om going concern og begivenheder, der er indtruffet efter balancedagen, som interessenter og markedet har behov for at have kendskab til. Uden et offentligt tilgængeligt og revideret årsregnskab, vil det være forbundet med ikke ubetydelige omkostninger for brugerne at fremskaffe disse oplysninger.

Kilde: FSR, høringssvar til EU kommissionen ang. meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision, (2007), s. 8

Igen er der tale om yderligere omkostninger til interessenter, som sandsynligvis vil blive sendt videre til selskaberne, og der er derfor ikke tale om nogen betydelig lettelse i de administrative byrder. Et flertal af respondenter gav støtte til idéen om at tillade ikke-børsnoterede mellemstore selskaber at udnytte lempelsesmulighederne for små virksomheder, mens der var mere splittelse med hensyn til også at lade det gælde for ejerledede virksomheder. Igen skal det ses i lyset af at mellemstore selskaber i nogle lande, ikke virker særligt store i forhold til deres foretagne lempelse i revisionspligten.

13.1.5 Yderligere forslag

Kommissionen foreslår også andre tiltag som de mener, kunne lempe for de administrative byrder. Dette gælder bl.a. tiltag vedrørende proceduren for regelmæssig justering af tærsklerne for SMV'er, vedrørende konsolideringskravene, den regnskabsmæssige behandling af udskudte skatter og for at skaffe visse krav om offentlighed. Disse tiltage vil ikke blive kommenteret yderligere i projektet, da de ligger uden for emneområdet.

13.1.6 Forskelle mellem medlemsstaterne i EU

Det kan i Danmark være svært at se det logiske i nogle af de forslag EU kommissionen stiller. Nogle af forslagene giver ikke umiddelbart en besparelse for virksomhederne. Problemet er, at når kommissionen kommer med ændringer og nye love, så kan det være svært at tilpasse det til alle lande. Landene indenfor EU fungerer ikke ens, og et forslag som f.eks. at afskaffe

offentliggørelsen af årsrapporten kan i et dansk perspektiv forekomme besynderligt, men i et andet land, hvor det måske ikke er så nemt at offentliggøre rapporten, som i Danmark, kan forslaget have en vis effekt. Der vil også være forskelle i sammensætningen af selskaber i de enkelte lande, og det er nogle af disse forhold, der kan gøre det svært for EU at lave forslag, som passer godt til alle lande.

13.2 Lempelser af regnskabspligten

Når der diskuteres lempelser i revisionspligten for de danske selskaber, så er der flere forhold der spiller ind på om virksomhederne fravælger revision. Som tidligere nævnt er det ikke alle, selv om de har muligheden for at fravælge, der gør det. Det er der flere grunde til. En af disse er den pligt selskaberne har til at aflægge et årsregnskab, en anden er skatteregnskabet som SKAT kan gøre krav på, hvis virksomheden udtages til kontrol. Der er dog blevet diskuteret lempelser i regnskabspligten, men da denne er fastsat gennem årsregnskabsloven kræves en ændring af EU's fjerde selskabsdirektiv. Som det er nævnt i tidligere afsnit er denne ændring også på vej.

Med dette udgangspunkt har Byrdekomiteen på regnskabsområdet⁸⁹ diskuteret muligheden for en lempelse af regnskabspligten, og hvilken effekt en sådan lempelse vil have. Forslaget går ud på at ophæve regnskabspligten for de mindste selskaber med begrænset ansvar, så disse ikke længere skal udarbejde et årsregnskab, eller alternativt udelukkende et årsregnskab efter skattemæssige principper.⁹⁰ Dette medvirker selvfølgelig til at virksomhederne slipper for at udarbejde årsregnskab, men også at de afstemninger der skal laves til skatteregnskabet bliver langt lettere at udføre, hvis de laves efter de samme principper. Dermed kan der opnås en administrativ besparelse for virksomhederne. Der er dog et grundlæggende problem med denne lettelse og det er at det vil kræve en ændring af årsregnskabsloven og denne er baseret på EU's fjerde selskabsdirektiv. Dermed kræves der en ændring fra EU, for at dette forslag skal komme igennem og denne ændring er på vej.

⁸⁹ Byrdekomiteen er en tværfaglig komite som er nedsat i 2006, den består af personer fra både myndigheder en række erhvervsorganisationer og en enkelt virksomhed.

⁹⁰ Plan for reduktion af de administrative omkostninger på regnskabsområdet, (2007), s. 50

Hvis forslaget kommer igennem og dermed lemper i regnskabspligten for de mindre virksomheder, så kan det antages, at det kunne have en stor indflydelse for selskabernes fravalg af revision. Det skyldes at en af hovedbegrundelserne for at selskaber ikke på nuværende tidspunkt fravælger revision er, at de alligevel skal have udarbejdet årsregnskab jf. afsnit 9.2 .

I USA er der ikke er regnskabspligt for de mindre selskaber, der er dog væsentlige forskelle mellem virksomhedsstrukturen og selskabsretten i USA og Danmark. Det er derfor ikke muligt at trække en parallel hertil. Argumenter for at det virker i USA er derfor ikke plausible, dette bliver dog brugt som et argument for lempelsen af regnskabspligten i Danmark. FSR og FRR er også imod forslaget.⁹¹ Det skyldes hovedsageligt at de mener, at ved lempelser i revisionspligten, ophæves den balance der er mellem selskaberne med begrænset hæftelse, deres årsregnskab og kreditorbeskyttelsen. FRR og FSR påpeger at hvis der ikke er noget årsregnskab, vil der ikke være noget at holde ledelsen op på, og der vil derfor opstå et problem, hvis selskaberne går konkurs. Man kan dog sige, at hvis selskabet selv opstiller årsregnskabet, men det ikke er revideret af revisoren, er sikkerheden ved dette så større, end hvis der slet ikke bliver lavet noget regnskab. Argumentet for at usikkerheden bliver større er, at så er mulighederne for at snyde endnu bedre. Men forslaget ligger netop ikke op til, at der totalt kan undlades regnskabsførelse, som f.eks. bogføring. Virksomheden skal stadig opretholde et bogholderi, hvilket leder hen til næste problemstilling omkring forslaget.

Der er foretaget en AMVAB beregning i sammenhæng med dette forslag, og denne forudsiger en mulig besparelse, hvis forslaget dækker de selskaber som allerede har fået lempet for revisionspligten, på 744 millioner kroner.⁹² Problemet med dette er, som nævnt i afsnit 9.2, at mange af de mindre selskaber, får regnskabsmæssig assistance fra revisor og det er ikke kun assistance med opstilling af regnskabet, men også med bogføringen. Derfor kan man forestille sig at når revisor alligevel udfører bogføringen, så vil merudgiften for at opstille et årsregnskab være meget lille og derfor vil mange selskaber alligevel bibeholde årsregnskabet. Dette er nemlig, på lige fod med lempelsen af revisionspligten, på sin vis en markedsbaseret løsning, og hvis markedet, i denne sammenhæng selskabets kreditorer, kræver et årsregnskab så vil det blive lavet for at tilgodese deres krav.

⁹¹ Plan for reduktion af de administrative omkostninger på regnskabsområdet, (2007) s. 51

⁹² Plan for reduktion af de administrative omkostninger på regnskabsområdet, (2007) s. 51

Der kan derfor godt være tvivl om, om der for mange selskaber reelt vil være muligt at fravælge regnskabet. Finansrådet kommenterer også på forslaget og de mener, at bankerne i mange henseender vil være skeptiske og alligevel kræve et regnskab, eller betydelige personlige hæftelser.⁹³ Dette bekræfter også at selvom der bliver lempet i regnskabspligten, så er det ikke sikkert at det vil få nogen stor indflydelse på mængden af årsregnskaber, da nogen virksomheder i forvejen vil få dem udarbejdet pga. deres samarbejde med revisor, eller for andres vedkommende kræves det af eksterne interessenter.

Dette forslag er umiddelbart ikke nemt at gennemføre, da det vil kræve ændringer fra EU's side først, og som nævnt tidligere er dette også på vej. Sker dette vil der dog umiddelbart være lovgrundlag for, at gennemføre en lempelse af regnskabspligten for de mindre selskaber. Om den så opnår den ønskede effekt kan være svært at spå om, men det er klart, at hvis det bliver muligt at fravælge regnskabet, vil der også være nogle selskaber som i sammenhæng med dette vil fravælge revisionen.

13.3 Delkonklusion

En indførelse af mikroselskaber vil ikke fra en dansk synsvinkel være hensigtsmæssig. Kommissionens foreslåede tærskel for mikroselskaber virker efter danske forhold alt for stor, og en omfattende del af de danske virksomheder vil blive undtaget fra regnskabs- og revisionspligt. I det, at alle danske selskaber er forpligtet til at udarbejde et skatteregnskab, vil en undtagelse fra regnskabspligten ikke indebære nogen reel lettelse af de samlede administrative byrder set fra virksomhedernes side. Hertil kommer at selskabernes interessenter, herunder specielt kreditinstitutter, vil betinge sig et revideret regnskab. Den foreslåede lempelse vil derfor ikke indebære en reel lettelse, dette viser de hidtidige danske erfaringer med lempelse også. Den præventive effekt, der er ved en revision, vil også bortfalde såfremt at regnskabs- og revisionspligten lempes. Dette er ikke hensigtsmæssigt, og før en yderligere lempelse kan komme på tale er der også i L50 lovforslagets § 6 bestemt, at der skal vurderes om det er forsvarligt at lempe yderligere. Denne bestemmelse kan dog vise sig at være overflødig, såfremt EU træffer beslutning om forbud mod lovpligtig revision, i de såkaldte mikroselskaber.

⁹³ Plan for reduktion af de administrative omkostninger på regnskabsområdet, (2007), s. 52

Det kan generelt siges om kommissionens forslag at de ikke er tilpasset danske forhold. Mange af forslagene bærer præg af at der er tænkt på lande med langt større virksomheder end dem der er i Danmark. Mange af de tiltag der foreslås virker ikke umiddelbart som nogle der vil spare de danske virksomheder for mange penge, tværtimod virker det til at nogle af tiltagene vil medføre øgede omkostninger for virksomheder, bare på en anden måde.

EU har indflydelse både på regnskabs- og revisionsområdet, og for mange hænger disse to tæt sammen da det er selskabets revisor der forestår begge dele. En eventuel lempelse i regnskabspligten kræver altså at EU ændrer i fjerde selskabdirektiv så den danske årsregnskabslov kan blive ændret. Hvis dette sker, vil det have indflydelse på fravalget af revision, men det er også sikkert at der på dette område vil være krav fra interessenter, der er med til at fastholde årsregnskabet selvom der er mulighed for fravalg.

14 Fortsættelse af revision

Der kan være flere mulige udgange på at lempe revisionspligten, men det ligger fast at der stadig vil være nogle selskaber der vil fastholde revision, selvom der er mulighed for at fravælge den. Derfor vil der være behov for en regulering eller vejledning i, hvordan der skal revideres for de mindre selskaber, da der allerede nu er mange og komplicerede revisionsstandarder, og der i fremtiden vil komme nye til. Derfor vil det blive mere og mere omfattende at revidere de mindre selskaber. Det vil være vanskeligt for revisor at tilpasse standarderne så det giver mening at anvende dem til revision af de mindre selskaber, når standarderne i fremtiden bliver mere komplekse, og det vil måske nærmest ikke give nogen mening at anvende dem på de mindre selskaber. Derfor har det været en del af IFAC's strategi for 2009 – 2011, at arbejde med at revision af de mindre selskaber.⁹⁴

14.1 IFAC Proposed Strategy 2009 – 2011

I 2007 introducerede IFAC deres strategi for de kommende år, i denne strategiplan er et af områderne de små og mellemstore selskaber og revision af disse, da IFAC mener at dette område i fremtiden vil kræve en særlig indsats.⁹⁵

Under punkt syv i denne strategiplan, nævner IFAC, at der er visse problemer med, at anvende de nugældende standarder på de mindre selskaber, men de skal anvendes ud fra den holdning at en revision er en revision, enten anvender revisor derfor hele pakken eller også udføres der ikke revision⁹⁶. Dette betyder at det ikke er sikkert, at en revision altid vil være den bedste service til de mindre selskaber. Der er mange lande der efterhånden har lempet for revisionspligten for de mindste selskaber, og selvom selskaberne har muligheden for at fravælge, så er der mange der ikke gør det.

IFAC er opmærksom på at andre lande som f.eks. England har indført andre erklæringstyper end de der er kendt fra IFAC, det vil derfor også blive overvejet om der skal laves nye erklæringstyper fra IFAC eller om RS 2400 – review, skal opdateres. IFAC har gjort det klart at

⁹⁴ IFAC. Proposed strategy 2009 – 2011, (2007), s. 10

⁹⁵ IFAC. Proposed strategy 2009 – 2011, (2007), s. 10

⁹⁶ IFAC. Proposed strategy 2009 – 2011, (2007), s. 10, pkt. 9

hvis der skal laves en ny erklæringstype, er det vigtigt at denne klart vil adskille sig fra en revision og være opbygget så de handlinger, der ligger bag, er tilpasset de små og mellemstore virksomheder. Det kan være svært at se hvordan en sådan erklæring skal være opbygget, og hvilke behov, der endnu ikke er opfyldt vha. de nuværende erklæringsformer.

Det betyder at der kan være nye erklæringer på vej, som kan udfylde de huller, der vil opstå, da der stadigvæk vil være en efterspørgsel efter erklæringer fra revisorer. Med den øgede mængde af standarder vil det være meget svært, at udføre en korrekt revision på en mindre virksomhed uden urimelig omkostninger. En anden form for erklæring, der hverken er review eller revision vil derfor kunne finde anvendelse.

Der er kommet mange kommentarer til den strategi, som IFAC har lagt for den næste årrække, men alle er enige i at arbejdet med de små og mellemstore selskaber og deres behov for revisionsydelser er meget vigtigt.

For at leve op til denne strategi har IFAC udarbejdet "Guide to Using International Standards on Auditing in the Audits of Small- and Mediumsized Entities". Denne guide skal hjælpe revisorerne til at anvende standarderne på de mindre selskaber. I de næste afsnit analyseres denne guide og specielt hvordan den passer til de danske forhold.

14.2 IFAC audit guide

I nedenstående afsnit belyses hvilke forhold, der vil gøre sig gældende hvis selskabet ønsker, at fortsætte revision eller stadig ligger i det segment, hvor der er krævet lovpligtig revision. Dette gør sig gældende for mange danske selskaber, da der som nævnt tidligere, ikke er mange selskaber, som indtil videre har fravalgt revision.

I guiden er der en gennemgående case og den vil den følgende analyse tage sit udgangspunkt i. Der vil også være en dybere analyse af, hvordan den passer til det vi i Danmark kalder SMV segmentet.

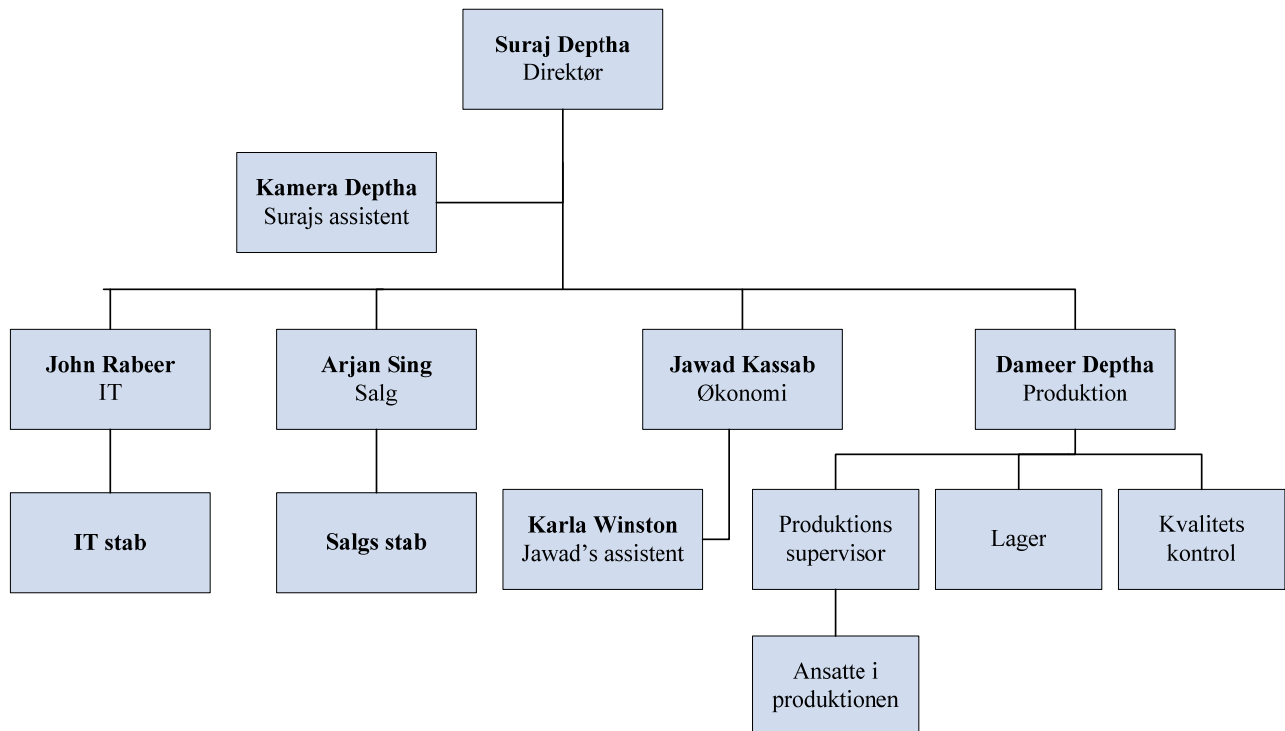
14.2.1 Case – Dephta Furniture Inc.

Dephta Furniture er en familieejet virksomhed, hvis hovedvirksomhed består i produktion af træmøbler til huse. Virksomheden har et godt ry for at levere kvalitetsprodukter. Virksomheden ligger placeret tæt op af ejerens hus og på dennes grund, og der er tale om en virksomhed som familien er dybt involveret i. Dette kan også ses ud fra den betragtning, at mange af de vigtige beslutninger ofte tages i samråd med familien omkring spisebordet. Disse træk stemmer meget godt overens med hvad man også kunne finde i danske SMV virksomheder, hvor der ofte er en høj grad af engagement i familien.

Som udgangspunkt har der været god vækst i møbelindustrien, men på det seneste er konkurrencen blevet hårdere og mange mindre virksomheder inden for området er blevet opkøbt. Dette sammen med at der er mindre efterspørgsel på kvalitetsmøbler forarbejdet i hånden gør, at virksomheden har det lidt svært.

Virksomheden er opstartet i 1952 af den nuværende ejer som en lille virksomhed, men er nu vokset og har pt. nitten fuldtidsansatte og af dem, er otte familierelaterede. Der er muligvis planer om yderligere udvidelser, men det er ikke helt sikkert hvordan det skal foregå, pt. har virksomheden følgende organisationsstruktur.

Figur 14 - Organisations diagram



Kilde: Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 17

Som det fremgår af ovenstående figur, er der tale om en forholdsvis omfattende organisationsstruktur, og der vil ikke være så mange danske selskaber i SMV segmentet, der vil have så omfattende en struktur. Der kan selvfølgelig være mange ansatte også i en mindre dansk virksomhed, men en mindre dansk virksomhed vil som oftest ikke indeholde indtil flere stabsfunktioner, som det er tilfældet her.

Virksomheden er afhængig af IT, da der i udbredt grad bliver anvendt IT til intern kommunikation, regnskab og behandling af ordrer. At virksomheden er afhængig af IT er meget normalt, uanset hvor man befinder sig i verden, og det ville også være meget svært at finde en dansk virksomhed i denne størrelse der ikke er afhængig af IT i nogen grad.

Deptha Furniture har nedenstående indkomstopgørelse og balance.

Tabel 4 - Indkomstopgørelse Deptha Furniture

	20x6	20x5	20x4
Nettoomsætning	1.437.317	1.034.322	857.400
Vareforbrug	879.933	689.732	528.653
Bruttofortjeneste	557.384	344.590	328.747
Distributionsomkostninger	64.657	41.351	39.450
Administrative omkostninger	323.283	206.754	197.248
Afskrivninger	23.499	21.054	10.343
Resultat før finansielle omkostninger	145.946	75.431	81.706
Finansielle omkostninger	19.471	19.279	15.829
Resultat før skat	126.475	56.152	65.877
Skat	31.619	14.038	16.469
Årets resultat	94.856	42.113	49.708

(Opgivet i Euro)

Kilde: Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 23

Tabel 5 - Balance Deptha Furnitures

	20x6	20x5	20x4
Aktiver			
Omsætningsaktiver			
Likvider	22.246	32.522	22.947
Debitorer	177.203	110.517	82.216
Lager	156.468	110.806	69.707
Periodisering	12.789	10.876	23.876
Anlægsaktiver			
Ejendomme, fabrik og driftsmidler	195.821	175.450	103.430
Aktiver i alt	564.527	440.171	302.176
Passiver			
Kortfristet gæld			
Bank gæld	123.016	107.546	55.876
Kreditorer	113.641	107.188	50.549
Skyldig skat	31.618	14.038	16.470
Kortfristet del af langfristet gæld	10.000	10.000	10.000
Langfristet gæld			
Realkredit	70.000	80.000	90.000
Egenkapital			
Selskabskapital	18.643	18.643	18.643
Årets overskud	197.609	102.753	60.636
Passiver i alt	564.527	440.171	302.176

(Opgivet i Euro)

Kilde: Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 24

Som det fremgår af foregående tabeller, så har virksomheden en balancesum på godt 565.000 Euro, det svarer til ca. 4,25 millioner DKK og en nettoomsætning på ca. 560.000 Euro hvilket svarer til ca. 4,2 millioner DKK. Dermed ligger virksomheden over hvad der pt. er lempet for i Danmark, for hvad angår omsætning og balancesum. Et af problemerne er dog, at disse tal ikke svarer til hvad en dansk virksomhed med samme størrelse organisation vil have. Hvis der var tale om en dansk produktionsvirksomhed ville balancesummen pr. medarbejder formentlig være højere end de ca. 225.000 kroner som den er hos Deptha Furniture.⁹⁷ Også nettoomsætningen i forhold til antallet af medarbejdere er lav i forhold til en dansk produktionsvirksomhed i den størrelse, da det svarer til en nettoomsætning på 560 t.kr. pr. medarbejder.

Derudover er der tale om en ganske almindelig produktionsvirksomhed, som der er mange af i Danmark. Virksomhedens omsætning, aktiver og passiver er dog nok noget mindre end en dansk produktionsvirksomhed med samme antal ansatte ville være, da det f.eks. er svært at forestille sig en dansk virksomhed i den størrelse med anlægsaktiver for kun 1,5 millioner kr. Derfor er det umiddelbart svært at konkludere om denne guide direkte kan overføres til en revision af de danske SMV selskaber, da der ved disse kan være nogle forhold der ikke umiddelbart svarer til, hvad der er stillet op i denne case. Dette vil der så vidt muligt forsøges, at blive taget hensyn til i nedenstående analyse, hvor der vil blive analyseret på de enkelte områder i guiden.

14.3 Risikobaseret revision

Risikobaseret revision er den grundlæggende betragtning for revision af årsregnskaber, hvor risiko og væsentlighed er styrende begreber for hvordan revisionen skal udføres.

Den primære revisionsstandard for risikobaseret revision er RS 200. Af denne fremgår det, at formålet med revision er, at revisor skal kunne fremsætte en erklæring om regnskabet. Dette gøres på baggrund af den udførte revision, hvor det handler om at få nok revisionsbevis for, at der ikke foreligger nogen væsentlig fejlinformation i regnskabet, som følge af bevidste eller ubevidste fejl. I nedenstående afsnit analyseres nogle af de vigtigste elementer i guiden, og hvordan IFAC mener at revision skal foregå i disse områder. Dette sammenlignes med danske

⁹⁷ Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 23-24

forhold for at opnå en forståelse af hvordan revision af mindre danske virksomheder muligvis vil komme til at se ud fremover.

14.3.1 Virksomheden og dennes omgivelser

Et af de grundlæggende elementer i den risikobaserede revision er, at forstå virksomheden og dens omverden. Dette forekommer logisk, for hvis en revisor ikke har nogen forståelse af virksomheden, vil det være meget svært at identificere eventuelle risici. Det vil f.eks. være relevant at vide om den virksomhed, hvor der skal foretages revision, er i en branche hvor der vil være forholdsvist store hensættelser til garantiforpligtigelser, og der derfor skal afsættes i henhold til dette.

Forståelse af virksomheden og dens omgivelser er hovedsageligt styret af RS 315. Når revisor skal opnå en forståelse af virksomheden så er det en vedvarende proces der foregår i hele den tid hvor virksomheden er kunde. Hvis der derfor er tale om en kunde, som er i et marked hvor der sker en stor udvikling så er revisor nødt til at være klar over dette for at kunne udføre sit arbejde. Dette kan derfor i nogen situationer være et forholdsvist stort arbejde, men langt de fleste virksomheder ligger i et mere eller mindre stabilt marked, både hvad angår dem selv og deres omgivelser. Derfor vil dette krav ikke medføre et stort arbejde af revisor for at udføre revisionen, da det må betragtes som almindeligt, at revisor altid skal holde sig velinformeret omkring deres kunder. I forhold til casen så er en forståelse af virksomheden og dens omverden f.eks. at forstå den øgede konkurrence, og hvilken indflydelse det kan have for den enkelte virksomhed.

Dog skal revisor ifølge guiden hvert år dokumentere vigtige ændringer i virksomhedens forhold ⁹⁸. Det ligger dog ikke helt klart hvad der er vigtige ændringer og som derfor bør dokumenteres, men et eksempel kunne være at der har været et markant dyk i markedet. Hvis dette sker, vil revisor eventuelt skulle udarbejde et notat som så ville kunne indgå i rapporteringsmaterialet. Der er i guiden lagt op til, at der skal være et mere indgående kendskab til virksomheden end blot på det overordnede plan, og det er her det muligvis begynder at gå galt, hvis dette også skal udføres når de små virksomheder skal revideres. For noget af det der kan

⁹⁸ Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 64-65

gøre at revisor skal lave mere arbejde er dokumentation, og hvis der bare er en lille smule mere der skal dokumenteres hele tiden, så blive det til sidst til et meget tidskrævende arbejde, selv ved revision af et mindre selskab.

14.3.2 Interne kontroller

Test af interne kontroller er af de områder, der kan skabe problemer mellem hvilke handlinger, der skal udføres jf. RS-systemet og hvad der foregår i praksis, når de mindre virksomheder skal revideres. Når de interne kontroller skal kontrolleres så er det RS 315, der er den overordnede vejledning. Det fremgår i punkt 41, at revisor skal opnå en forståelse af de interne kontroller, der er relevante for at udføre en revision, samtidig skal der efter punkt 67 også være en forståelse af selve kontrolmiljøet.

Den interne kontrol er et af store problemer når mindre selskaber skal revideres, som nævnt i afsnit 7.3.2, så er der ikke så mange af de danske B-virksomheder, der råder over nogen væsentlig økonomiafdeling, og dette besværliggør naturligvis den interne kontrol og funktionsadskillelsen. Denne manglende mulighed for funktionsadskillelse gør, at det kan være svært at se meningen i at revidere området. Det der kan ske er at der vil optræde de samme bemærkninger år efter år i revisionsprotokollen, men andet vil der ikke ske. Revisor skal derfor hvert eneste år bruge tid på at tage stilling til den manglende interne kontrol. Guiden nævner dog også at der kan være problemer med intern kontrol, da det er svært at lave en ordentlig funktionsadskillelse, og det kan være et særligt stort problem at direktøren, som oftest er ejeren, vil gennemtrumfe noget, som måske ikke er efter reglerne.⁹⁹ Uanset hvad, så vil der ofte være en eller anden form for kontrol som revisor kan kontrollere og dette bør gøres, jf. guiden, ud fra den tankegang at alle relevante standarder skal anvendes. Dette er at af de områder, hvor det kan være svært at se anvendelsen af guiden i et dansk perspektiv.

Det er klart, at jo større virksomhederne bliver, jo bedre vil mulighederne for at have en intern kontrol og godt kontrol miljø være. Hvis man forestiller sig, at der bliver lempet helt op til hvad mulighederne er i EU's fjerde selskabsdirektiv, så vil der også være danske virksomheder med en vis økonomifunktion der vil kunne fravælge revision. Der er virksomheder, også

⁹⁹ Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 165

af de lidt mindre, som endnu ikke er undtaget for revision, som har en tilstrækkeligt intern kontrol og hvor det giver mening at revidere dette område. Her vil virksomheden så miste den sikkerhed det giver at revisor gennemgår området.

Derfor vil der muligvis være nogle af de virksomheder, som i fremtiden vil få mulighed for at fravælge revision, der vælger at beholde den, da de ønsker revisors kontrol, selvom de faktisk har de nødvendige kompetencer i deres økonomiafdeling til selv at udforme årsregnskabet.

Case-virksomheden har nogle fungerende interne kontroller, og der er en del forskellige områder revisor kan teste. Som tidligere nævnt vil det ikke være alle mindre danske virksomheder, der har samme mængde af interne kontroller, nogle vil knapt nok have nogen. Men som tidligere nævnt skal revisor, jf. guiden som henviser til RS 315, teste de interne kontroller, der er mulige selvom de ikke forekommer specielt effektive, hvilket kan lade til at være spildt arbejde.

14.3.3 Væsentlighed

Når væsentlighedsniveauet skal fastlægges, så er det vigtigt at have et forholdsvist godt kendskab til selskabet, for at vide hvor risici er, så der kan fastsættes et væsentlighedsniveau. Fastsættelse af væsentlighedsniveauet vil dog ikke være kardinalpunktet for hvorfor en revision ville blive svær at tilpasse til en mindre dansk virksomhed. Som det fremgår af case eksemplet, foregår fastsættelsen af væsentlighed ud fra hvad der er valgt foregående år, samt den udvikling som virksomheden er inde i. Dette bør i de fleste tilfælde ikke volde alt for store problemer, for hvis der er problemer med at fastsætte et fornuftigt væsentlighedsniveau så vil der efter al sandsynlighed også vente en vanskelig revision.¹⁰⁰

I forhold til Deptha Furniture så skal væsentlighedsniveauet fastsættes ud fra, hvad revisor er kommet frem til i de ovenstående betragtninger. For selskabet i casen, er der f.eks. velfungerende interne kontroller, der er mulige at teste og dette har selvfølgelig indflydelse på hvad væsentlighedsniveauet skal fastsættes til.

¹⁰⁰ Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 121

14.3.4 Besvigelser

Som tidligere nævnt i afsnit 7.2.4 så har revisor jf. RS 240 pligt til at forholde sig til besvigelser. På baggrund af RS 240 er der en række undersøgelser og forespørgsler der skal laves, for at finde frem til om der er nogen besvigelserisici. Her i bl.a. forholde sig kritisk til materialet, spørge ledelsen om de mener om der er nogen besvigelserisici som revisor bør være opmærksom på. Det er svært at sige noget generelt om, hvilken størrelse af virksomhed, hvor risikoen for besvigelser er størst, da besvigelser kan optræde i alle mulige størrelser og former. Dette skyldes at der både vil kunne være besvigelser i den helt lille virksomhed, og den helt store virksomhed.

Revisor skal når denne gennemgår materiale, uanset om der er tale om review eller revision, forholde sig kritisk og være opmærksom på besvigelserisici. Ved review ligger der ikke nær så mange handlinger bag erklæringen og chancen for at opdage eventuelle besvigelser vil være mindre. Derudover kan et review udføres af enhver så længe det ikke bliver udført efter de internationale standarder, da det kun er den lovpligtige revision som revisor har eneret på, hvilket er blevet behandlet tidligere i projektet.

Det ligger fast, at hvis revisor fuldt ud skal leve op til kravene i RS 240 så skal der laves en hel del arbejde for at sikre sig at der ikke sker besvigelser, eller i hvert fald for at sikre sig at besvigelserne ikke leder til væsentlig fejlinformation i regnskabet. Hvis der i fremtiden kommer yderligere krav omkring besvigelser, så vil det være noget, der vil føre til en øget pris for revisionen og derfor et muligt fravalg. Det vil heller ikke være sikkert at de yderligere handlinger der skal foretages vil give nogen mening, hvis de skal foretages i et mindre dansk selskab. Der kunne man forestille sig at valget i stedet faldt på et review. Ved review skal der ikke udføre nær så gennemgående undersøgelser og der skal derfor heller ikke i samme grad undersøges for besvigelser og muligheder for dette.

14.4 Revisionsplanlægning

I de nedenstående afsnit vil der blive gennemgået og analyseret på den del af revision der drejer sig om planlægning, evaluering af beviset og dokumentation af revisionen. Også på dette område har guiden en række punkter, som der bliver lagt vægt på også skal medtages i revision af et mindre selskab.

14.4.1 Test af kontroller

De primære referencer, når der arbejdes med test af kontroller, er RS 315 og 330. I punkt 115 i RS 315 nævnes det, at det er revisors opgave at planlægge revisionen således at de områder hvor det ikke er muligt at revidere grundigt, udelukkende fra substans revision, skal der laves test af kontroller.

I de fleste mindre selskaber vil det dog i høj grad være muligt at opnå en høj grad af sikkerhed udelukkende vha. substans revision. Dette skyldes bl.a. selskabets størrelse, men også en praktisk tilgang, da det som tidligere nævnt kan være svært at opnå nogen tilstrækkelig sikkerhed, ved at teste kontroller, da disse ofte ville være noget nær ikke eksisterende. I guiden bliver der også gjort opmærksom på, at der kun skal testes kontroller når disse er effektive, hvilket som sagt vil være sjældent forekommende i de mindre danske virksomheder. Der skal heller ikke testes når det ikke er muligt at opnå en tilstrækkelig overbevisning ud fra substans revision, hvilket som nævnt meget ofte vil være muligt, da der er tale om mindre virksomheder.¹⁰¹

RS 330 regulerer som udgangspunkt, hvad der skal gøres hvis det fastslås, at der er effektive kontroller. Det må antages, at der som udgangspunkt vil være ganske få effektive kontroller i de mindre danske virksomheder, og udgangspunktet må derfor blive at revisor skal forholde sig til de former for kontroller der findes – uanset formen. Men en stor del af den nødvendige overbevisning bør komme fra substans revision i langt de fleste tilfælde.

Hvis der findes fungerende kontroller, vil disse også ofte kunne bedømmes ud fra en professionel vurdering.¹⁰² Der kan dog i visse tilfælde, selv i mindre virksomheder, være nogle indbyggede kontroller i deres IT, f.eks. at det ikke er muligt at sælge til en kunde som ikke eksisterer, eller en kunde, der har overskrevet sit kreditmaksimum, disse kontroller kan og skal naturligvis testes.

¹⁰¹ Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 214

¹⁰² Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 216

14.4.2 Substansrevision

Substansrevision er reguleret af en række RS'er; 330, 500, 520 og 540. Guiden slår fast at der i tilfælde hvor der ikke er fastslået nogen væsentlige risici, kun er nødvendigt at udføre substansrevision, hvilket også tidligere er blevet analyseret ville være nødvendigt, da det er meget svært at opnå nogen særlig form for overbevisning ud fra test af kontroller. Det er dog værd at lægge mærke til, at guiden som tidligere nævnt kræver, at selv de dårligste fungerende kontroller stadig skal testes. Når der udføres substans revision skal revisor selvfølgelig være kritisk og hvis der findes specifikke risici så skal indsatsen med substansrevisionen også øges.¹⁰³

Som det er nu, er substansrevision langt den mest anvendte metode, når revisor skal opnå sikkerhed for om regnskabet er retvisende, hos en mindre virksomhed. Dette må forventes ikke at ændre sig så meget selv om der kommer yderligere krav til revisionen, men som tidligere nævnt kan der komme krav om yderligere arbejde, f.eks. i forbindelse med de interne kontroller. Der vil nok i højere grad blive tale om flere ting der skal testes, og f.eks. større krav til antallet af stikprøver.

14.4.3 Omfang af tests

Hvis revisor ikke kan opnå overbevisning, så skal der udføres yderligere test for at opnå en tilstrækkelig sikkerhed, for at revisor kan udforme sin erklæring. Dette hænger nøje sammen med den planlægning, som skal udføres før revisionen påbegyndes, for hvis planlægning ikke er udført ordentlig, så er det overvejende sandsynligt at revisionen ikke vil blive udført ordentligt, og der derfor kan komme til at mangle bevis. Hvis man skal se på Deptha Furniture, så kan det være at det i visse situationer ikke er muligt at opnå en tilstrækkelig overbevisning omkring tilstrækkeligheden af de interne kontroller. Derfor er det nødvendigt at opnå overbevisning igennem yderligere test, det kan både ske gennem yderligere test af kontroller eller også via substans revision.

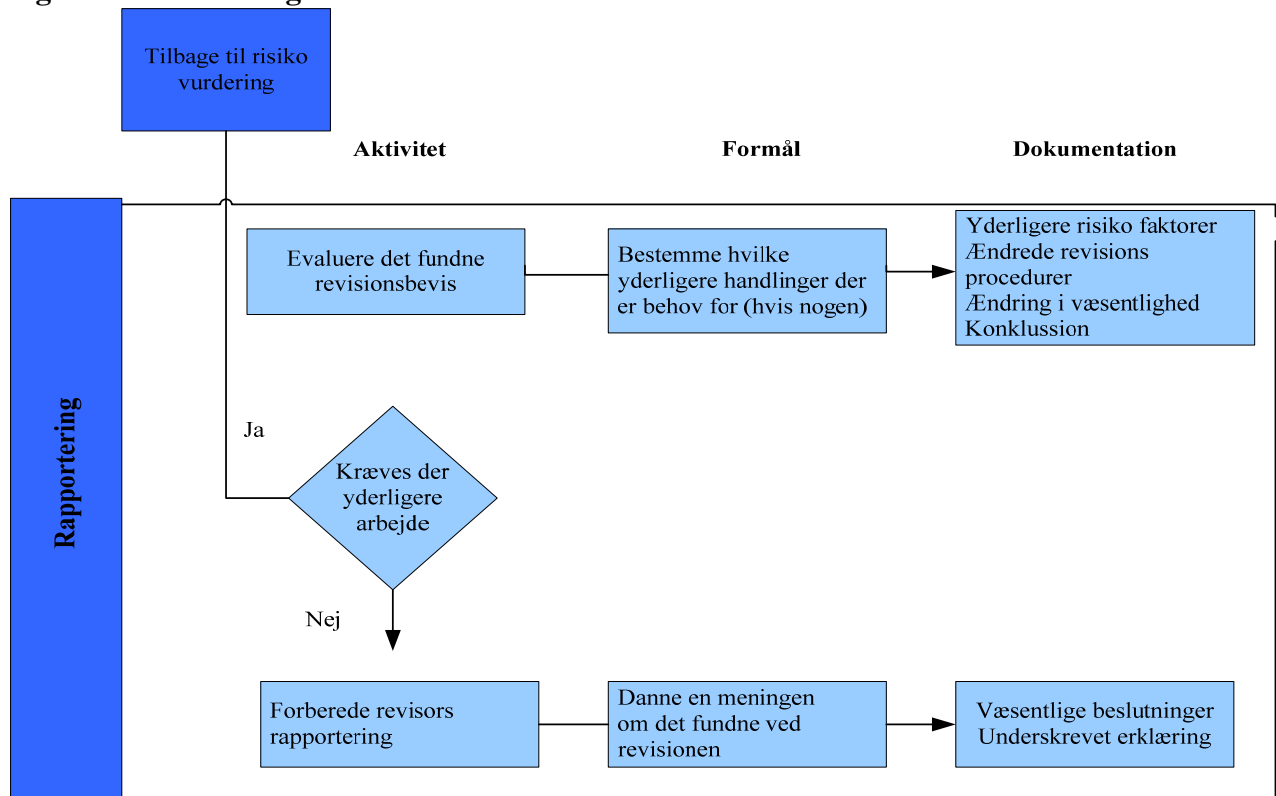
¹⁰³ Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Intities, s. 266

14.4.4 Evaluering af revisionsbeviset

Når revisionen er afsluttet, skal de fundne beviser vurderes så det kan konkluderes om regnskabet er retvisende, og om det ellers lever op til de lovkrav, der er stillet for den pågældende regnskabsklasse.

Et godt eksempel på denne fase kan illustreres vha. af nedenstående figur 15. Her fremgår det i hvilken rækkefølge arbejdet bør foregå. Det er dog ikke denne fase der vil komme til at volde væsentligt yderligere problemer og dermed generere yderligere omkostninger, hvis revision ønskes fastholdt i virksomheden. Det skyldes at dette er fasen hvor al forarbejdet er udført og det, der skal ske i denne fase blot er evalueringen af det fundne bevis. Det er klart at evalueringen af bevis fylder mere jo større revisionen er, men i praksis udgør dette en mindre del af den samlede revision og selvom der i fremtiden bliver stillet yderligere krav til revisionen, så vil dette have en mindre indflydelse på dette område.

Figur 15 - Evaluering af revisionsbevis



Kilde: Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Entities, s. 303

14.4.5 Rapportering

Rapporteringen er en del af figur 15, for som en del af det, at evaluere beviset, skal rapporteringen forberedes så det er klart til at udsende til den endelige underskrift når arbejdet er færdiggjort. Hvad angår rapportering, så er det muligt at der i fremtiden vil komme yderligere krav til hvad der skal indgå, på linje med at der kan komme yderligere fordyrende krav til selve revisionen. Derfor vil udgifterne til selve rapporteringsdelen muligvis også stige lidt i fremtiden. Som det fremgår af guiden, er det også RS 700 der er styrende og den er ikke forskellig, om der er tale om revision af et stort eller lille regnskab.

Noget der hænger sammen med alle faser af revision, er den gennemgående dokumentation. Udgangspunktet vil altid være, at hvad der ikke er dokumenteret, det er ikke udført. Derfor udgør det til tider et stort arbejde for revisor at få dokumenteret sit arbejde, og det kan være noget af det i fremtiden kan være med til at fordyre revisionen. Jf. FSR's høringssvar er det også noget af det kunderne til tider kan have svært ved at forstå nødvendigheden af, og de kan ikke se hvordan det kan tilføre dem noget værdi.¹⁰⁴

14.5 Sammenfatning

Det er svært at sige om den virksomhed, der er brugt som eksempel, passer med en mindre dansk virksomhed, men det er klart at de helt små virksomheder ikke var hvad IFAC havde i deres tanker, da denne guide blev designet. Der kan derfor være visse problemer med at integrere denne guide i forhold til danske klasse B virksomheder. Guiden vil kunne anvendes sammen med mange virksomheder uden problemer, men der vil også være tilfælde hvor nogle af kravene vil være svære at opfylde. Hvis IFAC ikke har haft de mindste virksomheder i tankerne, da guiden blev opbygget, så bekræfter det også den tankegang, at revision af mindre virksomheder i fremtiden vil fylde mindre end det gør nu.

Dette ændrer dog ikke at guiden stadig giver retningslinjer for, hvordan de internationale regnskabsstandarder bør anvendes, når mindre virksomheder skal revideres. Dermed opstiller IFAC ikke en direkte facitliste til løsning af de problemer som det kan give når mindre virksomheder skal revideres. Guiden skal tjene som en vejledning for, hvordan de internationale

¹⁰⁴ FSR, Comment on IAASB's Consultation Paper, (2007), s. 2

standarder bør anvendes. Dermed er det op til den enkelte revisor selv, om vedkommende ønsker at anvende denne guide eller ej.

14.6 Revision af SMV set fra FSR

Forskellige interessenter har givet deres input til, hvordan de mener at en opbygning af en vejledning til revision bør være, en af disse er FSR. FSR repræsenterer Danmark og derfor kan deres standpunkter have større relevans end f.eks. ICEAW, hvis der skal ses ud fra et rent dansk perspektiv. Derfor vil det kommende afsnit indeholde en redegørelse og analyse af høringssvaret. FSR har lavet deres indlæg i debatten med udgangspunkt i den danske model med regnskabsklasser. Dette er et klart andet udgangspunkt end det IFAC har lagt for døren, hvor man mener at en revision er en revision.

Som tidligere nævnt så passer den case som IFAC har opstillet, for at eksemplificere deres vejledning, ikke hundrede procent på de mindre danske virksomheder. Dette kan som nævnt skyldes at IFAC betragter det som mindre sandsynligt at der vil være revision af de små virksomheder i fremtiden, da disse vil have mulighed for at fravælge. Hvis man skal forestille sig hvad FSR's holdning til dette er, må det som udgangspunkt være at revision skal beholdes – i hvert fald, hvis de svar, som de har afgivet da revisionspligten blev lempet i første omgang her i Danmark, skal tages i betragtning. Derfor kan man forestille sig at de tanker FSR har gjort sig, i højere grad er tilpasset en revision af de mindre virksomheder.

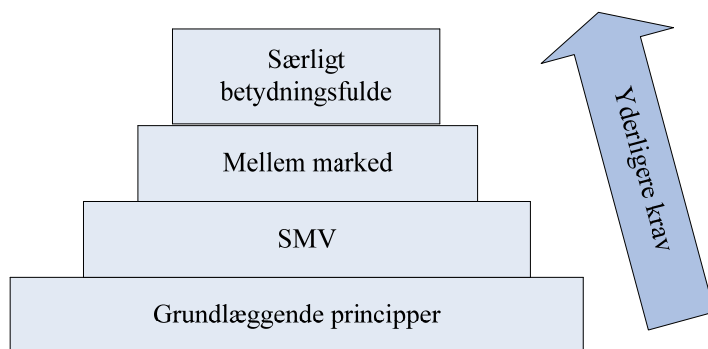
Det er FSR's holdning at SMV er et meget vigtigt indsatsområde for IFAC i fremtiden, dette gør sig i øvrigt gældende for mange af de andre interessenter, der har svaret på strategi oplægget for 2009 – 2011.¹⁰⁵ Som tidligere nævnt er der i Danmark rigtig mange virksomheder i SMV segmentet og det er derfor et stort område for de danske revisorer. Derfor er det også et område hvor FSR har interesse i at der sker en udvikling, da man føler at der mangler noget regulering på området.

¹⁰⁵ FSR, Comment on IAASB's Consultation Paper (2007), s. 3

14.6.1 Byggeklodsmodel

Som udgangspunkt kunne FSR forestille sig en model som bygger på en opdeling af de krav der stilles til revision af regnskaberne.

Figur 16 – Byggeklodsmodel til opbyggelse af revisionsstandarder



Kilde: FSR, Comment on IAASB's Consultation Paper (2007), s. 3

Som det fremgår af figuren så starter det hele med at der til den grundlæggende revision skal være nogle helt basale krav, som skal opfyldes for de mindste virksomheder, derefter skal der bygges på jo større virksomheden bliver. Det fremgår ikke hvad FSR har tænkt skal være det helt grundlæggende osv., men man kunne forestille sig at noget som f.eks. test af kontroller ikke vil indgå i dette. I næste trin – SMV vil der komme yderligere krav til, det kunne f.eks. være test af centrale IT-kontroller. I mellem marked kommer igen yderligere krav, som f.eks. interne kontroller, før det til sidst for de særligt betydningsfulde virksomheder vil være den fulde pakke af revisionsstandarder.

FSR har som idé, at IFAC bør begynde at anvende denne byggeklodsmodel, som grundlæggende tankegang når der skal laves revisionsstandarder.¹⁰⁶ FSR forestiller sig, at der i de enkelte standarder er en opbygning, der gør det mere overskueligt, hvad der skal bruges i forhold til den enkelte størrelse af virksomhed. Alternativet til at der skulle være en sådan opbygning af de enkelte standarder, skulle være at der vil blive lavet en standard for revision af SMV virksomheder. IFAC har forsøgt med guiden omkring anvendelse af internationale standarder på SMV, at gøre det håndgribeligt at anvende de internationale standarder. Det er dog

¹⁰⁶ FSR, Comment on IAASB's Consultation Paper, (2007), s. 3

ikke et forsøg på at enten tilpasse de eksisterende standarder til de mindre virksomheder eller opbygge nye standarder, der er blot tale om en guide til hvordan de nuværende bør anvendes.

En af grundene til at FSR gerne vil have at ideen med byggeklodsmodellen bliver accepteret, kan skyldes at man fra FSR's side betragter revision, som noget blivende, også for de små virksomheder. Man ønsker derfor at der stadig er en central regulering af hvordan revision skal foretages. På den måde bliver det måske også lettere for de danske revisorer at blive ved med at sælge revision som en ydelse til deres kunder, fordi prisen derved kan holdes nede.

14.6.2 Andre muligheder

FSR nævner også muligheden, for at give de enkelte lande muligheden, for selv at lave standarder for revision af de mindre virksomheder. Hvis der i denne forbindelse er tale om fuldstændige revisionsstandarder og ikke blot nye erklæringstyper, kan der dog være tale om et meget stort arbejde og det kan være meget svært at forestille sig at IFAC vil godtage en særlig dansk revisionsstandard da det vil underminerer deres formål. Som nævnt i afsnit 10.1.1, så har England tidligere indført en ny erklæringstype, fordi revisorerne manglede noget til at fylde hullet efter lempelsen i den lovpligtige revision ud med. Kunderne efterspurgte stadig et produkt, men man mente ikke at nogen af de nuværende erklæringstyper kunne udfylde dette hul. Dette kan da også komme på tale i Danmark, da FSR ikke mener at en opdatering af RS 2400 og RS 4410 er nok til at dække behovene for de mindre virksomheder.¹⁰⁷

Det er en klar problemstilling, set fra dansk side, at der ikke er overensstemmelse mellem de ideer FSR har på området og hvad IFAC fra centralt hold mener, der bør gøres for at gøre revision af de mindre selskaber bedre og mere operationaliserbart for revisor.

Der er ikke stor opbakning internationalt til FSR's model, da der er den holdning at en revision er en revision, mens FSR godt kunne tænke sig en tilpasning, så en revision vil vokse i omfang afhængigt af virksomhedens størrelse. Hvis FSR skal igennem med denne holdning, så skal der virkelig arbejdes, men det synes svært at gennemføre, da den grundlæggende holdning hos stort set alle andre respondenter er, at en revision er en revision. FSR's opdeling

¹⁰⁷ FSR, Comment on IAASB's Consultation Paper, (2007), s. 4

lever dermed ikke op til dette mantra, da man mener at en revision bør tilpasses den givne virksomhed.

Et af de problemer som kan opstå med denne tilpasning er, at en revision så netop ikke altid vil indeholde det samme, og der dermed ikke nødvendigvis vil være den samme tiltro til det reviderede regnskab. En af grundene til at IFAC netop ikke ser at det er nødvendigt med yderligere tilpasninger skyldes, at de i fremtiden ikke ser det sådan, at der i særlig høj grad vil være revision af de mindre virksomheders regnskaber.

14.6.3 Sammenfatning

FSR har en anden tilgang til, hvordan revisionsstandarder bør opbygges, FSR ønsker en model, hvor kravene til en revision vokser samtidig med virksomhedens størrelse vokser. Dette hænger dog ikke sammen med den tankegang, der er hos IFAC og de fleste andre respondenter, hvor udgangspunktet er at en revision er en revision. FSR's anderledes tilgang indeholder både fordele og ulemper. De åbenlyse fordele kan naturligvis være at det vil være lettere at anvende de nyeste revisionsstandarder på næsten alle typer af virksomheder, da de er delt op så det er let at se hvilke handlinger, der skal udføres i de mindste virksomheder, de lidt større virksomheder osv. En følge heraf vil også være at honoraret vil kunne holdes forholdsvis lavt, fordi revisionskravene vil være mindre hos de mindste virksomheder og der vil derfor ikke skulle laves så meget arbejde som kan synes meningsløst, og dermed også mindre dokumentation, som er en af de helt store arbejdsbyrder i forbindelse med en revision.

Ulemperne er, at der ikke vil være en entydighed mellem de revisioner som foregår, da en revision så netop ikke er en revision. Der kan derfor opstå tvivl hos de interessenter, som de mindre selskaber har, til om kvaliteten af revision og dermed regnskabet, vil være den samme, som hvis der var foretaget en normal revision. Det er også stærkt tvivlsomt om FSR kommer igennem med sine ideer på dette område, da den generelle holdning er, at en revision er en revision og man dermed anvender de fulde standarder eller også har man ikke revision.

14.7 Særlige danske vejledninger og standarder

Når der skal revideres i Danmark, så er der ofte nogle problemer med at anvende de internationale standarder på de mindre virksomheder. Disse virksomheder udgør en betragtelig del af den andel af de danske virksomheder, der skal revideres af en statsautoriseret eller registret revisor. Derfor kan det være interessant at se på, om det er muligt at opbygge en særlig dansk standard for revision af de mindre selskaber, eller om der er andre muligheder, som f.eks. en vejledning til de internationale standarder, der bliver tilpasset danske forhold..

14.7.1 En minimumsvejledning til de internationale standarder

Den guide IFAC har lavet, som er en vejledning for revision af mindre virksomheder, er meget omfattende, og som tidligere analyseret i projektet ikke helt let at anvende på de mindre danske selskaber. Et af problemerne med den er, at det ikke er nogen minimumsvejledning. I et dansk perspektiv kunne det derfor være en mulighed at lave en minimumsvejledning til de internationale standarder. Udgangspunktet for denne vejledning bør være en form for case, som bliver stillet op, som også er tilfældet i den guide som kommer fra IFAC. Der skal som minimum indgå likvider, debitorer og lager, da det er disse områder, hvor der er størst mulighed for væsentlig fejlinformation. Derudover skal der selvfølgelig være gjort opmærksom på at, hvis der er forhold som afviger fra guiden, så skal revisor forholde sig til det og anvende de normale RS. Det er dog ikke nemt at opbygge en sådan guide, for udgangspunktet bør stadig være, at en revision er en revision, men det handler også om at gøre det let operationaliserbart for den enkelte revisor. Derfor skal hver enkel standard gennemgås, og ud af disse skal de punkter trækkes, som kan anvendes på revision af en mindre virksomhed. Det er dog vigtigt, at det holdes på et minimum. På den måde bliver det en vejledning i, hvad der som minimum skal indgå i en revision af et mindre dansk selskab. Dette vil kunne laves, uden at der skal ske noget fra hverken lovgivers eller internationalt hold, og på den måde vil FSR også kunne påvirke den måde, der bliver udført revision på. Dette er en af de muligheder som FSR har for selv at påvirke udviklingen i Danmark.

14.7.2 En særlig dansk revisionsstandard til revision af mindre selskaber

En anden mulighed vil være en særlig dansk revisionsstandard for revision af SMV. Det er, som tidligere nævnt, en del af IFACs fremtidige strategi at gøre noget for at hjælpe revisionen af de mindre selskaber. For at hjælpe dette kan man forestille sig at der vil komme en stan-

dard, der kun gælder revision af de mindre virksomheder. Derfor er der allerede fra internationalt hold sat fokus på, om det vil være nødvendigt med en særlig standard. Som tidligere nævnt omkring vejledningen af de internationale standarder, så har IFAC haft svært ved at begrænse sig, og man kan forestille sig at det samme kan ske, hvis de skal opbygge en standard til revision af de mindre selskaber. Derfor kan det være en mulighed, at vi i Danmark opbygger en dansk standard, som så vil være tilpasset danske selskabers forhold og de mindre selskaber, som skal eller vil revideres her i landet.

Det svar som FSR har sendt til IFAC, indebærer en ny idé til, hvordan FSR ønsker standarder kunne opbygges. Derfor kunne man forestille sig at samme tankegang ville blive brugt, hvis der skulle opbygges en særlig dansk standard. Dette kunne altså blive ud fra denne byggeklods tankegang, hvor kravene til revisionen af regnskabet vokser jo større og mere kompleks, virksomheden bliver. Som tidligere nævnt har denne opbygning nogle væsentlige problemstillinger, hvoraf en af de største er at det kan være svært at opbygge en sådan standard ud fra byggeklodsmodellen, som stadig overholder tankegangen om, at en revision er en revision, og der derfor kan komme tvivl om kvaliteten hos regnskabsbrugerne.

Et af de store problemer med at opbygge en særlig dansk standard er, hvis det sker, kan det føre til et opgør mellem IFAC og FSR. Det vil nemlig være svært for FSR at vedblive at være medlem hos IFAC, hvis man på denne måde ikke ønsker at overholde de standarder, der findes allerede. Hvis der skal oprettes en særlig dansk standard, skal det ske som et lovkrav. Der er dog ikke umiddelbart hjemmel fra lovgiver til at gøre dette hvis det drejer sig om en revisionsstandard. Det er på den baggrund svært at forestille sig en særlig dansk revisionsstandard for mindre virksomheder.

Det vil dog uden tvivl have en stor effekt, hvis der enten blev lavet en særlig dansk standard eller en vejledning, men det kræver et stort arbejde fra enten FSR eller revisionsteknisk udvalg. Tidligere har revisionsteknisk udvalg først og fremmest arbejdet med at lave danske oversættelser, og der har ikke i særligt grad været arbejdet med vejledninger. Derfor vil det være et nyt og stort arbejde som skal igangsættes, og dette skal udføres sideløbende med, at de standarder der kommer fra IFAC, også skal oversættes til dansk. Derfor synes det ikke som noget, der ligger lige for, at der enten bliver opbygget en ny dansk standard eller vejledning.

Det vil være et meget stort arbejde at lave en vejledning, og en standard synes umuliggjort af de internationale bindinger.

En eventuel særlig dansk revisionsstandard eller vejledning vil være en ting, som de fleste revisorer vil sætte pris på. Disse vil på linje med den nye erklæringstype, som blev lavet i England kunne sælges hos de kunder, som måske overvejer fravælge revision. Hvis der bliver opbygget enten en særlig dansk standard eller vejledning, så vil den også have den klare fordel at være rettet til de erhvervsforhold vi har i Danmark, og ikke noget som skal dække over mange forskellige lande og de forskelle der kan være i virksomhedskulturen.

14.7.3 Eksterne forhold

Et perspektiv som skal tages i betragtning, når man diskuterer, hvad der kan ske for revisionen i Danmark, er de forhold, som kan påvirke udefra, et af dem er EU. Der arbejdes, som tidligere nævnt, fra EU's side med et forbud mod lovpligtig revision af de mindre selskaber. Hvis dette sker, vil behovet for enten en særlig dansk revisionsstandard for revision af mindre selskaber, eller en vejledning i anvendelse af de internationale standarder muligvis forekomme unødvendig.

Dette kan også være en af årsagerne til, at arbejdet ikke er begyndt, da det kan tænkes, at EU inden for en overskuelig fremtid vil indføre dette. Derudover vil det som nævnt være et omfattende arbejde at få udarbejdet dette, så det er brugbart for den enkelte revisor.

14.7.4 Sammenfatning

Det er en mulighed, at man i Danmark selv kan lave en vejledning eller standard for hvordan der bør foretages revision i de mindre selskaber. Hvis man vælger at opbygge en særlig dansk standard, vil det betyde store problemer for Danmark i det internationale perspektiv.

Det vil være et stort arbejde at opbygge en særlig dansk vejledning, men det vil være noget som revisorerne vil sætte pris på, da det vil kunne give dem en bedre vejledning end hvad der ligger nu.

En vigtig faktor i denne diskussion er, at EU arbejder med et lovforslag der skal forbyde lovpligtig revision i medlemslandene for de mindste virksomheder, derved kan arbejdet med en særlig standard for de mindre virksomheder være spildt.

14.8 Delkonklusion

Kravene til revision øges og det bliver mere besværligt for revisor at revidere de mindre selskaber, da mange af de standarder som findes i dag stiller krav om revisionshandlinger, som kan være svære at se relevansen af i revision af et mindre selskab. Derfor har IFAC i sin strategi plan for perioden 2009 – 2011 slået fast at der skal arbejdes på at gøre revision af mindre selskaber mere overskuelig. Dette synspunkt bliver bakket op af alle respondenter til dette oplæg, og stort set alle finder det meget vigtigt at gå i gang med arbejdet snarest. IFAC nævner i deres strategi at indsatsen kan finde sted på flere områder, der kan både være tale om ændringer i eksisterende standarder, oprettelse af nye standarder, guider, eller en helt ny type erklæringstype. Det ligger ikke på nogen måde fast hvad disse skulle kunne indeholde, men det er de områder som IFAC mener at det er muligt at gøre noget ved, for at forbedre forholdene for de mindre selskaber.

Det første IFAC har gjort i denne sammenhæng er primo 2008 at udgive: ”*Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Entities*” det revisionsteoretiske udgangspunkt for denne guide er at en revision er en revision.

IFAC har set på de eksisterende standarder og på, hvordan de kan og bør anvendes, til revision af mindre selskaber. Det er en grundig gennemgang af de enkelte revisionsområder og de standarder der vedrører og for at binde det sammen og gøre det mere operationaliserbart for den enkelte revisor, har man fra IFAC’s side valgt at have en gennemgående case. Denne case omhandler en produktionsvirksomhed, dette passer for så vidt fint til danske forhold, men der er en række faktorer i denne case der gør at det ikke er let helt at gennemskue hvor godt den passer til danske forhold. Det skyldes bl.a. den sammenhæng, der er mellem case virksomhedens antal ansatte og organisationsstruktur sammenholdt med regnskabstallene.

At denne guide ikke umiddelbart passer til de danske forhold kan selvfølgelig medføre nogen problemer. Guiden er designet til at hjælpe ved revision af mindre virksomheder, men det er

ikke sikkert, at IFAC har haft det, som er defineret som små virksomheder i Danmark i øje-med, da guiden blev lavet. Derfor vil der i visse situationer forekomme revisionsbehandlinger, som ikke virker logiske i en dansk kontekst.

At IFAC ikke har haft de helt små virksomheder for øje da guiden blev lavet kan bl.a. skyldes, at man fra deres side ikke anser revision af de mindste virksomheder for noget blivende og derfor er det ikke nødvendigt at inddrage dem i guiden. Det er dog ikke alle der deler denne holdning med revision som en ophørende ting for de mindste virksomheder.

FSR ser revision som noget blivende hos alle selskaber og derfor har man her en anderledes holdning til hvordan de nye vejledninger bør laves og standarder opbygges. FSR's forslag indebærer en helt anden opbygning af revisionsstandarderne end den, der er nu. FSR foreslår at der benyttes en model, hvor revisionsstandarderne er delt op, så kravene til revisionen stiger sammen med selskabets størrelse. Denne opbygning findes der dog næppe opbakning til internationalt da den generelle holdning som nævnt er at en revision er en revision, og dette forslag lever ikke op til dette.

Dermed kan det konkluderes at IFAC har sat et arbejde i gang for, at hjælpe revision af mindre selskaber, dette er startet med en guide for de nugældende standarder, men der kan i fremtiden både komme nye standarder og erklæringer, som udelukkende henvender sig til de mindre selskaber. IFAC ser dog umiddelbart ikke revision af de mindre selskaber som blivende, der kan derfor i fremtiden opstå problemer hvis revision af de mindste selskaber fastholdes i Danmark. Disse kan bl.a. opstå fordi de standarder som kommer fra IFAC netop ikke er beregnet til de helt små virksomheder, de IFAC regner dette for ophørt.

Det kan derfor overvejes, om der skal opbygges en særlig dansk standard eller vejledning, når de standarder og vejledninger der ligger fra IFAC ikke passer godt til de forhold, der er i Danmark. For hvad angår en særlig dansk standard, så kan dette umiddelbart forekomme at være en god ide, men på sigt vil det medføre nogle problemer i det internationale samarbejde med bl.a. IFAC. Det er svært at forestille sig at det ikke vil få konsekvenser for Danmark, hvis der vælges at opbygge nationale standarder, som vil være med til at underminere det internationale standardsystem.

En særlig dansk vejledning til anvendelse af de internationale standarder vil være langt mere sandsynligt, selvom det vil kræve et stort arbejde at opbygge en sådan. En vejledning som er opbygget i en dansk kontekst vil også være langt lettere for revisor at operationalisere i sit daglige arbejde med de mindre virksomheder.

DEL 4
AFSLUTNING

15 Konklusion

Udgangspunktet for dette projekt har været ændringen af årsregnskabsloven i § 135 som er sket på baggrund af lov nr. 245 af 27. marts 2006. Denne giver de mindste virksomheder mulighed for at fravælge revision. Denne lempelse havde effekt fra regnskabsåret 2006. Det kan ud fra de fakta der har været i projektet konkluderes, at der ikke er nært det antal af virksomheder, der har fravalgt revisionen, som det var forudsagt, og hvad der lå til grund for beslutningen i folketinget.

Der er en række forskelle mellem de mindre virksomheder som har fået lempet for den lovplichtige revision og resten af virksomhederne i regnskabsklasse B som fremover eventuelt kan se frem til at kunne fravælge revision. Disse forskelle indebærer bl.a. at der i de små virksomheder er langt færre ressourcer til økonomifunktionen og ofte varetages denne af en enkelt person eller revisor. Derfor er der ofte ikke ressourcer i de virksomheder, som hidtil har fået lempet revisionspligten, til selv at opstille årsregnskabet og dette kræver derfor hjælp fra revisor. De større virksomheder har dog bedre mulighed for at have en selvstændig økonomifunktion og derfor bedre mulighed for at undvære revisor og dennes assistance med regnskabet. Dette kan medvirke til større fravalg i de store regnskabsklasse B virksomheder. Alt i alt må det konkluderes at det kan antages, at der er flere i gruppen af store klasse B-virksomheder, der vil fravælge revision, end det har været tilfældet i den gruppe, som allerede har fået lempet.

Der er flere forhold som kan give problemer i forbindelse med fravalg af revision i virksomhederne. To af problemstillingerne er ureviderede åbningsbalancer og sammenligningstal, her er det slået fast at der i mange situationer kræves ekstra handlinger fra revisors side for at opnå en tilstrækkelig overbevisning til et regnskab for et selskab, der f.eks. er vokset ind i revisionspligten. Dette er selvfølgelig en fordyrende faktor og derfor vil mange virksomheder, der enten ligger tæt op af eller har udsigt til at vokse ind i revisionspligten indenfor en overskuelig fremtid, ofte vælge en revision frivilligt.

En af de vigtigste undtagelser i den hidtidige lempelse i revisionspligten er, at holdingselskaber skal revideres. Dette gør at der kan opstå problemer med ureviderede datter- og associe-

de selskaber, for der kan sagtens være et selskab under moderselskabet der ikke har revisionspligt. I situationer hvor der er tale om datterselskaber kan moderselskabet kræve revision af datterselskabet, men hvis der er tale om et associeret selskab, er der ikke denne mulighed. Revisor kan derfor være nødsaget til give en konklusion med forbehold hvis der ikke findes tilstrækkeligt revisionsbevis. Holdingstrukturen er meget udbredt i Danmark, og med udeholdelsen af netop holdingselskaber fra lempelse kan det forventes at en stor del af holdingselskaberne vælger at lade deres datterselskaber revidere. Reglen med holdingselskaber kan derfor virke hæmmende for det formål lovgiver havde med lempelsen. Formålet kan dog siges at være opfyldt, da det nu ikke længere er en administrativ byrde, men noget som moderselskaber pålægger dattervirksomheden, altså et ”frivilligt” valg.

Tidligst i folketingsåret 2009/10 kan der lempes yderligere i revisionspligten. Før det kan ske, skal der dog laves en undersøgelse, der skal vise om det er forsvarligt eller ej at lempe i revisionspligten. Denne undersøgelse kan dog vise sig at være nytteløs hvis de diskussionsoplæg der har været udsendt af EU kommissionen bliver til virkelighed.

EU kommissionen arbejder med at indføre begrebet mikroselskaber. Det er disse som skal fritages fra EU's fjerde selskabsdirektiv og dermed regnskabspligten. De grænser som er sat for mikroselskaberne svarer til over halvdelen af de danske selskaber. Kommissionens argumentation for at lempe i regnskabspligten er, at interessen for disses regnskaber er forholdsvis lav. Dette er langt fra tilfældet i Danmark, hvor det ses af de hidtidige erfaringer, at grunden til at et selskab ikke fravælger revision, netop er et krav fra deres interessenter.

I EU arbejdes der på et reelt forbud mod lovpligtig revision af de mindste virksomheder. Dette kan selvfølgelig få en betydelig indflydelse på de danske forhold. Som nævnt kan der tidligst ske en yderligere lempelse i folketingsåret 2009/2010, men et direktiv fra EU der forbyder revision af de mindste virksomheder, kan eller vil medvirke til at en eventuel yderligere lempelse bliver vedtaget på trods af undersøgelsens konklusioner. Et andet forhold som bør betragtes i denne sammenhæng er regnskabspligten. Det er også et område hvor der i fremtiden kan komme lempelser. En af de store årsager til at mange virksomheder ikke har fravalgt revisionen, er at der alligevel skal udarbejdes et regnskab og merprisen for en revision er derfor ganske lille. Hvis der i fremtiden bliver lempet for regnskabspligten fra EU's side, så kan

det have en indflydelse, så flere virksomheder i fremtiden vil fravælge revisionen. Det kan altså konkluderes at EU har stor indflydelse på hvad der skal ske med revisionspligten i Danmark fremover. Dette gælder uanset den modstand, der er mod lempelsen af revisions- og regnskabspligten blandt mange af interesseorganisationerne i Danmark.

En lempelse i revisions- og regnskabspligten vil også få konsekvenser for risikoen for besvigelser. Det er blevet fastslået, at det ikke er revisor, der i mange af tilfældene opdager besvigelser, men samtidig er det slået fast at revisor har en meget stor præventiv effekt.

Anden mulighed, der er behandlet i analysen er fortsættelse af revision. Selvom der er mulighed for mindre virksomheder for at fravælge revision, så vil der uden tvivl være nogle som ønsker at fortsætte med denne. Derfor er IFAC og den guide, som de har udsendt for at vejlede revisor i at anvende de internationale standarder når mindre virksomheder skal revideres, blevet inddraget i projektet. Denne guide er opbygget over en case, men et af problemerne med denne guide er at casen ikke helt svarer til virksomheder vi finder i Danmark. Dette gør at der er flere områder i guiden, som vil være besværlige at overføre på alle revisioner af mindre danske virksomheder. Et andet problem omkring guiden er at det er en maksimum vejledning, der er mange ting med og på visse områder er det stort set en fuldstændig gennemgang af ISA standarderne.

Denne guide er en del af IFAC strategi for perioden 2009 – 2011, og alle respondenter har også bakket op omkring at SMV er et vigtigt indsatsområde. FSR har også kommet med en idé til hvordan der i fremtiden kan arbejdes med området. Denne idé bygger grundlæggende på det system som kendes fra årsregnskabsloven, hvor kravene til regnskabet øges samtidig med at virksomheden vokser i størrelse. Denne opbygning er der dog ikke opbakning til fra international side, og en af hovedbegrundelserne er, at den ikke lever op til at en revision er en revision. Man kan være bange for, at der ikke vil være samme tillid til regnskaberne, da brugere måske kan have svært ved at gennemskue hvad revisor har gjort, når revision ikke er lige grundig i alle virksomhedsstørrelser.

Eftersom der er problemer med at anvende den vejledning, der kommer fra IFAC, kunne det være en mulighed at lave enten en dansk vejledning eller en særlig dansk standard og erklæring til revision af de mindre virksomheder. Dette er dog et stort arbejde, men vil sikkert være

noget, som vil blive budt yderst velkommen af de danske revisorer. Disse vil være tilpasset danske forhold, og derfor umiddelbart lettere for de danske revisorer at anvende, det er dog vigtigt at de stadig lever op til at en revision er en revision, så der ikke skabes tvivl om produktet hos kunderne. Dog virker det ikke sandsynligt at der kan laves en dansk standard, da det ville give problemer i det internationale samarbejde. Det kunne derimod være en god idé at udarbejde en særlig dansk vejledning til revision af de mindste virksomheder. Det kræver dog et stort arbejde, men det vil være en indsats, som vil kunne lette arbejdet for revisorerne i de små virksomheder.

Initiativerne der kommer fra EU's side, og den manglende fokusering fra IFAC på de aller-mindste virksomheder, peger i retning af at der inden for en årrække bliver lempet yderligere i revisionspligten, og at regnskabspligten måske vil blive lempet for de såkaldte mikroselskaber. Set med danske briller og ud fra de analyser og diskussioner, der har været her i projektet kan det ikke anbefales at lempe yderligere i revisionspligten. Dette skal blandt andet ses ud fra en besvigelsesrisikofaktor, hvor revisor har en stor præventiv rolle, men også ud fra den vinkel, at der findes mange fejl i virksomhedernes bogføring, fejl som opdages når revisor reviderer regnskabet. Disse fejl er ofte ikke i det offentlige favør, og der er dermed ekstra omkostninger til det offentlig, både pga. af flere fejl, men også pga. ekstraudgifter hos SKAT og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Disse konsekvenser, der er grundet en lempelse af revisionspligten, skal selvfølgelig også betragtes ud fra om virksomhederne nu også fravælger revision. Som det er diskuteret vil der fortsat være mange selskaber, der bibeholder revisionen, da de af den ene eller anden grund ofte vil være nødsaget til det fordi enten moderselskabet eller interessenterne pålægger dem det. Det kan dog forventes at en større procentdel af de store regnskabsklasse B-virksomheder, vil fravælge revision end det var tilfældet med de mindste regnskabsklasse B-virksomheder.

En faktor som kunne have væsentlig indflydelse på virksomhedernes valg af revision eller ej, er regnskabspligten. Virksomhederne skal ofte have assistance til opstilling af årsregnskabet, og en revision af regnskabet vil ikke være meget dyrere, og derfor kan man forestille sig at

mange vælger revision når de alligevel skal have hjælp. Forsvinder pligten til at udarbejde et regnskab, kan det antages at nogle virksomheder fravælger regnskab og dermed revision.

Virksomhederne skal stadigvæk udarbejde et skatteregnskab hvis de bliver udtaget til ligning af SKAT. Omkostningerne her vil næsten være på højde med omkostninger til udarbejdelse af et regnskab, da årsregnskabet ligger til grund for skatteregnskabet. Omkostninger bliver nu blot flyttet fra årsregnskabet og til skatteregnskabet, og der er dermed ikke umiddelbart nogen besparelse for virksomhederne. Denne faktor kan betyde at mange ikke fravælger regnskab og revision, selvom der bliver lempet for det.

Det er derfor vigtigt at der findes et alternativ til dem, der ønsker at bibeholde en revision. IFACs guide er alt for omfattende til mange af de små danske virksomheder og derfor ville det være godt med en særlig dansk vejledning, som nævnt tidligere.

Det ligger fast at der med stor sikkerhed vil ske yderligere lempelser af revisionspligten i Danmark. Dette kan medvirke til en forøgelse af de problemer der kan opstå når et selskab genindtræder i revisionspligten. For de virksomheder, der vælger at bibeholde revisionen er der ikke på nuværende tidspunkt nogen brugbar vejledning. Derfor er der en række områder der kræver yderligere arbejde.

16 Perspektivering

”Det er svært at spå, især om fremtiden!”

Sådan lyder nogle kloge ord, men i det følgende vil der alligevel blive givet et bud på hvordan revisorbranchen vil udforme sig i fremtiden.

Revisorbranchen er som alle andre brancher afhængig af verdenen omkring sig og hvordan den forandrer sig. For at kunne give et bud på fremtiden for revisionsbranchen er det nødvendigt at kaste et blik på hvordan samfundet og erhvervslivet evt. vil udvikle sig. Men det er også vigtigt at se på det historiske perspektiv og hvordan det indtil nu har udviklet sig.

Verdenen står ikke stille, globaliseringen fortsætter med at vokse, kapital, varer, tjenesteydelser og arbejdskraft bliver stadig mere bevægelige. Stadig flere og flere virksomheder outsourcer til lowcost-landene, samtidig med at de har brug for at insourcing af arbejdskraft. Global kommunikation gennem især internettet er blevet meget mere effektivt, og der er et stort krav om gennemsigtighed og let tilgængelig information. Adgang til internet, og dermed en stor database med opslagsværker, årsrapporter, anden finansiell information, mail, billeder, TV, film, musik, spil, GPS, overvågning osv. er bare nogle af buzz-ordene, når der i dag tales om mobiltelefonen. Arbejdspladsen er ikke længere bare på kontoret, man kan tage kontoret med sig og være på farten konstant. Man kan rejse til den anden side af jorden og tilbage igen på under to døgn. Det er den verden hvor revisionsbranchen er nødt til at tilpasse sig til for at kunne overleve som profession.

Revision opstod, som tidligere nævnt i projektet, i slutningen af det 19. århundrede, hvor det hovedsageligt drejede sig om offentlig revision. Op igennem det 20. århundrede er der sket mange ting inden for branchen. Revisionsbranchen bestod tidligere af relativt små firmaer, som servicerede deres lokalområde, men efterhånden som erhvervslivet blev mere regionale, nationale og til sidst globale, blev revisionsfirmaerne ligeledes mere regionale, nationale og globale. Store globale virksomheder kræver store og uafhængige revisionsvirksomheder, som,

ligesom dem selv, er repræsenteret i flere lande.¹⁰⁸ Det stiller store krav til revisionsvirksomhederne om at kunne stille kvalificerede og kompetente medarbejdere til rådighed næsten 24 timer i døgnet.

Den lovpligtige revision var indtil for få år siden en selvfølge, men hvis der ses på de konklusioner, der i dette projekt er fremkommet, tyder alt på at det ikke i fremtiden vil være en selvfølge. Den danske regering har planer om at lempe for revisionspligten op til EU's minimumgrænser, og EU's har luftet tanker om at fjerne regnskabspligten for de mindste virksomheder. Hvad det kommer til at betyde for revisors arbejde kan være svært at sige, da det kommer an på hvordan virksomhederne reagerer på de nye tiltag, men der er nogle oplagte konsekvenser.

En lempelse eller en afskaffelse af regnskabs- og revisionspligt for de mindste virksomheder, vil betyde en øget konkurrence, både i revisionsbranchen, men også mellem revisionsbranche og andre erhvervsgrupper, der kan tilbyde lignende ydelser. Der vil være andre firmaer, der vil kunne levere rådgivning om udarbejdelse af regnskaber. Og efter al sandsynlighed vil der fortsat være en efterspørgsel fra virksomhederne om assistance til opstilling af regnskaber, da deres interesser som minimum vil kræve et regnskab. Der vil derfor være et stort marked for bogføringsfirmaer, som kan yde assistance til små virksomheder. De statsautoriserede og registrerede revisorer vil, så længe loven kræver det, have monopol på den lovpligtige revision, men hvis revisionspligten lempes for hele klasse B, hvilket svarer til over halvdelen af de danske virksomheder, vil der være andre, som kan tilbyde virksomheder andre ydelser, som f.eks. assistance med regnskabsopstilling.

Den øgede konkurrence betyder at revisionsvirksomhederne skal finde andre områder end revision, hvor deres vækst skal komme fra. Review kan være et oplagt valg hvis der ikke ønskes revision af årsregnskabet, derfor kan det godt tænkes at antallet af review øges. Alternativt skal der skabes en anden type af erklæring, dette diskuteres både internationalt, bl.a. hos IFAC, men også nationalt, hvor det bl.a. er nævnt som et muligt indsatsområde i det oplæg som byrdekomiteen på regnskabsområdet har fremsat. Men det er ikke sikkert at selskaberne ønsker nogen af delene, når det nu er muligt at fravælge.

¹⁰⁸ Fremtiden for revisorernes erhvervsbetingelser og vilkår, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 9 (2007)

Mange danske selskaber bruger revisor, som en sparringspartner, og ikke som en decideret konsulent. Dette samspil kommer i sagens natur til at mangle, hvis der ikke skal ske revision af årsregnskabet. Der er dog mange selskaber som får hjælp til opstille deres årsregnskab, men EU kommissionens oplæg tyder, som tidligere nævnt, på at regnskabspligten for de mindre virksomheder i fremtiden ikke vil eksistere længere. Derved bliver forbindelsen mellem revisor og selskab totalt afbrudt. Revisorbranchen har på baggrund af dette svært ved at øge omsætningen inden for den gren af deres virksomhed, der hedder revision og review, og er derfor nødsaget til at kigge andre vegne.

Den naturlige vej er rådgivning, og de største af revisionsfirmaerne er allerede i gang med at opbygge stadigvæk større advisory og transaction service/corporate finance service og mange andre typer.¹⁰⁹ Udviklingen tyder på, at omsætningen fra rådgivning med årene vil kunne overstige omsætningen fra revision, og det vil skabe nogle uafhængighedsproblemer. Revisor vil komme i nogle situationer hvor han skal erklære sig om en årsrapport, men måske ikke er hundrede procent uafhængig af kunden. Dette gør ikke noget, hvis det er en erklæring, der ikke kræver uafhængighed, som f.eks. erklæring om regnskabsmæssig assistance, blot revisor gør opmærksom på, at der er et uafhængighedsproblem. Men hvor stor værdi har en erklæring, når den der erklærer sig, ikke er uafhængig? Dette problem vil revisionsbranchen komme til at kæmpe med.

Det er ikke kun afskaffelse af revisions- og regnskabspligten der vil skabe udfordringer for revisionsbranchen. Kravet om ”her og nu” og transparent information og en yderligere fokusering på immaterielle aktiver og markedsværdier stiller krav til nye rapporteringsformer. Der vil blive efterspurgt en række ikke-finansielle forhold. De regnskabsstandarder vi kender i dag indeholder hovedsageligt historisk information, og bliver mindre og mindre relevant for regnskabsbrugerne. Årsrapporten vil fokusere mere på markedsværdier og vil blive suppleret med omfattende ikke-finansielle information.¹¹⁰ Andre områder som kan nævnes uden at gå dybere ind i det er revisors erstatningsansvar. Vil der i fremtiden blive sat en begrænsning for erstatningsansvaret for at skabe større udbud på arbejdsmarkedet, og vil det skabe problemer med revisors troværdighed? EU kommissionen udsendte i januar 2007 sine overvejelser til høring

¹⁰⁹ Fremtiden for revisorerne erhvervsbetingelser og vilkår, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 9 (2007)

¹¹⁰ Fremtiden for revisorerne erhvervsbetingelser og vilkår, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 9 (2007)

i medlemsstaterne, hvor det klart fremgik at de havde til hensigt at indføre en form for ansvarsbegrænsning for revisor, og ifølge Lars Bo Langsted, professor ved Aalborg Universitet, vil kommissionen uagtet de både positive og negative høringsvar inden længe komme med en henstilling omkring ansvarsbegrænsningen.¹¹¹

En sidste udfordring, som vil blive nævnt her i projektet, er et problem som ikke kun revisorbranchen står overfor, det er manglen på kvalificeret arbejdskraft. Både nu og i fremtiden vil det blive svært at tiltrække de dygtigste og mest talentfulde til branchen. I dag er tendensen at man ikke bliver på arbejdspladsen i mere end tre til fire år før man skal videre i karrieren. I revisionsbranchen har der været tradition for én lang karriere i kun én virksomhed. Mange benytter de anerkendte firmaer som et springbræt til en mere attraktiv karriere i andre brancher. De mange detaljerede krav til revisor, og de risici der er, gør det svært at tilbyde attraktive arbejdsplader for revisionsfirmaerne. Medarbejderne skal acceptere at de er begrænset i deres arbejde til at kunne udføre revision og rådgivning. De kan ikke, pga. de stramme uafhængighedsregler, drive andre former for forretning og de er meget begrænset i forhold til de investeringer de kan foretage. Det kan derfor sagtens antages at mange vælger at søge over i, brancher hvor der ikke stilles de samme strenge krav til uafhængighed, uddannelse og kontrol, og hvor muligheden for gevinst via investeringer eller aktiebaserede incitamentsordninger er større. Revisorbranchen står overfor et problem med at holde på medarbejderne og det er vigtigt at der etableres gode og sunde arbejdsforhold både for at tiltrække nye medarbejder og for at beholde de eksisterende.

Som nævnt kan ingen spå om fremtiden, men der er ingen tvivl om at der vil komme udfordringer for revisorbranchen og at mange ting vil se anderledes ud om fem til ti år. Men i nutidens hurtigt forandrende samfund, er det ikke til at komme med præcise forudsigelser for hvordan det kommer til at se ud.

¹¹¹ *Om fem år er alting...*, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 9 (2007)

**LITTERATURLISTE
OG BILAG**

17 Litteraturliste

Bøger

Andersen, John m.fl., (1996), *Revision – koncept & teori*, Forlaget FSR

Langsted, Lars Bo, m.fl., (2007), *Revisor ansvar*, Forlaget Thomsen, 2. udgave

Rapporter

Byrdekomiteen på regnskabsområdet, *Plan for reduktion af de administrative omkostninger på regnskabsområdet*, (2007)

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, AMVAB - Basismåling på årsregnskabsloven, (2004)

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, *Rapport om revisionspligten for B-virksomheder*, (2005)

Expirian A/S, Kvartalsanalyse marts 2007, (2007)

FRC, *Review of how accountants support the needs of small and medium-sized companies and their stakeholders*, (2006)

FRR, *Rapport om virkninger af ophævelse af revisionspligten*, (2005)

FRR, *Virksomhedsbarometer 2. kvartal 2007*, (2007)

ICEAW, *Beyond the threshold*, (2007)

ICEAW, *The ICEAW assurance service on unaudited financial statements*, (2006)

IFAC, *Guide to Using International standards on auditing in the Audits of Small- and Medium sized Entities*, (2007)

IFAC, *Proposed strategy 2009 – 2011*, (2007)

Økonomi- og Erhvervsministeriet, *Handlingsplan for risikovillig kapital*, (2005)

Artikler

Anders Bisgaard, *Lempelse af revisionspligt*, Revisions og Regnskabsvæsen nr. 5, (2006)

Bunch, Lars og Andersen, Lotte, *Reduktion af revisionspligten*, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 6, (2006)

Bærentsen, Jørgen Peter, *Revisionspligt – eller ej – for klasse B virksomheder*, Inspi nr. 5 (2005)

Langsted, Lars Bo, *Om fem år er alting...*, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 9 (2007)

Langsted, Lars Bo, *Slut med revisionspligt for de mindste selskaber*, Jyllandsposten 19. september 2005

Larsen, Heidi Schütt, *Afskaf ikke revisionspligten*, Inspi nr. 5, (2005)

Lassen, Carlos Villaro, *Serviceerhverv forsvarer revisionspligten*, Inspi nr. 5, (2005)

Madsen, Allan, *Fastholdes eller fravælges revisionen*, Inspi nr. 11 (2007)

Meyer, Finn L., *Fremtiden for revisorernes erhvervsbetingelser og vilkår*, Revisions- og Regnskabsvæsen nr. 9 (2007)

Andet

Brydesholdtudvalget, *Betænkning nr. 1379/1999, rådgivers roller ved bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, delbetænkning III afgivet af justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet* (1999)

EU kommissionen, *Meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision*, (2007)

EU kommissionen, *Meddelelse fra kommissionen til rådet, europarådet, parlamentet, det europæiske økonomiske og sociale udvalg og regionsudvalget*, (2007)

FSR, *Comment on IAASB's Consultation Paper*, (2007)

FSR, *Høringsvar til EU kommissionen ang. meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision*, (2007)

FSR's bestyrelse, *Retningslinjer for revisors etiske adfærd*, (2005)

VK Regeringen, *Regeringsgrundlag 2007 – Mulighedernes samfund*

VK Regeringen II, *Regeringsgrundlag 2005 – Nye mål*

Økonomi- og Erhvervsministeriet, *Høringsvar til EU kommissionen ang. meddelelse fra kommissionen om enklere erhvervsbetingelser for selskaber inden for selskabsret, regnskabsførelse og revision, (2007)*

Økonomi- og Erhvervsministeriet, *Redegørelse af 31. maj 2006 om erhvervslivet og reguleringen 2004/05, (2006)*

Links

www.oem.dk

www.frr.dk

Derudover er alle relevante revisionsstandarder og lovgivning medtaget.

Bilag 1: Arbejdsfordeling

<u>1</u>	Forord	Susanne
<u>2</u>	Summary	Fælles
<u>3</u>	Indledning	Fælles
<u>3.1</u>	Sammenfatning	Fælles
<u>3.2</u>	Problemformulering	Fælles
<u>4</u>	Projektets opbygning	Fælles
<u>5</u>	Afgrænsninger	Fælles
<u>6</u>	Definitioner	Susanne
<u>7</u>	Teori og baggrund	
<u>7.1</u>	Agent-/principal teorien	Troels
<u>7.2</u>	Revision	Troels
<u>7.2.1</u>	Historisk udvikling	Troels
<u>7.2.2</u>	Lovgivning	Troels
<u>7.2.3</u>	Påtegningen	Troels
<u>7.2.4</u>	Besvigelser	Troels
<u>7.2.5</u>	Etik	Troels
<u>7.2.6</u>	Uafhængighed	Troels
<u>7.3</u>	Karakteristika for danske B-virksomheder	Susanne
<u>7.3.1</u>	Årsregnskabslovens grænser	Susanne
<u>7.3.2</u>	Medarbejdere og nettoomsætning	Susanne
<u>7.3.3</u>	Selskabets ejere og finansieringskilder	Susanne
<u>7.3.4</u>	Revisors rolle	Susanne
<u>7.3.5</u>	Delkonklusion	Susanne
<u>7.4</u>	Definition af administrative byrder	Troels
<u>8</u>	Baggrund for lov nr. 245 af 27. marts 2007	Susanne
<u>8.1</u>	Lov nr. 245 af 27. marts 2006	Susanne
<u>8.2</u>	AMVAB-rapporten og rapport om revisionspligt for B-virksomheder	Susanne
<u>8.3</u>	Kritik af rapporterne	Susanne
<u>8.4</u>	Delkonklusion	Susanne
<u>9</u>	Tidligere lempelser af revisionspligten	Troels
<u>9.1</u>	Fastholdes eller fravælges revisionen	Troels
<u>9.2</u>	Årsager til at virksomhederne har fastholdt revision	Troels
<u>9.3</u>	Delkonklusion	Troels
<u>10</u>	Erfaringer fra andre lande	Troels
<u>11</u>	Delkonklusion	Fælles
<u>12</u>	Lempelse af revisionspligten for resten af regnskabsklasse B	Susanne
<u>12.1</u>	Forskelle mellem små og store B-virksomheder	Susanne
<u>12.2</u>	Revision af koncernregnskaber	Susanne
<u>12.3</u>	Revision af holdingselskaber, som ikke er koncerner	Susanne
<u>12.4</u>	Overgang mellem grænserne	Susanne
<u>12.5</u>	Delkonklusion	Susanne
<u>13</u>	EU's påvirkning på revisions- og regnskabsområdet	Susanne
<u>13.1</u>	Ny EU lovgivning	Susanne
<u>13.2</u>	Lempelser af regnskabspligten	Susanne
<u>13.2.1</u>	Delkonklusion	Fælles

<u>14</u>	Fortsættelse af revision	Troels
<u>14.1</u>	IFAC Proposed Strategy 2009 – 2011	Troels
<u>14.2</u>	IFAC audit guide	Troels
<u>14.2.1</u>	Case – Dephta Furniture Inc.	Troels
<u>14.3</u>	Risikobaseret revision	Troels
<u>14.4</u>	Revisionsplanlægning	Troels
<u>14.5</u>	Sammenfatning	Troels
<u>14.6</u>	Revision af SMV set fra FSR	Troels
<u>14.7</u>	Særlige danske vejledninger og standarder	Troels
<u>14.8</u>	Delkonklusion	Fælles
<u>15</u>	Konklusion	Fælles
<u>16</u>	Perspektivering	Fælles
<u>17</u>	Litteraturliste	Fælles